

Рударско законодавство, 1925.

Садржај

1. Уредба о организацији рударске струке у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца
2. Рударски Законик
3. Правила Братинске Благајне

351.823.3
(497.1)/(004.5)

БИРКА ЗАКОНА

АЧЕНИХ И ОБЈАШЊЕНИХ СУДСКОМ
АДМИНИСТРАТИВНОМ ПРАКСОМ

СВ. 21.

Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

РУДАРСКО ЗАКОНОДАВСТВО

— уредба о организацији рударске струке. —

Рударски Законик. — Правила

Братинске Благајне. —

4847

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. Кнез Михаилова 1.

1925.

122

XII

Уведено у нови инвентар бр. 2127/11
1 јануара 1942 год.

Београд

21. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА
ПРОТУМАЧЕНИХ И ОБЈАШЊЕНИХ СУДСКОМ
И АДМИНИСТРАТИВНОМ ПРАКСОМ
Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 21.

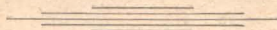

РУДАРСКО ЗАКОНОДАВСТВО

— уредба о организацији рударске струке. —

Рударски Законик. — Правила

Братинске Благајне. —

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1. Кнез Михаилова 1.
1925.

*Др. бр.
38610*

САДРЖАЈ

	СТРАНА
Уредба о организацији рударске струке у Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца	1
Рударски Законик	19
Правила Братинске Благајне	97

УРЕДБА

о организацији рударске струке у Краљевини Срба,
Хрвата и Словенаца

од 27. јуна, 1921.

Чл. 1. — Министар Шума и Рудника је највиша власт у свима пословима који се тичу рударства. Он је највиша *надзорна власт* над свима рудницима и рударским установама. Он је највиша *управна власт* над свима рудницима и рудиштима државне и друге својине, у колико му је та власт законом додељена.

Он руководи у границама закона свима пословима поверене му струке и стара се о њеном унапређењу; стара се о извршењу закона и уредаба, који се тичу рударства; спрема буџет свога ресора и наредбодавац је првог степена; заступа Државу у питањима које се тичу рудника и рудишта; води целокупну рударску политику Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца преко:

Генералне Рударске Дирекције — као органа првог степена;

Рударских Дирекција — као органа другог степена;

Рударских Управа — као органа трећег степена.

Види чл. 1. Рударског Закона.

Генерална Рударска Дирекција.

Чл. 2. — На челу Генералне Рударске Дирекције стоји Генерални Директор, који управља и руководи пословима

Дирекције; стара се саобразно законским прописима о тачном и уредном извршавању закона, наређења, упуштава и т. д., носи пуну одговорност за правилан ток послова у Генералној Дирекцији и у свима подређеним рударским установама у Држави; има права да премешта неуказно стално особље (службенике) из једне у другу Дирекцију; да даје одсуства указном особљу (чиновницима) до 30 дана, а неуказном (службеницима) до 42 дана; да доноси наредбе за исплату материјалних издатака до 20.000 динара; да одобрава продаје, ако постигнуте цене не прелазе 100.000 динара, а све то онако како буде специјалним законима предвиђено; — да врши све послове и доноси решења по предметима, које му надлежни Министар буде ставио у дужност.

Чл. 3. — Генерални Директор има свога помоћника у рангу начелника, који га помаже у раду и врши све послове које му он додели и заступа га у дужности за време одсуства.

Чл. 4. — Генерална Рударска Дирекција дели се на Одељења, а ова на Одсеке. На челу сваког Одељења стоји начелник, сем Одељења за Рачуноводство, а на челу Одсека — Инспектор, сем Одсека у Рачуноводству. Сем тога, постоји потребан број рударских чиновника, инжењера, геолога, хемичара, геометара, правника, манипулативних чиновника, архивара, цртача, лабораната, преписача и послуге, а код Рачуноводства и потребан број стручних рачунских чиновника. Број овог особља утврђује се буџетом, распоред виших чиновника по Одељењима и Одсецима врши се указом на предлог Министра према потреби, а распоред осталих врши Генерални Директор.

Стручно особље Генералне Рударске Дирекције по-

пуњавање се само лицима са потпуном факултетском (академском) спремом и положеним прописаним испитима.

Начелници Одељења непосредно се старају, да се послови у њиховим Одељењима правилно и на време отправљају. Они врше надзор над особљем свога одељења. Они су референти Генералном Директору за све послове свога Одељења и подносе му конкретне предлоге о свима реформама и другим текућим питањима; израђују наредбе и упуства, која се односе на послове њиховог одељења. Они су одговорни за правилан рад у своје Одељењу.

Чл. 5. — Генерална Рударска Дирекција дели се на ова Одељења:

1. Административно Одељење.
2. Надзорно и техничко Одељење.
3. Одељење за Државна Предузећа и Геолошка Проучавања.
4. Одељење за Топионице, Ковнице, Солане и Хемијска Испитивања.
5. Специјално Рачуноводство и Благајница у смислу чл. 19. и као допуна чл. 20. Закона о уређењу Главног Државног Рачуноводства Краљевине Србије од 5. маја 1911. године.

Види чл. 19. и 20. Зак. о уређ. главн. држ. рачуноводства

Чл. 6. — Административно Одељење дели се на следеће одсеке:

- а) административни, персонални, правни и за рударску наставу;
- б) за издавање и продужавање простих и искључивих права истраживања, као и права обделавања руда и копова.

А). Административни (правни и персонални) Одсек врши све административне послове Генералне Рударске

Дирекције; води евиденцију о кретању целокупног државног рударског особља; води ранг-листу и службене листове (кондуите) свих чиновника и службеника; разрађује предмете за постављење, унапређење, премештање, пензионисање, отпуштање и одликовање рударских чиновника; води евиденцију о одобреним одсуствима, премештајима, казнама и израђује уверења о службеним податцима за рударске чиновнике. Управља деловодством и архивом и води економију целе Генералне Рударске Дирекције. Овај Одсек води старање и о целокупној рударској настави. Даје преко стручних лица мишљење о правним, законским и економским питањима; даје законску форму свима решењима и предлозима; даје мишљења у питањима спорова о компетенцији и врши све послове, који по својој природи долазе у његову надлежност.

Б). *Одсек за издавање и продужавање простих и искључивих права истраживања и права обделовања рудника*, врши све послове око издавања и продужавања простих и искључивих права истраживања, као и права обделовања руда и копова (повластица) и води о томе књиге.

Надзорно и Техничко Одељење.

Чл. 7. — Дели се на три одсека.

- а) Технички Одсек;
- б) Одсек за регалне данке;
- в) Одсек за рударско братинске касе.

а) Технички Одсек.

Задатак је овога Одсека:

- 1) Да врши надзор над свима рударским предузећима у земљи;
- 2) Да израђује правилнике и упуства за извођење

рударских радова и да предлаже мере у погледу безбедности лица и имања;

3) Да прегледа и даје мишљење о годишњим извештајима односно извршеним радовима на рудницима као и годишњим плановима рада;

4) да се стара о извршењу свих теренских послова у погледу издавања права рударских истраживања и рударских повластица.

б) Одсек за Регалне Данке, Државне Закупе и Рударску Статистику.

Овај одсек има задатак:

1) Да води књиге о свима регалним данцима и другим државним приходима од рударства у земљи и чини предлоге за наплату свих државних прихода од рударства и спроводи Рачуноводству ради наплате;

2) Да прибира и сређује статистичке податке о рударској производњи као и све податке о рударским радовима и рудничким инсталацијама и заводи их у нарочите књиге;

3) Да води рачуна о испуњавању уговора о закупу државних рудника и уз њих датих добара и чини предлоге за тачно испуњавање обавеза;

4) Да саставља годишње прегледе свих рударских радова у земљи, и

5) Да се стара о публикацијама по рударској струци.

в) Одсек за Рударско-Братинске Касе.

Овај Одсек има задатак:

1) Да води књиге о свима рударско-братинским касама за помоћ у случајевима болести и смрти и о Општој Братинској Каси за инвалидску помоћ и пензије;

2) Да води евиденцију о свима пензионисаним рад-

ницима и рударским инвалидима, односно о њиховим породицама.

Одељење за Државна Рударска Предузећа и Геолошка Проучавања.

Чл. 8. — Ово се Одељење дели на ове Одсеке:

- 1) Одсек за државне угљене руднике;
- 2) Одсек за државне металне руднике, топионице и солане;
- 3) Одсек за израду детаљне геолошке карте и рударских карата.

Прва два Одсека имају задатак да чине потребне предлоге и организују истражне радове и рударске експлоатације за државни рачун на угљеним теренима и угљеним рудницама, односно на државним металним рудиштима и рудницама, топионицама и соланама.

Сем тога, старају се о набавци потребног материјала за рад и о рационалном извођењу експлоатације у државним предузећима. Воде евиденцију о учињеним издацима и извршеним државним радовима. Најзад дају мишљења и припремају годишње планове рада у кругу своје надлежности и чине предлоге о експропријацији рудишта и рудника за државни рачун.

Одсек за израду детаљне геолошке карте и рударских карата изводи геолошко-рударска проучавања терена, организује и одржава Рударско Геолошки Музеј, сређује податке о геолошком саставу и рудним теренима у Краљевини и израђује детаљне геолошке и рударске карте.

Одељење за Топионице, Ковнице, Солане и Хемијска Истраживања.

Чл. 9. — Ово Одељење дели се на следеће Одсеке:

- а) Одсек за топионице, ковнице и солане;
- б) Хемијска лабораторија.

а) Одсек за топионице, ковнице и солане.

Одсек за топионице, ковнице и солане врши надзор над свима топионицама, ковницама и соланама у земљи.

б) Одсек Хемијска Лабораторија.

Овај Одсек има да организује хемијску лабораторију у којој ће се вршити хемијске анализе по државним и приватним потребама у погледу рударства. о чему ће водити евиденцију.

Види Правила о Хемијској Лабораторији главне Рударске Дирекције.

Рударски Одбор.

Чл. 10. — Рударски Одбор функционише са саставом и задаћом прописаном у рударском закону за Краљевину Србију с тим, да за чланове Рударског Одбора Министар Шума и Рудника има одредити по једног представника из покрајинских рударских дирекција. Генерални Директор је председник Рударског Одбора, а у његовом одсуству помоћник Директора.

Види чл. 5. Рударског Законика.

Рударско Рачуноводство и Благајница.

Чл. 11. — Специјално Рударско Рачуноводство и Благајница постоји као орган аутономне привредне државне установе, која у смислу чл. 21. Закона о уређењу Главног Државног Рачуноводства од 5. маја 1911. године, подлежи надзору и контроли Министра Финансија, али има Рачуноводство независно од финансијског. Власт овога Рачуноводства као централног простире се на све благајнице рударске струке и централише све њихове операције. Оно

предаје месечне изводе својих књижења према буџетским позицијама и партијама прихода и расхода Главном Државном Рачуноводству, а тако исто сваке године и завршне рачуне за сву Управу.

Види чл. 21. Зак. о уређ. Глазн. Држ. Рачуноводства.

Чл. 12. — Рачуноводству стоји на челу шеф, кога поставља Министар Шума и Рудника по претходном пристанку Министра Финансија.

Остало особље Рачуноводства и Благајнице сачињавају: потребан број књиговођа, помоћника књиговођа, рачунарских асистената, рачунарских практиканата и благајника. Сем овога Министар Финансија поставља месну контролу.

Чл. 13. — Централно Рачуноводство Министарства и Рачуноводство при Дирекцијама рударства јесу органи другог степена; њихов делокруг прописане споразумно Министар Шума и Рудника и Министар Финансија посебним правилником.

Ауторизовани Инжињери.

Чл. 14. — Министар Шума и Рудника установиће положаје ауторизованих рударских и топионичких инжињера с правом на јавну праксу и прописаће правила о њиховим квалификацијама и њиховом раду.

Рударске Дирекције.

Чл. 15. — Ради једнообразног извођења задатака Министарства Шума и Рудника у погледу целокупног рударства, установљавају се за сада у Краљевини следеће Рударске Дирекције: у Загребу, Љубљани, Сарајеву и Сплиту, а могу се установити и друге, када се потреба укаже.

Територије ових дирекција одредиће се Краљевим Указом на предлог Министра Шума и Рудника.

Делокруг Рударских Дирекција обухвата: управне, надзорне, експлоатационе и организаторске послове у границама дотичних територија по досадашњим правилницима или које пропише Министар Шума и Рудника саобразно Рударском Закону и овој Уредби. Поред осталог, дужности су Рударских Дирекција, да према Рударском Закону, уредби, и правилницима, издају и продужавају проста и искључива права истраживања руда и копова и припремају потребне податке за давање права обделавања (повластица), која ће вршити Генерална Рударска Дирекција по одобрењу Министра Шума и Рудника.

Чл. 16. — Рударску Дирекцију састављају: Директор, потребан број виших инспектора инспектора и осталог стручног рударског, административног, рачунарског и благајничког, а према потреби и правничког особља.

Директори, виши инспектори, и инспектори Рударских Дирекција имају ранг и плату као и начелници односно виши инспектори и инспектори Министарства Шума и Рудника, а постављају се из реда стручних лица, са потпуном факултетском спремом и то: Директори после проведених најмање (петнајест) 15, а инспектори после проведених десет година чиновничке рударске службе.

Чл. 17. — На челу Дирекције стоји Директор, који може бити у рангу начелника или вишег инспектора или инспектора Министарства и према томе има три класе и то: Директор I класе који је у рангу начелника, Директор II класе, који је у рангу вишег инспектора, и Директор III класе који је у рангу инспектора.

Директор Рударске Дирекције управља свима посло-

вима Дирекције и одговара за све послове, који спадају у његов делокруг. Он поставља, премешта, унапређује, кажњава до одузимања једномесечне плате и отпушта неуказно особље (службенике) на територији своје Дирекције а у границама буџета; одобрава подручном особљу одсуство и то указном (чиновницима) до 15 дана а не-указном (службеницима) до 30 дана.

Директора у одсуству заступа по рангу најстарији стручни чиновник.

Чл. 18. — Рударске Дирекције деле се на Одсеке. Број и назив Одсека одређује Министар Шума и Рудника за сваку поједину Дирекцију према природи послова дотичне Дирекције, одређујући ближе послове појединих Дирекција.

Поред ових Одсека код сваке Дирекције постоји специјално Рачуноводство и Благајница, чији ће се делокруг одредити саобразно делокругу Рачуноводства Генералне Рударске Дирекције.

Рударске Управе.

Чл. 19. — Сва територија Рударских Дирекција дели се на потребан број рударских управа. Реоне рударских управа и њихова седишта одредиће Министар Шума и Рудника.

Чл. 20. — Рударске Управе су извршни органи Рударских Дирекција и врше надзор над рударским предузећима, а по одредбама рударског закона.

Чл. 21. — Старшина Рударске Управе је стручно рударско лице чиновничког реда, који је њен самостални управник у обиму закона и прописа. Он је извршни орган

надлежне Рударске Дирекције, којој је лично одговоран за свој рад. Старешини је придодат потребан број стручног квалификованог рударског, техничког и помоћног особља и служитеља.

Управе Рудника, Топионица, Солана и ш. д.

Чл. 22. — Код појединих државних рудника, топионица и т. д. установљавање се управе тих објеката.

Министар Шума и Рудника вршиће управу и контролу рударских државних предузећа преко садашњих рударских одсека, с тим да их може централисати у једно Одељење Генералне Рударске Дирекције.

Чл. 23. — За неправилно вршење службене дужности, радњи противних положеној заклетви, невршење правилника, прописа, наредба и упуштава, као и недостојно понашање у колико све то непотпада под одредбе општег кривичног закона или дисциплинских судова изричу се казне за неуредност.

Казне за неуредност су:

1. опомена,
2. новчана казна.

Новчана казна у поједином случају не може бити већа од 25% службеникове основне месечне плате.

Новчане казне за неуредност изричу старешине надлештва у коме службеник служи или старшина вишег надлештва.

Пре изрицања казне за неуредност треба окривљеног саслушати, а казну му доставити и разложити писменим актом.

Новчане се казне могу одбити од принадлежности и иду у фонд, који буде одредио Министар Шума и Рудника.

Казне за неуредност не бележе се у службеничке

(кондуитне) листове али се морају доставити оцењивачкој комисији.

Против изречене казне може се службеник жалити у року од три дана по саопштењу старешини вишег надлештва, али се жалба мора предати непосредно старешини претпостављеном. Од жалбе изузимају се казне, које су изrekli дисциплински судови или старешине највиших централних надлештава.

Директор Рударске Дирекције односно Генерални Директор наређује дисциплинарно ислеђење.

Чл. 24. — Чиновни особља при Генералној Рударској Дирекцији, Рударским Дирекцијама, Рударским Управама, Рударским Одсецима, за државна рударска предузећа, Управама рудника ови су:

1. Стручни рударски чиновници са факултетском (академском) спремом. Генерални Директор, Помоћник Генералног Директора, Начелници, Директори Рударских Дирекција, Шефови Рударских Одсека за државна рударска предузећа, Управници рударских Управа, Управници Рудника, Топионица и Солана, инжењери геолози и хемичари.

2. Стручни административни чиновници са правном факултетском спремом; правни референти.

3. Рударско и административно особље са средњошколском спремом, секретари, књиговође (економи), архивари, протоколисте и писари.

4. Манипулативно особље: цртачи, практиканти, писачи, лаборанти.

5. Послуга: вратари и служитељи.

Шефови одсека (инспектори) морају имати најмање десет година службе а правни референт најмање осам година судске службе или положени адвокатски испит и осам година праксе на правним пословима.

Чл. 25. — Досадашње, овом Уредбом затечене класе чиновника у Србији и чиновни разреди у осталим присаједињеним покрајинама Краљевине, изједначају се овако:

1. Досадашњи Главни Директор добија назив „Генерални Директор,“ и долази у III чиновни разред.

2. Помоћник Главног Директора, добија назив „Помоћник Генералног Директора“ и долази у IV чиновни разред.

3. Начелници и Директори I класе Рударских Дирекција су чиновници IV чиновног разреда.

4. Виши инспектори, правни референти I класе, Директори II класе Рударских Дирекција и Шефови Рударских Одсека, за државна рударска предузећа су чиновници V чиновног разреда.

5. Инспектори, правни референти II и III класе, Директори III класе Рударских Дирекција, Управници Рударских Управа, Управници Државних Рудника, Топионица и Солана, Виши Инжињери, Виши Геолози, Виши Хемичари I класе су чиновници VI чиновног разреда.

6. Виши инжењери, Виши Геолози, Виши Хемичари II класе и Секретари I класе су чиновници VII чиновног разреда.

7. Инжињери, Геолози и Хемичари I и II класе и Секретари II и III класе су чиновници VIII чиновног разреда.

8. Инжињери, Геолози и Хемичари III класе и Секретари IV и V класе су чиновници IX чиновног разреда.

9. Писари, Архивари, Протоколисте, Књиговође (економи) I и II класе су чиновници X чиновног разреда.

10. Писари, Архивари, Протоколисте III и IV класе су чиновници XI чиновног разреда.

11. Чиновници XI чиновног разреда у Босни и Херцеговини преводе се у XI чиновни разред,

Сви остали рударски чиновници из нових крајева добијају одговарајуће чинове према разредима, у којима се данас налазе.

Чл. 26. — Годишње плате указног техничког особља као и плате манипулативног (подчиновници) особља изједначају се с платама техничког и манипулативног особља грађевинске струке Министарства Грађевина, а тако исто за техничко особље важиће и прописи о времену службе и пензионисању, као и додацима, који се буду утврдили за техничко особље Министарства Грађевина.

Ниједан чиновник не може добити нижу плату, него што је данас има.

Чл. 27. — Рударски стручњаци са потпуном факултетском (академском) спремом ступају у државну службу, као инжињери, геолози и хемичари IX чиновног разреда и после проведене три године у сваком степену преводе се аутоматски у наредни степен односно чин, до закључно вишег инспектора. Овако ће се превести и сви они затечени стручњаци са потпуном велико-школском-академском спремом. Рударски стручњаци и други чиновници са средњо-школском спремом ступају као чиновници XI чиновног разреда и напредоваће закључно до VII чиновног разреда овако: до закључно IX чиновног разреда после проведене три године у сваком степену и у чиновима VIII и VII чиновног разреда после четири године проведене у сваком степену преводе се аутоматски у наредне степене истога чина односно у наредни чиновни разред.

Право на унапређење губиће се по одредбама постојећих закона, а сразмерно величини кривица.

Чл. 28. — Указни стручни чиновници са средњо-школском и са велико-школском (академском) спремом дужни су положити практични државни испит после две године проведене у државној служби, а по програму, који ће прописати Министар Шума и Рудника. Комисије за

полагање практичног државног испита одређиваће Министар Шума и Рудника од виших стручних чиновника а према правилнику, који буде прописао. Полагање овога испита је допуштено три пута, а док се не положи не може се добити наредно унапређење. Овај испит морају полагати сви стручњаци почетници у Краљевини, који се по свршеном факултету буду именовала у државну службу по овој Уредби, као и сви стручни чиновници без овога испита, који су га по досадашњим у поједним крајевима затеченим законима, морали полагати, без обзира где и кад су ступили у службу.

Чл. 29. — Чиновници са ранијим платама у крунама и чиновним разредима преводе се на нове плате тако, што ће нижа половина степена добити садањи нови нижи степен, а виша половина степена добити садањи виши степен плате сваког чина-разреда.

Досадањи чиновници с платама у динарима и са класама преводе се на нове плате тако, што ће досадашње ниже класе добити нижи степен а више класе виши степен једног истог новог чина-разреда.

Чиновници са ранијом платом у крунама са досада проведене три и више година службе у нижој, односно вишој половини досадањих степена једног чина — разреда, а чиновници са ранијим платама у динарима, који су у садањој класи провели три године, преводе се у наредни степен истог, односно наредног чина — разреда.

Чл. 30. — Пензије ће се регулисати Законом, који ће израдити Министар Шума и Рудника, а дотле важиће досадашње одредбе.

Чл. 31. — Министар Шума и рудника ће посебним правилником уједнообразити законима и наредбама про-

писане и овом Уредбом затечене додатке на стан, огрев и остале принадлежности за све службенике рударског ресора према приликама у којима се налазе, а тако исто прописаће према месним приликама додатке на путне трошкове (паушале) и држање коња.

Чл. 32. — И нечекајући на одобрење буџета, може Министар Шума и Рудника према овој Уредби извршити потребна постављења чиновника и службеника у оном броју, како то потреба службе изискује, а из буџетом предвиђених кредита за досадања рударска надлештва, и из вишка буџетом предвиђених прихода; то исто важи и за материјалне издатке појединих Дирекција.

Чл. 33. — Рударско особље, које је до сада било у приватној служби, у нашој земљи, може се према потреби, примити у државну службу ако има прописну стручну квалификацију.

Године службе примљеног особља, рачунаће се у државну службу.

Чл. 34. — Државни чиновници и службеници, који се при ступању ове Уредбе у живот, затеку у служби, не губе досадања стечена права. За свака нова постављања и унапређења важе прописи ове Уредбе.

Чл. 35. — Сви чиновници и подчиновници по досадањим рударским надлештвима имају се постепено поставити у нова овом Уредбом, основана одговарајућа звања и чинове.

Чиновнике, до закључно VII чиновног разреда, поставља и премешта Министар Шума и Рудника. Остали виши чиновници постављају се и премештају Краљевим Указом.

Чл. 36. — Извођење ове Уредбе прописаће Министар Шума и Рудника посебним правилником.

Чл. 37. — Ступањем у живот ове Уредбе престају важити досадањи прописи закона и уредаба, у колико нису са њоме у сагласности, а односе се на рударство.

Чл. 38. — Ова Уредба ступа на снагу кад је Краљ потпише.

(Службене Новине Бр. 168., од 30. јула, 1921. год.).

РУДАРСКИ ЗАКОНИК

од 15. априла, 1866. год., — са изменама и допунама
од 21. јула, 1877. год., — 6. фебруара, 1896. год., —
и 27. јануара, 1900. год.

*Глава прва. Управа и надзор над свима рударским
радовима.*

Чл. 1. — Управу и надзор над свима рударским рад-
њама вршиће Министар Народне Привреде; он прописује
правила за извршење овог Закона.

Види Уредбу о организацији рударске струке, — и чл. 2.
— 12. Руд. Зак.

Чл. 2. — Ову управу и надзор врши Министар На-
родне Привреде преко рударског одељења, које је саставни
део Министарства Народне Привреде (чл. 2. Закона о
устројству Министарства за народну привреду).

Види Уредбу о организацији рударске струке.

*Правила о Хемијској Лабораторији Главне Ру-
дарске Дирекције од 24. фебруара 1924. год.*

Чл. 1. — Рударска хемијска лабораторија са-
ставни је део Генералне Рударске Дирекције и према
томе ће се у њој првенствено вршити анализе из
области рударства, рударске индустрије и металургије.

Чл. 2. — Рударска Хемијска Лабораторија стоји под управом Генералне Рударске Дирекције а њоме рукује, чини предлоге за њено унапређење и за њен инвентар одговара шеф лабораторије, под чијим ће се надзором вршити сви послови упућени лабораторији.

Чл. 3. — Рударски хемичари и сви чиновници Генералне Рударске Дирекције имају права, по претходној пријави, радити у Рударској Лабораторији из сопствених побуда, ако би им тај рад био потребан ради објашњења њихових специјалних радова, каквих научних питања или питања од општег значаја, али су у томе случају дужни придржавати се ових правила.

Чл. 4. — Сви службени радови у Рударској Лабораторији, било да се врше по потреби државној или приватних лица предузимаће се једино по наредби Генералне Рударске Дирекције.

Чл. 5. — Све пробе руда и копова и топионичких продуката анализирани по наредби Генералне Рударске Дирекције чуваће се под печатом Хемијске Лабораторије шест месеци, за случај да се укаже потреба поновног испитивања.

Чл. 6. — За евиденцију рада у лабораторији служи: Књига анализа Хемијске Лабораторије Генералне Рударске Дирекције у којој ће се по правилу заводити сви радови извршени у овој лабораторији, и то службени одмах по свршетку а радови по чл. 3. ових правила, ако их дотична лица спреме за штампу, или у извештају поднесу Генералној Рударској Дирекцији. При публикацији ових радова мора се поменути, да су извршени у Хемијској Лабораторији Генералне Рударске Дирекције.

Чл. 7. — Такса за хемијске аналитичне радове извршене у хемијској Лабораторији ова је:

I. Општи део.

1.	За	делимичну квалитативну анализу простих тела	Дин.	20— 50
2.	„	целокупну квалитативну анализу простих тела	„	100
3.	„	целокупну квалитативну анализу ретких тела	„	200
4.	„	квантитативно одређивање једног састојка у опште	„	50
5.	„	квантитативно одређивање ређег састојка или таквог који се теже одређује	„	100—150
6.	„	квантитативну анализу простих тела	„	200
7.	„	квантитативну ретких елемената „	„	300
8.	„	„ компликованих тела „	„	350

Специјални део.

а) Гориво.

9.	За	одређивање воде	Дин.	20
10.	„	„ пепела	„	30
11.	„	„ укупне количине сумпора	„	50
12.	„	одређивање топлотног ефекта „	„	100
13.	„	„ елементарне анализе са одређивањем пепела и воде „	„	200
14.	За	пробу коковања	Дин.	50
15.	„	целокупну квантитативну анализу	„	300
16.	„	одређивање фосфора	„	50

б) Графит.

17.	За	одређивање угљеника и пепела	Дин.	100
18.	„	целокупну квантитативну анализу	„	250

в) Руде.

19.	За	одређивање укупне количине гвожђа	Дин.	50
-----	----	---	------	----

20.	„	одређивање гвожђа оксидула	Дин.	50
21.	„	„ хрома у његовим рудама	„	50
22.	„	одређивање цинка, мангата, живе, олова и бакра по . . .	„	50
23.	„	одређивање кобалта и никла у њиховим рудама	„	80
24.	„	квантитативно одређивање сребра	„	50
25.	„	квантитативно одређивање злата	„	60
26.	„	квантитативно испитивање сировог петролеума	„	100—200

г) Глина, цемент, тросква и вайтроситални минерали.

27.	За	квантитативно испитивање троскве: бакарне, оловне и из високих пећи по	Дин.	200
28.	„	испитивање глине односно нетопљивости у ватри	„	200
29.	„	квантитативно испитивање цемента	„	250
30.	„	квантитативну анализу магнетита, доломита, кварца, кречњака, кварцног шкриљца, глине, лапора и т. д.	„	200

д) Топионички производи.

31.	За	одређивање целокупне количине угљеника у гвожђу . . .	Дин.	70
32.	„	одређивање графита у сировом гвожђу	„	50
33.	„	алуминијума, хрома, никла, волфрама, ванадијума (у гвожђу и челику)	„	100
34.	„	проба сребра	„	100
35.	„	проба злата	„	150
36.	„	квантитативну анализу сировог или рафинисаног бакра, оло-		

		ва, антимона, бизмута, никла и цинка по	Дин.	70
37.	„	дестилациона проба живе . . .	„	100
38.	„	испитивање пробе за позлату и посребрење	„	50

ђ) Воде (речне, за пиће минералне и индустријске).

39.	За	квантитативну анализу воде без обзира на ређе састојке	Дин.	150—200
40.	„	квантитативну анализу воде у опште	„	200
41.	„	квантитативну анализу воде са одређењем ретких састојака	„	300
42.	„	одређење тврдоће воде . . .	„	50

е) Фабрични производи.

43.	За	одређивање количине соде, амонијака, натриум хидрата као солне и сумпорне киселине, сирћетне киселине по	Дин.	50
44.	„	квантитативно испитивање олова сулфата	„	50
45.	„	квантитативно испитивање минерала	„	80
46.	„	квантитативно испитивање плавог камена на слободну киселину и гвожђе	„	70
47.	„	испитивање биљног и минералног уља	„	100—200

Чл. 8. — Од наплаћене таксе од приватних лица задржаће се 35% у корист државне касе на име утрошеног материјала а 75% припадаће хемичарима рударско-хемијске лабораторије.

Чл. 9. — Генерална Рударска Дирекција издаваће на захтев приватних лица уверење о извршеној анализи и оверавати преписе из књиге анализе Хемијске Лабораторије.

Чл. 10. — Овим Правилима се замењују досадашња Правила РБр. 3039. од 31. октобра 1903. год. која престају важити.

Чл. 3. — Рударско одељење састављају начелник, инспектор, секретар, правни референт, потребан број рударских инжињера, геолога, хемичара, писара, који се према потреби, постављају Краљевим указом; даље потребан број практиканата и цртача.

Види уредбу о организацији рударске струке, — и чл. 1. 2. и 4. — 12. Руд. Зак.

Чл. 4. — Рударски инжињери, геолози и хемичари морају имати редовну, факултетску спрему своје струке са положеним, прописаним редовним испитима. Начелник може бити само рударски инжињер.

Правила од 26. маја, 1906. год.: Чл. 4. Под стручном комисијом или у опште под стручним особљем или лицима са стручном способношћу, што се често у Рударском Законику помиње, имају се сматрати стручњаци са спремом прописаном у чл. 4. Руд. Законика. —

Види Уредбу о организацији рударске струке. — и чл. 1. — 3. и 5. — 12. Руд. Зак.

Чл. 5. — Начелник одељења, инспектор, најмање 3 рударска инжињера, 1 геолог, 1 техничар, 1 хемичар, правни референт или секретар рударског одељења састављају Рударски Одбор.

Лични састав овог одбора одређује Министар Народне Привреде у почетку сваке године, Начелник рударског одељења или његов заменик увек је председник Рударског Одбора.

У изванредним случајевима може Министар Народне Привреде позвати у седницу Рударског Одбора и стручна лица ван рударског одељења са саветујућим гласом.

Види чл. 10. Уредбе о организацији рударске струке, — и чл. 1. — 4. и 6. — 12. Руд. Зак.

Чл. 6. — У рударском одељењу установљава се рударско-геолошки музеј и хемиска лабораторија.

Види чл. 10. Уредбе о организацији рударске струке, — чл. 1. — 5. и 7. — 12. Руд. Зак., — и Правила о хемијској лабораторији код чл. 2. Руд. Зак.

Чл. 7. — Краљевим указом на предлог Министра Народне Привреде могу се образовати рударске, засебне управе за експлоатацију рудишта као државна надлештва; и ове управе састављају: управник, потребан број рударских инжињера и административног особља.

Види Уредбу о организацији рударске струке, — и чл. 1. — 6. и 8. — 12. Руд. Зак.

Чл. 8. — У надлежност рударског одељења спада:
а) да врши све оне послове, који су му овим Законом и правилима министровим, као одељењу Министарства Народне Привреде у делокруг рада стављени;

б) да води бригу о извршењу свију наредба и прописа, које буде издавао, по струци и пословима рударским, Министар Народне Привреде на основу овога Закона;

в) да води надзор над свима приватним и државним рударским радњама и стара се, да се ове врше по прописима Рударског Закона.

Види Уредбу о организацији рударске струке, — и чл. 1. — 7. и 9. — 12. Руд. Зак.

Чл. 9. — У надлежност рада Рударског Одбора спада:
а) да саставља и подноси на одобрење Министру Народне Привреде опште и годишње планове рада по рударској струци, које треба држава да предузима;

б) да саставља и подноси Министру Народне При-

вреде годишње извештаје о свима радњама рударским, како државних тако и приватних предузећа, са својим мишљењем о истима, која ће се по потреби и јавности предавати;

в) да оцењује разне рударске извештаје и своје оцене подноси Министру Народне Привреде и

г) да даје своје мишљење по свима питањима, која му буде упутио Министар Народне Привреде.

Види Уредбу о организацији рударске струке, — и чл. 1. — 8. и 10. — 12. Руд. Зак.

Чл. 10. — Рударске управе имаће дужност, да управљају државним рударским радњама онако како им буде, по саслушању рударског одбора, Министар Народне Привреде наредио.

Види Уредбу о организацији рударске струке. — и чл. 1. — 9., 11. и 12. Руд. Зак.

Чл. 11. — Начелник, инспектор, секретар и писар рударског одељења у положају су истоимених звања у Министарству Народне Привреде. Управници рудника у положају су инспектора, а рударски инжињери, геолог, хемичар и правни референт у положају су секретара.

Види Уредбу о организацији рударске струке, — чл. 1.—10. и 12. Руд. Зак.

Чл. 12. — Рударски инжињери и геолог, ма у ком положају били, служе онолико и пензионису се онако, као што је то предвиђено за техничко указно особље грађанске струке (чл. 20 Закона о уређењу министарства грађевина).

Види Уредбу о организацији рударске струке, — и чл. 1. — 11. Руд. Зак.

Чл. 13. — Рударски законик опредељује правила и

услове, под којима је једино дозвољено руде и копове (минерале) истраживати и обделавати.

Правила о поднашању молби за проста права истраживања руда и копова и о поступку при примању и решавању њиховом од 31. октобра, 1903. год., РБр. 2040.: Чл. 1. Молбе за проста права истраживања руда и копова имају се подносити или слати непосредно Рударском Одељењу. — Чл. 2. За свако оделито просто право истраживања треба поднети засебну молбу. — Чл. 3. Као једно просто право може се ради истраживања руда и копова тражити и по прописима Рударског Закона добити: а) само један сеоски или варошки атар; или б) више оваквих атара уједно, ако сачињавају једноставан терен, т. ј. ако се међу собом граниче, а припадају највише трима општинама; или в) цео простор једне општине, па ма из колико се села и заселака састојао; или г) цео простор двеју или трију општина уједно, ако сачињавају једноставан терен, т. ј. ако се међу собом граниче. — Чл. 4. Ако се за просто истраживање руда и копова тражи само један сеоски или варошки атар, онда се у молби има само навести: којој општини и којем срезу или округу тај атар припада. Ако се траже више оваквих атара уједно, онда се у молби мора тачно навести: којој општини и којем срезу и округу сваки од њих припада, и уз молбу приложити уверење надлежне полициске власти: да се ти атари међу собом граниче, и да припадају највише трима општинама. Ако се тражи атар читаве једне општине која је састављена од више сеоских атара, онда се у молби мора навести: којем срезу и округу та општина припада, и уз молбу приложити уверење надлежне полициске власти о томе: која села поименце ту општину састављају. Ако се траже две или три општине уједно, онда се у молби мора тачно навести: којем срезу и округу те општине припадају, и уз молбу приложити уверење надлежне полицијске власти о томе: да се те општине међу собом граниче, и која их села поименице састављају. У свакој молби мора молилац означити своје име и презиме, занимање и место становања, а уз то приложити и уредно пуномоћство, ако право истраживања за другога тражи. — Чл. 5. Лица која нису у могућности да уз своје молбе одмах приложе и уверења у смислу предходног члана ових правила, могу то и накнадно учинити најдаље у року од десет дана по предаји молбе. Молбе без дотичних уверења сматраће се после овог рока на основи другог става чл.

22. Рударског Закона као беспредметне и неће се ни узимати у поступак. — Чл. 6. При непосредној предаји молбе имају молиоци право захтевати од рударске власти реверс о томе: ког су је дана и часа и за које терене поднели, и под којим је бројем заведена у пријавној књизи. — Чл. 7. За молбе које се поштом шиљу не може се при одређивању првенства у смислу чл. 39. Рударског Закона узимати у обзир дан кад су пошти предате, него кад су приспеле у рударско одељење. Ну молилац може своју молбу и телеграфским путем отпрати, па онда поступити по чл. 5. ових правила. — Чл. 8. Све молбе које нису поднете према прописима чл. 2. и 3. ових правила, дужни су молиоци у року од десет дана по позиву рударске власти исправити и допунити, иначе ће се на основи другог става чл. 22. Рударског Закона сматрати да су од њих одустали. — Чл. 9. Ако је молилац непознат рударској власти, има она право захтевати од њега да јој у року од петнајест дана по позиву поднесе и уверење у смислу чл. 17. Рударског Закона, и он је дужан одазвати се овом позиву, иначе ће се сматрати да је од поднете молбе одусто. — Чл. 10. Ако се тражени терени под именом под којим су у молби и пријавној књизи наведени не могу разазнати, па се за време, док молиоци у овом погледу своје молбе не поправе, пријаве друга лица за исте терене под правим њиховим именима, онда се ранијим молицима не може признати првенство пријаве за те терене. — Чл. 11. С молбама за проста права истраживања има се поступити као с предметима хитне природе. — Чл. 12. Чим каква молба ове врсте приспе, дужан је начелник рударског одељења, или за то одређени чиновник, прибележити на њој дан и час пријема, и потом наредити да се одмах заведе у деловодни протокол и пријаву, књигу, при чему се тражени терен мора тачно онако забележити, као што је у молби назначен. Молицима, који молбе непосредно подносе, мора се на захтев бесплатно издати реверс о томе: ког су дана и часа и за које терене своје молбе поднели и под којим су им бројем у пријавној књизи заведене. — Чл. 13. По свршетку службеног времена не сме се више ни једна молба за проста права истраживања примити. Све примљене молбе једнога дана узимаће се одмах сутра дан у поступак и при том ће се прво издвојити све молбе које се односе на случајеве, предвиђене чл. 24. Рударског Закона, о којима ће се ако су тражени терени у погледу рударских истраживања слободни, спремити све што је употребно по чл. 39. Рударског Закона. С осталим молбама

поступиће се по чл. 14. и 15. ових правила. — Чл. 14. Ако нису испуњени прописи чл. 2. и 3. ових правила молицима ће се преко надлежне полицијске власти оставити рок да најдаље за десет дана по саопштењу исправе и допуне своје молбе. Неисправне молбе после овог рока губе своју важност на основи другог става чл. 22. Рударског Закона, и морају се из пријавне књиге избрисати, пошто се предходно стави на њима решење у томе смислу. Овако ће се исто поступити и случајима који су предвиђени по чл. 5., 7., и 9. ових правила. — Чл. 15. Ако су испуњени прописи о поднашању молби за проста права истраживања, онда ће рударско одељење на свакој молби, с обзиром на раније пријаве које су још у важности и на издата истраживања и повластице, донети прво реферат о томе: да ли је тражени терен у погледу рударских истраживања укупно или делимиче слободан или не, па ће у првом случају одмах спремити све што треба да се може издати одобрење за тражено просто истраживање, а у другом ће случају спремити решење да се саобразно чл. 24. Рударског Закона тражено одобрење не може издати, па о том молиоца преко надлежне власти извести. — Чл. 16. Ако молилац у року од десет дана по саопштом позиву не положи Министарству Народне Привреде прописану таксу за спремно и прописно одобрење, сматраће се на основи другог става чл. 22. Рударског Закона да је од њега одустао, и молба ће му се одмах избрисати из пријавне књиге, пошто се претходно на њој стави решење у том смислу. — Чл. 17. Издата се одобрења морају одмах завести у књигу за проста права истраживања и развести по регистру издатих сеоских и варошких атара, а потом се дотичне молбе бришу из пријавне књиге. — Чл. 18. По прописима ових правила имају се одмах узети у поступак и све раније молбе за проста права истраживања, по којима није донето још никакво решење.

Види чл. 14.—20. Руд. Закона.

Чл. 14. — Под рудом и копом разумевају се минерали, који метал садржавају, били метали природно одлучени, суви (саморастни, самотворни) или сједињени, као: злато, сребро, никал, бакар, цин, цинк, олово, гвожђе и т.д. у свима својим сједињењима; затим асфалт, графит, стипсе, витриоли, соли, цементне и слане воде, земне смоле,

земно уље, мермер, цементни лапорца и т.д., све сорте мрког и каменог угља, литографско и воденично камење.

Овамо спадају и старе шроске и стари шопионички остаци.

Да ли је што руда и коп, определиће у сумњивом случају *Министарство Народне Привреде.*

Решење Министра Шума и Рудника од 7. децембра, 1921. год., Р.Вр. 8698.: Експлоатација извесних копова предвиђених у чл. 14. Руд. Закона за Краљевину Србију доводи често до излишних спорова, а нарочито стога, што ти копови највећим делом служе и за другу употребу, а не само за индустријске потребе. С тога налазим за оправдано одржати принцип, који важи у свима осталим покрајинама и који је спроведен кроз ранију Рударску Уредбу за примену Рударског Закона у Старој Србији и Македонији, по коме се мермер, цементни лапорца, гранит, литографско и воденично камење не сматрају као копови, чије истраживање и експлоатација треба да подлежи одредбама Рударског Закона. Али како је указом од 30. јуна 1919. године, заведена генерална примена свих закона Краљевине Србије и за Стару Србију и Македонију, а све уредбе укинуте, то је и поменута Рударска Уредба престала важити. Да би се пак до измене Рударског Закона спречили даљи сукоби интереса, на основи чл. 1. Рударског Закона и мишљења Рударског Одбора решавам: да се право истраживања мермера, лапорца за цемент, гранита, литографског и воденичног камења у границама Краљевине Србије до европског рата резервише за државу као искључиво право истраживања, с тим да се имају поштовати раније стечена рударска права обделавања, као и сва ранија права истраживања, у колико су дотични сопственици тих права испуњавали своје обавезе по одредбама Рударског Закона. — Сем тога решавам: да Главна Рударска Дирекција не чини никакве сметње слободном раду, који би се на овим за државу резервисаним коповима засновао по иницијативи сопственика земљишта, било да су то приватна лица било дотичне општине. Исто тако, не треба чинити сметње ни слободном располагању са тим коповима ни шумарским властима у шумским доменама, а по одредбама Закона о шумама.

Чл. 15. — Све руде и копови, били они у земљи или

на површини, јесу добро државно, а не онога чија је земља, и по томе сваки је дужан по пропису овог Закона изискати одобрење на истраживање и повластицу на обделавање руда и копова.

Устав. чл. 117.: Руде... својина су државна. О давању рударских... повластица донеће се нарочити закон.

Правила од 28. маја 1906. год.: Чл. 1. Под државним рудницама (чл. 46. Руд. Закона) подразумевају се рудници, које држава сама експлоатише по одредбама Рударског Законика или их је издала некеме под закуп. Под државним рудиштима (чл. 44. Руд. Зак.) пак подразумевају се рудишта, која Министар Народне Привреде нарочитим решењем као таква именује. У ова рудишта разумеју се и сви терени, који су досадашњим решењима Министра Народне Привреде заузети, или за које су, као за слободне терене, учињене пријаве за државни рачун. Такви државни рудници и рудишта не могу се издавати у повластицу, односно на истраживање по чл. 15. Руд. Закона. — Чл. 2. Сви остали терени, који нису нарочитим решењима обележени као државни рудници и рудишта, слободни су терени и издају се једино по чл. 15. Руд. Зак. на истраживање или у повластицу на обделавања руда и копова. —

По чл. 15. Руд. Закона све руде и копови, били они у земљи или на површини, државна су добра, те по томе Министар Народне Привреде, по чл. 1. Правила од 29. маја 1906. год., донетих на основи чл. 1. Руд. Зак., може извесне руднике и рудишта, кад постану слободни, огласити својим решењем за државна и тиме их иставити из реда оних рудника и рудишта, који се могу издавати у повластицу и за истраживање, па их за државу сам обделавати или издавати под закуп. — О. Д. С. 5. децембра, 1906. год. Бр. 8184.

Види чл. 13., 14., 16.—20., 37., 46., 68., 129., 153. и 156. Руд. Зак.

Чл. 16. — У колико Рударски Законик не садржава особена одредења, у толико ће се односити и на рударске радње закони: Грађански, Трговачки и Криминални.

Види чл. 13.—15. и 17.—20. Руд. Зак.

Чл. 17. — Ко је способан својим имањем управљати, тај може добити одобрење за истраживање и повластицу на обделавање руда и копова.

Види чл. 13—16. и 18—20. Руд. Зак. — и Правила о поднашању молби за проста права истраживања руда и копова и о поступку при примању и решавању њиховом од 31. октобра, 1906. год., РБр. 2040., код чл. 13. Руд. Зак.

Чл. 18. — Истраживање и обделавање руда и копова од стране Правитељства предузета, подлеже овим истим законом правилима.

Види чл. 13—17., 19. и 20. Руд. Зак.

Чл. 19. — Давање одобрења, давање повластица и надзиравање над рударским предузећима, *каменоломима и подземним радовима у ошште*, спада у круг Министарства Народне Привреде.

Види чл. 16.—18. и 20. Руд. Зак.

Чл. 20. — Рударским Законом установљава се за све рударске послове десетична мера метара.

Види чл. 13.—19. Руд. Зак.

Глава трећа. О одобрењу на истраживање руда и копова.

Чл. 21. — Истраживања руда и копова могу бити двојака: проста и искључива. Прва су она за која се рудни простор само именује, а друга за која се овај ограничава по прописима овога Закона.

Види чл. 22.—37. Руд. Зак.

Чл. 22. — Ко жели да добије одобрење за просто право истраживања руда или копова, мора се за ово пријавити писмено Министру Народне Привреде, и тачно на-

значити атаре села или општина у којима жели предузети истраживања, са назначењем дотичног среза и округа.

Ако је молилац испунио прописе Рударског Закона за добијање простог права истраживања руда или копова, ово ће му се одмах издати. У противном случају за ово ће му се оставити одређени рок. Ако и у том року не испуни поменуте услове, сматраће се да је одустао од молбе.

Просто право истраживања руда и копова даје се за једну годину, и то највише на простору трију општина.

Просто право истраживања руда и копова може се пренети и на другу правну личност, која по прописима овог Закона може бити прост истражилац руда и копова; оно је и наследно за законите наследнике истражиоцеве, ако ови и по Закону Рударском могу бити истражиоци, и ако у року најдаље од 3 месеца по смрти истражиоца изјаве Министарству Народне Привреде, да се овога пријау са свима његовим правима и обавезама.

Каменоломи припадају имаоцу земље. Он их може обделавати или давати под закуп, пошто надлежна полициска власт, по добивеном мишљењу техничког, стручног лица утврди да одржање или отварање каменолома на том месту не угрожава околину и у опште личну сигурност и саобраћај. По том се само извештава Министар Народне Привреде, да је каменолом отворен.

Правила од 28. маја 1906. год.: Чл. 5. Пренос простог права, искључивог права или повластице (Чл. 22., 25. и 62. Руд. Зак.) кад се ма којим путем и ма у ком облику врши на друга лица или друштва, подлежи прописним таксама по Закону о таксама.

По чл. 16. Правила за извршење Рударског Закона од 31. октобра, 1903. год., Р. № 2040., потражилац простог права истраживања позива се да за десет дана положи таксу прописану Законом о таксама, тек онда Министар по чл. 22. Ру-

дарског Закона, доносе решење, да му се одобрава тражено право истраживања. Међутим, кад такво решење није донето потражилац се онда не може ни позивати да таксу положи, а још мање оглашавати, да се сматра, да је услед неполагања таксе од молбе одустао. То је истина као последица предвиђено у чл. 15. поменутих Правила, с позивом на чл. 22. Руд. Зак., али у том законском пропису предвиђен је само случај, ако молилац у одређеном року не допуни своју молбу онако, као што се по Закону тражи, да би се по његовој молби могла донети одлука. И ако је Министар по чл. 1. Руд. Закона овлашћен да пропише Правила за извршење Закона, он се у том могао кретати само у обиму Закона, а није овлашћен био да у чл. 15. Правила уноси и оно чега нема Закону, јер то се коси са чл. 116. Устава, по коме свака наредба мора бити заснова на Закону. Но баш и да је донето решење опет се ни тада, мимо јасну одредбу чл. 22. Руд. Зак. не би могло узети да је потражилац услед неположене таксе одустао од молбе, него би се у смислу Зак. о таксама. могла тражити од њега наплата таксе егзекутивним путем. — О. Д. С. 4. маја, 1907. год., Бр. 2645.

Види чл. 21. и 23.—37. Руд. Зак., — и Правила о поднашању молби за проста права истраживања руда и копова и о поступку при примању и решавању њиховом од 31. октобра, 1903. год., РБр. 2040., код чл. 13. Руд. Зак.

Чл. 23. — Ко по истеку једне године затражи, да му се рок за просто право истраживања продужи, мора зато уз молбу поднети и извештај: шта је дотле урадио на истраживању.

На основу поднете молбе и извештаја Министар ће о трошку молиоца одредити једнога рударског стручњака, да радове истражиоца на лицу места прегледа и оцени: да ли, и на коликом простору треба молиоцу просто право истраживања продужити или не. Према овој оцени и са слушању Рударског Одбора Министар ће донети своје решење.

Свако одобрено просто право истраживања руда или копова може се продужавати само за још 2 године. Ако

би истражилац и после овога времена захтевао продужење простог права истраживања, мораће се ограничити за искључиво право истраживања руда и копова по прописима овога Закона.

Правила о молбама за продужење простих и искључивих права истраживања и о вршењу увиђаја за оцену извршених радова на истражним просторима од 8. децембра, 1905. год., РБр. 2621. На основи чл. 1. а у вези са чл. 23. и 30. Руд. Законика прописују са ова правила: Члан 1. Сваки истраживач који је по Рударском Закону добио просто или искључиво право истраживања, а желео би да то право и даље, за годину дана према чл. 23. и 30. Руд. Закона, продужи, дужан је по чл. 22, 23. и 37. Руд. Закона пре свршетка годишњег рока да се обрати молбом Министру Народне Привреде, уз коју ће приложити и извештај о извршеним радовима на своме истражном терену. — Члан 2. У молби за продужење рударских истраживања дужан је молилац назначити и лице које ће га на терену истраживања представљати и рударском стручњаку извршене истражне радове показивати. — Члан 3. У извештају о извршеним радовима треба тачно изложити: а.) Сва места на којима су истраживања вршена, и тако их описати, да се она лако и без помоћи истраживача могу наћи; б.) Употребљени начин рада, при истраживањима, т.ј. да ли је рађено: потколом, окном, раскопавањем или бушењем. При томе треба сваки извршени рад описати и показати. величину његову у метрима, учињене издатке и број употребљених надница, а тако исто треба изложити и постигнуте резултате при овим радовима у погледу просторства и моћности испитиваног рудишта; в.) Каквих је руда нађено и колико је извађено, као и то шта је с том рудом урађено? — Члан 4. Истраживачи који су једном или више пута добијали продужење својег права истраживања, дужни су да у својим молбама за ново продужење тачно изнесу: шта су на овоме терену урадили у последњој години. независно од ранијих радова, као и да покажу укупан резултат од почетка својих истраживања према чл. 3. ових Правила. — Члан 5. Ако извештај о раду и молба за продужење права истраживања не би одговарали одредбама чл. 23. и 28. Рударског Закона и прописима ових Правила, рударско одељење позваће дотичног истражиоца у року од петнајест дана да то учини. На случај, да се он неби у том року одазвао и своју молбу или

извештај према примедбама исправио, сматраће се с обзиром на одредбе чл. 22. и 25. Руд. Закона да је од своје молбе одустао. — Члан 6. Рударско одељење дужно је доставити молиоцу за продужење права истраживања на десет дана раније — дан, када ће одређени комесар изаћи на терен ради увиђаја о извршеним радовима. Ако истраживач или његов заменик не би био присутан одређеног дана сматраће се по чл. 22. и 25. Руд. Закона да је од молбе за продужење својег права истраживања одустао. — Члан 7. Комесар је дужан поднети извештај о учињеном увиђају, у коме ће изложити: 1. Геолошки опис са геолошком скицом рудног торена. 2. Природу рудишта, правац пружања и пад. 3. Извршене радове у дотичној години, и то сваки појединце с подацима о њиховој дужини, о учињеним издацима и броју употребљених надница. При том треба тачно назначити свако место на коме је истраживање вршено. Нарочито треба назначити на чијем се земљишту ти радови налазе и у ком сеоском и општинском атару: по могућству, било би корисно навести још каква ближа опредељења ради лакшег изналажења тога места (на пр. име суседног потока, реке, шуме; одстојање од пута, железнице, вароши и т. д.). 4. Своје мишљење према одредбама ових Правила: да ли је истражилац испунио прописе чл. 31., 32. и 35. Руд. Закона и да ли му према извршеним радовима треба и на коликом простору продужити право истраживања. — Члан 8. Рударски стручњак, одређен за оцену извршених радова дужан је да скупи рударско-геолошку збирку са дотичног истражног терена и да је преда рударском одељењу. — Члан 9. При оцени извршених истражних радова на терену простог права истраживања, служиће одређеном комесару као мерило за право продужења: у колико је истражилац на своме терену успео да изнађе и облодани тачке, по којима би се могло судити о рудовитости тога терена и предузети даља истраживања. За ово прво продужење, довољно је ако одређени комесар констатује, да је истраживач на тим тачкама вршио раскопавање или плитка бушења. За друго продужење простог права истраживања потребно је, да је истраживач на своме терену извршио истражне радове чија дужина у поткопима и окнима, или дубина при бушењу треба да укупно износи најмање 50 метара а у раскопу до 100 м³. — Члан 10. За прво продужење искључивог права истраживања, потребно је да одређени комесар при своме увиђају констатује да је истражилац на своме терену извршио радове, у поткопима и окнима, чија укупна дужина

износи најмање 100 метара. За свако даље продужење искључивог права истраживања, укупна дужина радова извршених у дотичној години треба да износи најмање по 100 метара. — Члан 11. Комесар за оцену извршених радова може према теренским приликама предложити да се од дотичног истражиоца извесан простор одузме, ако при своме увиђају утврди да на том простору истражилац није никакве радове предузимао, а да су рудишта, која би се тамо налазила, различна или без икакве везе с рудиштима на којима су истраживања вршена. — Члан 12. Извршени истражни радови у једној години морају се најмање до прегледа рударског комесара одржавати у исправном и пролазном стању.

Правила од 26. маја, 1906. год.: Чл. 6. Ко жели да му се просто или искључиво право продужи и после истека рока (чл. 23. и 30. Руд. Зак.) мора се за то пријавити молбом најдаље до пет часова после подне онога дана, под којим му је одобрење за истраживање издато (чл. 22. трећи став, 30. први став и 144. тач. а.). Ако се до тога рока не поднесе прописна молба за продужење, онда се одмах на дан под којим гласи одобрење прецрта дотично право истраживања у књизи истраживања црвеним унакрсним линијама, и такође црвеним мастилом назначи да је право истраживања престало важити, зато што се у законом року није тражило његово продужење. На тај начин дотични терени одмах постају слободни, на којима се другима може право истраживања издати по одредбама Рударског Законика. Тако се исто поступа, кад се и којим другим узроком права истраживања изгубе (чл. 144. Руд. Зак.). — Чл. 8. Свако продужење простих и искључивих права истраживања, важи увек од дана, кад је претходно одобрење тога права истекло (чл. 23. и 30. Руд. Зак.). —

Сваки истражилац по §. 23. Руд. Зак. може по истеку једне године, дакле по истеку рока за који му је дато право истраживања, тражити да му се то право продужи, што му Министар Народне Привреде, по саслушању рударског савета а по оцени молбе и потребних података, може дати, али само још за две године. Закон, као што се види не условљава, да истражилац продужење мора тражити још док му није истекло право истраживања, нити одређује рок за то, него на против, даје право истражиоцу, да продужење може тражити по истеку године дана, за коју је имао право истраживања. Истраживалац по том може тражити продужење првог дана по истеку ранијег рока, а

може га тражити и доцније само што у случају задоцњења може наступити опасност за његово тражење, ако се је ко пре њега обратио молбом за истраживање, па га и добио, чл. 24. и 39. Руд. Зак. — О. Д. С. 15. октобра, 1905. год., Бр. 7326.

Види чл. 21., 22., 24.—37., 39. и 144. Руд. Зак.

Чл. 24. — На једном простору може бити само један прости истражилац руда и копова.

Ако се једног дана пријави више молилаца за просто право истраживања руда и копова за једно исто место, решиће се по чл. 39. овог Закона.

Види чл. 21.—23., 25.—37. и 39. Руд. Зак., — и Правила о поднашању молби за проста права истраживања руда и копова и о поступку при примању и решавању њиховом од 31. октобра, 1903. год., РБр. 2040., код чл. 13. Руд. Зак.

Чл. 25. — Ко жели да добије искључиво право истраживања руда и копова на неком месту, мора се зато молбом обратити Министру Народне Привреде.

У молби мора молилац:

а., изложити своје име и презиме, занимање и место пребивања и приложити надлежно пуномоћије, ако се одобрење за друга тражи;

б., тачно назначити окружје, срез, општину предео и место истраживања;

в., показати, да ли је на томе месту, или у околини коме и какво истраживање дато;

г., поднети доказ да је на томе месту вредно искључиво истраживање предузети, и именовати руду или коп, које и како тражити намерава; и

д., поднети доказ да је он властан управљати својим имањем.

Ако молилац поднетом молбом није испунио прописе Рударског Закона за добивање искључивог права истра-

живања руда и копова позваће се, да у одређеном року исте испуни; ако то не учини, сматраће се, да је од поднете молбе одустао.

Односно преноса искључивог права, и наследства вреди исто, што је казато за просто право истраживања (чл. 22.).

Види чл. 21.—24. и 26.—37. Руд. Зак., — и Правила од 28. маја, 1906. год., код чл. 22. Руд. Зак.

Чл. 26. — Кад се неко пријави са молбом, да добије искључиво право истраживања на месту, на коме је већ другом лицу дато одобрење за просто право истраживања руда и копова (чл. 22.) и кад Министар Народне Привреде нађе, да му ово треба издати, то ће учинити по пристанку дотичног простог истражиоца, у колико овај својом изјавом од свог простора буде уступио.

Види чл. 21.—25. и 27.—37. Руд. Зак.

Чл. 27. — Министар Народне Привреде моћи ће дати на једном месту једном истом искључивом истражитељу више простора за искључиво истраживање, ако има празних простим истраживањем незаузетих места, или ако се прости најближи истражитељи одрекну права на ограничење простора у истражујућем се свом месту, а проситељ докаже, да му је више простора нужно.

У свима овим случајевима мора проситељ за искључиво истраживање и ситуациони цртеж целог места поднети.

Види чл. 21.—26. и 27.—37. Руд. Зак.

Чл. 28. — Простор искључивог права истраживања јесте хоризонтална површина од 500.000 квадр. метара.

Но ако због заузетих у суседству простора, не би један простор изнео потпуну количину метара, истражитељ

мора и мању количину метара за подпуни простор сматрати.

Границе простора за искључиво истраживање означава истражилац, а ограничење овога врши стручна комисија, коју буде одредио Министар Народне Привреде, у присуству месне полициске власти и једног полициског чиновника дотичнога округа. Све трошкове око ограничења простора за искључиво право истраживања сноси истражилац.

Види чл. 21.—27. и 29.—37. Руд. Зак.

Чл. 29. — За сваки ограничени простор на искључиво истраживање плаћаће истражитељ у име регалног данка државној каси годишње, и то у напред, по *десет динара* рачунајући од дана, кад је ограничење свршено.

Правила Министра Шума и Рудника од 3. фебруара, 1924. год., Р.Бр. 876.: Чл. 1. сваки искључиви истраживалац дужан је према одредби чл. 29. Руд. Зак. да положи у напред и регални данак за просторе свога искључивог права истраживања приликом подношења молбе за продужење тога искључивог права. Који то не би учинио ни на позив Главне Рударске Дирекције, у остављеном му року од десет дана, сматраће се да је одустао од своје молбе и на тај начин губи право на продужење тога права. — Чл. 2. Свако искључиво право истраживања, које ма којим путем дотични истражилац изгуби, резервисаће га Главна Рударска Дирекција за рачун државе и на њему продужити радове по пропису Рударског Закона. —

Види чл. 21.—28. и 30.—37. Руд. Зак., — и Правила од 28. марта, 1906. год., код чл. 30. Руд. Зак.

Чл. 30. — Одобрење за искључиво истраживање даје *Министар Народне Привреде* на једну годину дана.

Ко буде искључиво истраживање с подкопом или окном или бушењем одпочео, и годишњим известијем показао, да је истраживање прилежно, правилно и непрекидно упражњавао, *па представи потребу за продужење искључивог истраживања, Министар Народне Привреде*

одредиће једног стручњака рударског, да на лицу места, о трошку истражиоца, оцени његове наводе. Према овој оцени и саслушању Рударског Одбора Министар ће тражено продужење искључивог права истраживања одобрити или не.

Распис Министра Народне Привреде од 31. јануара, 1906. год., Р.Бр. 166.: Правилима за поднашање годишњих извештаја стављено је у дужност и искључивим истраживачима да најдаље на три месеца по свршетку сваке календарске године подносе извештаје с потребним статистичким подацима о раду својем у дотичној години. Како се међутим ово досад од искључивих истраживача није тражило, него су они извештаје о својем раду подносили само уз молбе за продужење искључивих истраживања, и како се у чл. 30. Руд. Зак. и ови извештаји називају годишњи извештаји, то се налазим побуђен, на основи чл. 1., а у вези с чланом 37., 48., 112. и 120. Руд. Зак. издати следећу наредбу: Искључиви истраживачи имају да подносе двојаке извештаје: 1) на основи чл. 84., а у вези с чл. 48., 112. и 120. Руд. Зак., имају и они, као и рударски повластичари, да подносе извештаје о раду у појединим календарским годинама, па ма колики он био; 2) на основи пак чл. 30. Руд. Зак. имају да подносе извештаје о раду за време од кад им је издато, односно продужено искључиво право истраживања, па док им не истече годишњи рок. Први су извештаји потребни ради годишњег прегледа свега рударског рада у земљи и ради прикупљања података за општу рударску статистику; они ће се састављати према Правилима за поднашање годишњих извештаја, прописаним мојим решењем од 31. јануара ове год., Р.Бр. 165., у колико се она и на њих односе. Други су извештаји саставни делови молбе за продужење искључивих истраживања; према томе они морају поглавито да изнесу „да је истраживање прилежно, правилно и непрекидно вршено“, и да докажу „потребу за продужење искључивог истраживања“ (чл. 30. Руд. Зак.) те с тога у њима није ни потребно износити све статистичке и остале детаље, који се за прве извештаје траже.

Правила од 28. маја, 1906. год.: Чл. 7. У смислу чл. 29. и 30. Рударскога Закона, ограничење искључивог права истраживања сматра се као дефинитивно свршено, кад га Министар

Народне Привреде одобри. По томе, одобрење за искључиво истраживање и плаћање регалног данка на просторе искључивог права рачуна се од дана кад је ограничење одобрено.

Види чл. 21—29. и 31.—37. Руд. Зак., — и Правила о молбама за продужење простих и искључивих права истраживања од 8. децембра, 1905 год., РБр. 2621., код чл. 23. Руд. Зак.

Чл. 31. — Ко добије одобрење на истраживање просто или искључиво, мора се пре сваког рада споразумети са господарем земље о накнади штете, која би се овим истраживањем нанела; а господар земље дужан је истраживање на својој земљи допустити (чл. 49.).

Ако се у том не би могло доћи до споразумљења истражитељ обратиће се Министру Народне Привреде, који ће по чл. 52. и 53. питање ово расправити, а истражитељ неће моћи истраживање на том месту пре одпочети док по пропису чл. 53. не да потпуно обезбеђење господару земље.

Види чл. 21.—30. и 32.—37. Руд. Зак.

Чл. 32. — У зданијама, зградама, кућиштима и кућним плацевима, баштама, воћњацима, виноградима и тима подобнима, може проситељ тек само онда добити одобрење за истраживање, ако поднесе саизволење господара истих места.

По јавним путевима, црквиштима и гробљу, водоводима и вештачким постројењима, и у опште у простору педесет метара око свију места у овом одсеку именованих неће се никакво одобрење на истраживање давати.

Види чл. 21.—31. и 33.—37. Руд. Зак.

Чл. 33. — Истраживање мора се по правилима рударским упражњавати тако да се не би опасност људима, ни марви, ни имању проузроковала, нити да се господар земље и без нужде стешњава.

Свака отворена закопина или окна морају ограђена и осигурана бити.

Види чл. 21.—32. и 34—37. Руд. Зак.

Чл. 34. — Ако прости истражитељ противу чл. 33. поступи, и ако годишње известије о радњи својој не поднесе, Министар Народне Привреде, према обстојателству, моћи ће таквом истражитељу дато право одузети и пре истека рока, или продужење рока одказати.

Види чл. 21.—33. и 35.—37. Руд. Зак.

Чл. 35. — У сваком за искључиво истраживање ограниченом простору (чл. 28.) дужан је искључиви истражитељ по правилима рударским поред прописа чл. 33. и прописа чл. 77., још у свом поткопу, или окну, или вртлу и непрекидно сходно чл. 79., 80., 81. и 82. истраживање упражњавати, и годишње известије о успеху радње подносити. Ко противно учини, подпада дисциплинарним казнама, Законом овим прописанима.

Види чл. 21.—34., 36., 37. и 79.—82. Руд. Зак.

Чл. 36. — Ко једном изгуби право истраживања на основу овог Закона, не може га опет на том месту добити у течају једне године, а доцније, ако се нико други не пријави за то место може му се опет дати.

По §. 33. Руд. Зак. истраживање се мора вршити по правилима рударским, тако да би се отклонила свака опасност за људе, марву и т. д. А по §. 35. Руд. Зак. истражитељу, који противно томе поступа, и ако извештаје о својој радњи не подноси, може Министар Народне Привреде према приликама, дато право одузети и пре истеклог рока или продужење рока одказати. Такав истражилац, који на тај начин изгуби право на истраживање, не може га опет на том месту добити у течају једне године, а доцније може, ако се нико други за то место не пријави. То је смисао §. 36. Руд. Зак. у коме се искључиво говори о оним истра-

жиоцима, који су изгубили право по одлуци Министровој са невршења законских прописа, а не и о онима којима је право по тач. а. §. 144. Руд. Зак. услед протеклог рока престало. За њих вреди специјална одредба §. 23. Руд. Зак. која изрично дозвољава, да се продужење може тражити и после истеклог рока. — О. Д. С. 17. априла, 1907. год., Бр. 2194.

Види чл. 21.—35., 37. и 144. Руд. Зак.

Чл. 37. — Без особитог одобрења Министра Народне Привреде, истражитељима није слободно руде и копове обделавати ни продавати.

По потреби изашиће Министар Народне Привреде једног стручњака на лице места, о трошку истражиоца, за оцену: да ли је дотична руда извађена истражним радом или обделавањем.

Правила од 28. маја, 1906. год.: Чл. 10. У смислу чл. 15., 37., 129. и 130. Законика Рударског казниће се сваки онај који без особитог одобрења Министра Народне Привреде какву руду вади и продаје или је за своју потребу употребљава.

Види чл. 21.—36., 129. и 130. Руд. Зак., — и Распис искључивим истраживачима о поднашању извештаја од 31. јануара, 1906. год., РБр. 166., код чл. 30. Руд. Зак.

Глава четврта. О повластици на обделавање руда и копова.

Чл. 38. — Повластица на обделавање руда или копова може се дати:

- а., на копање и вађење;
- б., на испирање и пребирање;
- в., на топљење и израђивање;
- г., на једно, двоје, или на све.

Види чл. 39.—49. Руд. Зак.

Чл. 39. — Онај, који пре затражи повластицу за обделавање на означеном месту, тај ће такову пре и добити.

Ако се по случају у један исти дан пријави више проситеља за повластицу на једном истом месту, Министар Народне Привреде узевши у обзир јемства, која проситељ за успех обделавања даје, решиће по саслушању Рударског Одбора, хоће ли свима, већини или једном и коме од проситеља дати повластицу на обделавање.

По чл. 39. и 54. Руд. Зак. на једном рудном простору може бити само један прости истраживалац руда и копова, и онај који то пре затражи на означеном месту пре ће и добити. Према томе се извесно рудно поље не може за државу заузети пре него што онај простор не постане слободан; те кад се дотадањи истраживалац јавио пре него што му је право истекло, он је пречи. — О. Д. С. 4. маја, 1907. год., Бр. 2645.

Види чл. 38., 40.—48. и 54. Руд. Зак., — и Правила о поднашању молби за проста права истраживања руда и копова и о поступку при примању и решавању њиховом од 31. октобра, 1903. год., РБр. 2040., код чл. 13. Руд. Зак.

Чл. 40. — Прозба за ову повластицу, која се има Министру Народне Привреде у дупликуату поднети, мора садржавати:

а., све што је у чл. 25. прописано;

б., доказе, да на месту, на ком се повластица за обделавање, тражи, није већ другоме дато одобрење за истраживање нити повластица за обделавање;

в., мора поднети нађену руду или коп са тачним описом њиного лежишта, како би се сазнати могло, да ли је количина и каквоћа довољна те да их је вредно обделавати;

г., доказати, да има сам довољно стручне способности, или да има за тај посао лице, које такве способности притежава;

д., означити, да ли на траженом месту, или у околини има земље, воде, шуме или каменог угља (ако за овај повластицу не тражи, који се за радњу употребити могу);

е., разложити план целе радње, и изјавити, хоће ли сам или у друштву и с ким и под којим условима радити, као и показати капитал који ће моћи на радњу употребити и примљене обвезности испунити; и

ж., захтевати, да Министар Народне Привреде одреди стручну комисију, која ће о трошку његовом на лицу места све што је нужно, тачно испитати, као и стручну комисију, која ће такође о његовом трошку да изврши ограничење терена, на коме повластицу тражи, ако је за то испунио све прописе Рударског Закона.

Види чл. 38., 39. и 41.—48. Руд. Зак.

Чл. 41. — Ако су сви услови у предидућем чл. 40. испуњени, Министар ће Народне Привреде одредити стручну комисију, која ће на лице места изаћи, предмет прозбе тачно извидети и о томе известије Министру Народне Привреде поднети.

Види чл. 38.—40. и 42.—48. Руд. Зак., — и Правила од 26. маја, 1906. год., код чл. 4. Руд. Зак.

Чл. 42. — Комисија ће ова, осим осталог у прозби (чл. 40.) изложеног, нарочито у виду имати:

а., да ли проситељ захтевану земљу, воду, шуму — заиста и у каквој количини имати мора;

б., да ли се за исте цели земља, вода и шума, друга, мање употребителна дати може; и

в., да ли тражену земљу, воду или шуму господар и под каквим условима, уступа.

Све ово цениће комисија према стању рудишта, приликама рударским и капиталу молиоца, те према томе и то: колико рудних поља треба молиоцу дати.

Види чл. 38.—41. и 43.—48. Руд. Зак.

Чл. 43. — Ако одређена стручна комисија (по одредби чл. 41. овог Закона) на лицу места утврди, да је

истражилац истражним радовима доиста нашао повољно рудиште за експлоатацију, Министар Народне Привреде по саслушању Рударског Одбора, а по предходном са знању Министарског Савета, издаће решење истражиоцу, да ће му дати тражену повластицу по прописима овога Закона, ако истражилац у одређеном року поднесе ситуациони план рудног простора у дупликату, подељен на онолико рудних поља, колико је стручна комисија одредила, и Министар Народне Привреде одобрио, да му треба дати, и чим рудни простор ограничи стручна комисија, коју Министар буде одредио по прописима овога Закона.

Види чл. 38.—42. и 44.—48. Руд. Зак., — и Правила од 28. маја 1906. год., код чл. 4. Руд. Зак.

Чл. 44. — У повластици, која ће се на основу комисионог извештаја и поднетог цртежа дати, биће означено:

а., име и презиме, занимање и место обитаванја обделатеља;

б., каква је повластица дата;

в., број рудних поља са описом руда или копова, простор, окружје, срез, општина, место и име предузећа;

г., две сталне тачке, од којих је премењење простора и подељење рудних поља чињено, означене бусолом у правцу и растојању по цртежу ситуационом; и

д., време, за које је повластица дата.

Правила за израду рударских планова од 17. децем., 1902. год., РБр. 1846.: Да би се постигла тачност и једнообразност у израђивању рударских планова, прописују се, на основи чл. 1., а у вези са чл. 44., 45., 93. и 84. Рударског Законика ова Правила: Чл. 1. Сваки рударски повластичар, односно закупац, мора имати: а) ситуациони план целог рудног простора,

датог му у повластицу, односно под закуп; б) ситуациони план сваког рудника на повластичном терену; в) детаљни план подземних радова у сваком руднику. Ове планове могу израђивати само за то стручна лица, која ће се на њима и потписивати. — I. Ситуациони план повластице. — Чл. 2. Овај план служи за ограничење повластичног терена (чл. 43. Руд. Зак.) и за општи преглед целог рудног простора, а израђује се према величини у размеру 1:500 до 1:10000 под овим одредбама: а) мора бити тачно оријентисан (нацртати магнетски, а по могућству и астрономски меридијан); б) рудни простор мора бити подељен на правоугаона рудна поља, чије дуже стране не смеју бити преко 500, а краће испод 200 мет. (чл. 45. Руд. Зак.); в) рудна поља морају бити редом означена арапским цифрама; г) граничне тачке рудног простора морају бити редом означене римским цифрама, и код сваке се мора означити на чијем се земљишту налази; д) свакој граничној линији између појединих граничних тачака мора бити означен правац (према магнетском меридијану) и дужина. — Чл. 3. Изради ових планова мора свагда предходити тачна триангулација, помоћу које ће се и одређивати граничне тачке рудног простора: на шумским пак местима, где то није могућно, употребиће се полигонска метода мерења. Триангулација има да почне од двеју сталних тачака А и Б којима ће се тачно одредити одстојање (база) и правац овога према магнетском меридијану. Једна од ових сталних тачака (А или Б) мора бити спојена с најближом граничном тачком, и при том морају бити означени правац (према магнетском меридијану) и дужина ове спојне линије. Триангулационе ће се тачке обележити малим троуглима с уписаним кружићима. На послетку треба на ситуационом плану фиксирати бар једну сталну тачку с генералштабне карте размера 1:75.000 (ако је на повластичном терену или у непосредној близини има). Ради лакше контроле на терену, значиће се на плану углови и стране појединих троуглова, а осим тога биће повластичар дужан на захтев рударске власти поднети и податке мерења, који се имају чувати на руднику у засебној (мерачкој) књизи. — Чл. 4. На овим се плановима имају линеарно представити главни подкопи, означити окна и уцртати издаци рудних жица, угљених слојева или осталих копова, а и стари радови. На копији овог плана доцртавање се затим нови отворени радови, као и накнадно пронађени издаци рудних жица, угљених слојева или копова и стари радови. — Чл. 5. На сваком оваквом плану мора бити

натпис, у којем ће се означити: име повластице, место где се налази (село, општина, срез и округ), затим име повластичара, величина целог простора, број рудних поља и размера у којој је израђен. — Чл. 6. Овакав се план мора поднети у дупликату (чл. 43. Руд. Зак.) и то један примерак израђен на хартији за цртање, а други на платну за копирање; овај последњи остаје у архиви рударског одељења. — II. Ситуациони план рудника. — Чл. 7. Овај план има да послужи за преглед сваког засебног рудника на повластичном терену и да покаже положај подземних радова према предметима на површини, који су с њима у вези, или се према њима мора имати нарочити обзир (чл. 32. Руд. Зак.) — Чл. 8. Ситуациони ће се план рудника израђивати у размери 1:1000, и то само у једној — хоризонталној — пројекцији. На њему ће се поред свију предмета на површини, с којима су подземни радови у вези, или према којима се по чл. 32. Руд. Зак. мора имати нарочити обзир, уцртати још и главни подземни радови (окна, поткопи и главне галерије), и правац магнетског (а по могућству и астрономског) меридијана. — Чл. 9. За представљање подземних радова (окана, подкопа и галерија) вреде и овде одредбе, прописане за израду детаљних планова подземних радова у чл. 14. Зграде од тврдог материјала обојиће се кармином а од слабог материјала бледом сепијом. Ако се у рудничком простору налази каква триангулациона тачка с плана под I, обележиће се троуглићем с уписаним кружићем. Полигонске тачке на површини означаће се једноставним а у подземним радовима испрекиданим кружићима. — Чл. 10. И овај ће се план израдити у дупликату као и план под I; копија се има послати за архиву рударског одељења уз први годишњи извештај по добивеној повластици, а оригинал остаје на руднику и на њему ће се доцртати сваки главни подземни рад (чл. 8.) чим пређе 50 метара дужине, и све нове инсталације на површини. Досадашњи рударски повластичари и закупци израдиће ситуационе планове својих рудника и копију од њих послати рударском одељењу у току 1903. год. — III. Детаљни план подземних радова у руднику. — Чл. 11. Овај план служи за правилно руковођење и за детаљни преглед подземних радова у руднику, црта се у размери 1:500, мора бити тачно оријентисан, и мора садржавати хоризонталну пројекцију њихову и попречни пресек падом рудне жице или угљеног слоја. Хоризонтална ће пројекција заузимати горњи

део плана, вертикална доњи, а пресек долази с десне или леве стране. — Чл. 12. Ако је, тиме што се галерије налазе једна испод друге, хоризонтална пројекција замршена и нејасна, мора се још нацртати и сваки хоризонт са својим огранцима засебно. — Чл. 13. На попречном ће се пресеку представити само они делови подземних радова, који су попречном равнином пресечени, а уз то ће се означити још и рудне жице, односно угљени слојеви, као и стене или слојеви у повлати и долини. Ако је потребно да се представе и они делови, који се налазе испод или иза равни пресека, онда ће се они означити тачкастим линијама. Овакве пресеке треба израдити за свако место где је знатнија промена у дебљини и положају рудне жице или угљеног слоја. — Чл. 14. Све поткопе и галерије једног истог нивоа треба обојити једном истом бојом, тако, да разни нивои буду представљени разним бојама. Ово важи како за хоризонталну, тако и за вертикалну пројекцију и пресеке. Падне галерије имају се подједнако обојити бледим тушем или бледом сепијом. Напуштене или претрпане галерије шрафираће се бојом оног нивоа, у којем се налазе. Напуштена окна и напуштене падне галерије обојиће се затворено мрком бојом (тушем или сепијом). У рудницима, где се ниво појединих галерија знатно мења, треба бројем означити разлику нивоа (котирати). Преривени простори (прерови) имају се шрафирати, и то бојом оне галерије, у чијем се нивоу налазе. Ако се преривање врши у више етажа, као н.пр. код моћних угљених слојева, онда шрафирање бива истом бојом али разним јачинама (највиша етажа најотворенијом, а ниже поступно све затворенијом бојом). Осим тога значиће се код сваког прерова још и време кад је свршен. Рудне ће се жице пером исцртавати, и то бојом оне галерије у којој се налазе. При том ће се правац нагиба означити стрелицом, а величина његова бројем степена; управно на ову стрелицу повући ће се кратка линија, као правац пружања. Раселине (Verwerfungen) се имају обележити јасном црном линијом, с паралерном пругом, обојеном бојом оне галерије, где је раселина примећена. И за раселине ће се означити пад и правац пружања, као и за рудне жице. Тачке подземног полигона значиће се малим кружићима. Докле су који подземни радови (галерије и окна) у току године доспели, назначиће се стрелицом с назначењем године. — Чл. 15. И овај ће се план израђивати у дупликату, као и предходни послови. Оригинал ће остати за употребу на руднику, а

копија ће се уз годишњи извештај слати рударском одељењу и по прегледу враћати ради допуњавања за идући годишњи извештај.

Види чл. 38.—43. и 45.—48. Руд. Зак.

Чл. 45. — Рудно поље јесте хоризонтална површина у виду правоугаоника од сто хиљада квадратних метара, које хоризонталне стране најмање две стотине, а највише пет стотина износити могу, а падне стране бескрајно у дубину иду.

При означењу рудних поља, морају се ова тако полагати, да колико је могуће, једно до другог леже, те да више њих једну целу фигуру образују; растојање између једне и друге фигуре, ако су рудна поља на више места узета може се поделити међу обделатељима суседних рудних поља.

Више рудних поља, једно до другог састављена, сачињавају простор рудни.

Фигуре старих тросквишта и топионичких остатака не морају бити везане (састављене) једна с другом па да сачињавају рудна поља једне повластице; но ако су оне у непосредној близини, онда се сматрају као састављена рудна поља и припадају једној повластици.

Види чл. 38.—44. и 46.—48. Руд. Зак., — и Правила за израду рударских планова од 17. децембра, 1902. год., Р.Бр. 2846., код чл. 44. Руд. Зак.

Чл. 46. — Повластица за обделивање руда и копова даје се на педесет година, рачунајући од дана кад је Министар Народне Привреде повластицу потписао.

Министар Народне Привреде, по саслушању Рударског Одбора, а по одобрењу Министарског Савета, може државне руднике и рудишта дати под закуп за обделавање на уговором одређени број година. Уговорима о закупу служиће за основицу односно рада — експлоатације — прописи овог Закона.

Правила од 28. маја, 1906. год.: Чл. 1. Под државним рудницима (чл. 46. Руд. Зак.) подразумевају се рудници које држава сама експлоатише по одредбама Рударског Законика, или их је издала некое под закуп. Под државним рудиштима (чл. 46 Руд. Зак.) пак подразумевају се рудишта која Министар Народне Привреде нарочитим решењем као такве именује. У ова рудишта рачунају се и сви терени, који су досадашњим решењима Министра Народне Привреде заузети или за које су, као за слободне терене, учињене пријаве за државни рачун. Такви државни рудници и рудишта не могу се издавати у повластицу, односно на истраживање по чл. 15. Руд. Зак. Министар Народне Привреде може их издавати једино под закуп (чл. 46. Руд. Зак.) — у обделавање, односно истраживање, ако не намерава на њима за државни рачун радити. Министар Народне Привреде према мишљењу рударског Одбора може нека од оваквих рудника и рудишта огласити за слободне терене. — Чл. 9. У смислу чл. 46. и 103. Руд. Зак. повластица важи од дана потписа Министра Народне Привреде; од тога дана плаћа се и регални данак на рудна поља. —

Види чл. 38.—45., 47., 48. и 103. Руд. Зак.

Чл. 47. — Ко руде и копове, као повластичар на извесном руднику за 15 година правилно обделава и своје обавезе тачно по овом Закону испуњава, по оцени Министра Народне Привреде, решењем Министарског Савета добиће право господарства на рудник, ако ово затражи. Господар рудника плаћа све регалне данке држави по овом Закону.

Види чл. 38.—46. и 48. Руд. Зак.

Чл. 48. — Онај, који по предидућем чл. 47. не добије право господарства над рудником, а желео би и даље, пошто рок у чл. 46. прописани протече, на истом месту обделавати, мора се тога ради десет година пре него је рок истекао, обратити с прозбом Министру Народне Привреде. Иначе првенство права на то исто место опредељава Министар Народне Привреде.

Види чл. 38.—47. Руд. Зак.

Глава Пета. О одношајима између рударских предузимача и господара земље, воде, шума, о уступању ових и о накнадама.

Чл. 49. — Земљу, која је нужна за обделавање руда и копова, дужан је господар исте за пристојну накнаду уступити на употребљење.

Види чл. 50.—61. Руд. Зад., — § 211. Грађ. Зак., — и Закон о заузимању приватних непокретних добара (експроприацији) од 15. марта 1866. год., са изменама и допунама од 16. јануара, 1896. год.

Чл. 50. — Обделатељ руда и копова само онда ако је осведочено, да ће моћи постојано обделавање продужити, има право захтевати, да му господар земљу у сопственост на обделавање за накнаду уступи.

Исто тако има право и господар земље захтевати, да му се сва земља откупи, ако је она тиме тако раскомадана, да се остатком не може корисно послужити.

Види чл. 49. и 51.—61. Руд. Зак.

Чл. 51. — У оним местима (чл. 32.), где није слободно истраживање руда и копова предузимати без одобрења господара земље, моћи ће обделатељ захтевати, да му се дозволи водоводе испод земље провести, и то само у случају, ако би по све немогуће било то учинити другим путем; или би се могло, али с особито великим трошком.

Но и такви водоводи имају се тако утврдити, да не буду ни мало опасни и да буду дуготрајући; обделатељ и у овом случају остаје одговоран за сваку штету, која би се коме водоводом догодила.

Види чл. 32., 49., 50. и 52.—61. Руд. Закона.

Чл. 52. — Ако се дотична лица с господарем земље не би могла сложити о уступу на употребљење (чл. 49.)

или у сопственост (чл. 50.) онда ће Министар Народне Привреде поступивши и овде, као што је прописано у чл. 41. и 42., ово коначно расправити.

Види чл. 41., 42., 49.—51. и 53.—61. Руд. Зак.

Чл. 53. — Ако се пак иста лица о цени закупа или откупа не би могла угодити, онда ће на захтевање буди које стране Министар Народне Привреде поступити по прописима Закона о експроприацији постојећег.

Види чл. 49.—52. и 54.—61. Руд. Зак., — и Закон о заузимању приватних непокретних добара (експроприацији) од 15. марта 1866. год., са изменама и допунама од 17. јануара, 1896. год.

Чл. 54. — Премештање и обележење рудничких граница за искључиво истраживање (чл. 28.) или обделавање (чл. 43.) на површини земље дужан је сваки господар земље дозволити, но истражитељ или обделатељ мора му дати сразмерну накнаду за штету, ако тим какве буде (чл. 53.).

Види чл. 28., 49.—53. и 55.—61. Руд. Зак.

Чл. 55. — Воде које би биле нужне за обделавање, мора господар њихов као и обделатељи један другоме уступити, у колико то полицајним наредбама, јавноме реду или користима опште народне привреде не би било противно.

Извиђење тога бива по прописима за земље (чл. 52.), а што се накнаде за то тиче, по прописима, по којима се опредељује цена за земљу (чл. 53.).

Види чл. 49.—54. и 56.—61. Руд. Зак.

Чл. 56. — Ако је рудни простор на земљи правитељственој или државној, обделатељ има право да располаже

како њеним природним силама тако и плодовима, као водопадима, рекама, травом, жиром, воћем и т. д. но то у колико не би задобивеним правима приватних лица или општим законим прописима противно било; за подизање пак зданија и зграда мора обделатељ увек имати претходно дозволење од Министра Народне Привреде.

По чл. 56. Руд. Зак. ако је рудни простор на земљи правитељственој или државној, обделатељ има право да располаже како њеним природним силама тако и плодовима, као : водопадима, рекама, травом, жиром, воћем и т. д., и то, у колико не би задобивеним правима приватних лица или општим законим прописима противно било. Давање жиропаше и попаше од стране шумске управе појединим попашарима на таквом земљишту, противно је наведеном законском пропису, јер се на тај начин крше права обделатеља руднога простора у коме је дотична шума. Позивању на чл. 81. и 82. Зак. о шум. нема места, јер ако би се узело да се ови прописи законски могу односити и на повлашћене шумске рудне просторе онда би био илузоран пропис наведеног чл. 56 Руд. Зак. а сем тога и пропис чл. 58. Руд. Зак., на основу кога се обделатељу одобрава сеча и пошумљивање оног дела шуме, уступљеног обделатељу; међутим по чл. 48. Зак. о шум. нико не сме пуштати стоку на попашу и жиропашу, на овим местима следствено ни Шумска Управа за рачун државе. — О. Д. С. З. априла, 1907. год., Бр. 2121.

Види чл. 49.—55. и 57.—61. Руд. Зак., — и чл. 81. и 82. Зак. о шумама.

Чл. 57. — Ако је на рудном простору, био он на земљи, правитељственој или државној, или земљи која припада приватном лицу, постојало већ обделавање руда или копова, па би се на истом налазило зданија и зграда за рудничке цјели потребни, а нови обделатељ с господаром ових о цени за откуп или закуп не би се погодити могао, поступиће се по прописима, како се цена опредељује за земљу (чл. 52. и 53.). Зграде и зданија на правитељственој или државној земљи без одобрења Министра

Народне Привреде подигнута, не мора нови обделатељ на себе примити.

Види чл. 49.—56. и 58.—61. Руд. Зак.

Чл. 58. — Ако се у рудном простору налази правитељствене или државне шуме, оне се уступају на употребење према потреби обделатељу без икакве накнаде за чисто рудничке цели под условом, да уступљену шуму он о свом трошку премери, цртеж начини и шуму на сече подели, па да тако подељену шуму строго по правилима за подизање шума употребљава, подиже и негује, као што ће се поступање са шумама вршити у опште по Закону о шумама.

У колико ће се и под којим условима дрва из ових шума смети употребити и за ванрудничке цели, зависиће од нарочитог решења Министра Народне Привреде.

Но Правитељство задржава право, да може у уступљеним обделатељу шумама потребну гору бесплатно сећи за своју или опште народну потребу.

Види чл. 49.—57. и 59.—61. Руд. Зак.

Чл. 59. — Ако не би на истом рудном простору довољно или никако правитељствене или државне шуме било, а у околини истог простора би се такве налазило, онда ће Министар Народне Привреде према потреби рудника одредити потребан простор ове шуме, коју ће обделатељ под условима, у предидућем члану изложеним употребљавати.

Види чл. 49., 58., 60. и 61. Руд. Зак.

Чл. 60. — Ако на уступљеном рудном простору и у околини не би било ни правитељствених ни државних шума, него би се могле употребити шуме манастирске

или општинске, Министар Народне Привреде може према потреби манастирској или општинској одредити обделатељу количину дрва, коју он у истој шуми сме да сече, под условом, да он зато по процени вештака (чл. 52. и 53.) господару шуме накнаду даје.

Види чл. 49.—59. и 61. Руд. Зак.

Чл. 61. — У колико би потребно било обделатељу из шуме приватних лица дрва узимати, зависиће јединствено од њине међусобне погодбе.

Види чл. 49.—60. Руд. Зак.

Глава шеста. О правима рударских предузимача и о рударским друштвима.

Чл. 62. — Ко по чл. 47. не добије право господарства над рудником сматра се само као закупац (§. 677. и остали Законика Грађанског) рудника (чл. 46), и он ће моћи ово право на другога пренети само у толико, у колико то одобри Министар Народне Привреде.

Правила од 23. маја, 1906. г.: Чл. 5. Пренос простог права, искључивог права или повластице (чл. 22., 25. и 62. Руд. Зак.) кад се ма којим путем и ма у ком облику врши на друга лица или друштва подлежи прописним таксама по Закону о таксама.

Види чл. 22., 25. и 63.—75. Руд. Зак.

Чл. 63. — Рудна поља, копаоници и топионице и за њих заузете земље, шуме, воде, зданија и зграде подземне и на површини земље, за рударске цјељи одређене, сачињавају непокретно имање рудника и морају се у рударске књиге завести.

Чим једно или друго зданије не буде на рударске цјељи употребљавано, има се у рударским књигама исправити.

Види чл. 62. и 64.—75. Руд. Зак.

Чл. 64. — Као прибор и покретно имање рудника каквог сматра се: марва, машине, оруђе, грађа, справе, помоћни свеколики материјали и друге спреме за радњу.

Види чл. 62., 63. и 65.—75. Руд. Зак.

Чл. 65. — Одвојено дата рудна поља или простори, припадали они једном или више обделатеља, могу се уједно саставити по молби дотичних обделатеља:

а., ако непосредно једно до другог леже;

б., ако се копаоници и топионице сједињењем пробитачније могу обделавати; и

в., ако и у колико одобри Министар Народне Привреде.

У молби за сједињење морају се поднети ситуациони цртежи рудника, који се сјединити имају, повластице и план целе радње као и извод терета из интабулационих књига, ако би на њима интабулација било.

Види чл. 62.—64. и 66.—75. Руд. Зак.

Чл. 66. — Исто тако могу се и тим путем сједињени копаоници и топионице (чл. 65.) раздвојити, но и у једном и у другом случају има се Министру Народне Привреде јавити, да би се по одобрењу у књигама рударским то завести и исправити могло.

Види чл. 62.—65. и 67.—75. Руд. Зак.

Чл. 67. — Повластицом добија обделатељ искључиво право не само на означене руде и копове, но и на остале, које би у датом му времену и простору пронашао.

Види чл. 62.—66. и 68.—75. Руд. Зак.

Чл. 68. — Повластицом обделатељ добија право:

а., да своје копаонике у свом простору развија откопине, закопине, подкопине и окна отвара;

б., да топионице, самокове, зданија и зграде за радњу и за персонал свој подиже;

в., да подземне зграде и сваког рада машине и справе за олакшицу радње постројава;

г., да прави водове и јазове, путове и жељезницу на терену своје повластице и ван ове у колико то буду захтевале рударске потребе, мостове, сместишта за измет руда и копова и места за жежење угљена;

д., да упражњава у својим радионицама занате нужне за рударску радњу;

е., да подиже магацине, баракe и гостионице искључиво за снабдевање свог персонала и радника храном и осталим потребама, без да при продаји ових предмета радницима и персоналу сме рачунати за себе занатску добит;

ж., да одкаже радњу у оним рудним пољима, која су испрпљена, али која су се показала непотребна руднику, и онда тим губи искључиво право на иста поља, као што му пада и дужност на та поља, даље регални данак плаћати.

Види чл. 62.—67. и 69.—75. Руд. Зак.

Чл. 69. — За извоз својих рударских производа, били они још у виду сирове руде или копа, или ма у ком виду израђени, као и за увоз машина, оруђа, грађе и помоћног свеколиког материјала које обделатељ или искључиви истражилац за своју рудничку радњу потребује, неће он плаћати ни извозну ни увозну ђумручину.

У погледу свију ових и других олакшица, поступаће се на царинарницама по одредбама Закона о потпомагању домаће радиности (индустрије).

Види чл. 62.—68. и 70.—75. Руд. Зак.

Чл. 70. — Право на обделвање руда и копова могу поједина лица или више њих удружени добити.

Види чл. 62.—69. и 71.—75. Руд. Зак.

Чл. 71. — Уговори и статуту друштва, као и пре-
иначење ових, морају се свагда Министру Народне При-
вреде поднети на одобрење и на завођење у књиге
рударске, и ова писмена тек ће важити од дана овог
одобрења.

Види чл. 62.—70. и 72.—75. Руд. Зак.

Чл. 72. — Друштво рударско мора имати своје име
и свог управитеља целе радње, потребне заступнике и пуно-
моћнике а тако исто и стручне предстојнике појединих
стручних радња.

Види чл. 62.—71. и 73.—75. Руд. Зак.

Чл. 73. — Уговори и пуномоћија како управитеља
тако и осталих органа друштва, у којима се сва овима
дата права и наложене дужности изложити имају, као и
измене у овима доцније учињене, мора друштво подно-
сити Министру Народне Привреде на одобрење.

Ова одобрена писмена мора друштво и путем зва-
ничних новина обзнанити.

Види чл. 62.—72., 74 и 75. Руд. Зак.

Чл. 74. — Друштво се мора сваке године једанпут
у скуп састављати; место састанка одређује само друштво
или управитељ.

О овоме мора се предходно извести Министар На-
родне Привреде, како би њи он свога комесара на скуп
послати могао.

Правила од 28. маја, 1906. год.: Чл. 11. У смислу чл. 74

Рударског Законика дужна су рударска друштва извести Ми-
нистра Народне Привреде и о ванредним зборовима, да би на
њих могао својег комесара послати. —

Види чл. 62.—73. и 75. Руд. Зак.,

Чл. 75. — Прописи Трговачког Законика односе се
и на ова рударска друштва, нарочито о књиговодству, у
колико није што особито предстојећим Законом наређено.

Види чл. 62.—74. Руд. Зак., — и §§. 8.—12. Трг. Зак.

Глава седма. О дужностима рударских предузећа.

Чл. 76. — Сваки истражитељ и сваки обделатељ
обавезан је у радњи својој:

а., старати се о свакој могућој сигурности за лица
и имања; и

б., радњу своју по прописима овог Закона отпочети
и непрекидно водити.

Види чл. 77.—87. Руд. Зак.

Чл. 77. — Нарочито истражитељи и обделатељи
дужни су ради безбедности (чл. 77., тачка а) строго на
то бдити:

а., да су сви отвори површни (закопине и окна)
ограђени и осигурани, да не би људи и животиње у њи
упадају;

б., да су копаоници сваког рода подупирањем или
подзиђивањем осигурани од сурвавања;

в., да се тавани у окнима дубљим од двадесет ме-
тара сходно оплате, лествице и у опште све справе за
извлачење и спуштање, осигурају, и да се сваки дан ове
прегледају;

г., да се особито обрати пажња на запаљиве мате-
рије и набаве средства за брзо гашење;

д., да се предострожно пази да буде промаје ваздуха у копаоницима; и

е., да се употребљују сходне лампе у копаоницима где би запаљивог гаса било.

Види чл. 76., 78. и 87. Руд. Зак.

Чл. 78. — Министром Народне Привреде постављена надлежна власт, чим опази или дозна, да је нешто у каквом руднику противу прописа сигурности учињено, или пропуштено да се учини, дужна је сама непосредно, или средством вештака одредити начин, како ће се неуредности отклонити, назначивши рок за то; а у случају, који одлагања не трпи, власт ће и сама наредити извршење о трошку обделатеља.

Види чл. 76., 77. и 79. Руд. Зак.

Чл. 79. — За непрекидни рад (чл. 78., тачка б) у простору искључивог истраживања (чл. 28.) или обделавања (чл. 45.) мора се сваког радног дана употребити толико радника (рачунајући надницу осам до дванаест сати) колико изискује потреба места и целъ рада.

Најмањи број надница дневних опредељава Министар Народне Привреде по саслушању истражитеља или обделатеља према поднетом годишњем плану радње (чл. 83.).

Осим тога мора се сваки главни подкоп или окно увек тако обдржавати, да се кроз њега безопасно може пролазити. Одкопавање пак мора се тако вршити, да даље откривање руде не буде без нужде отештано. Као противзаконо отештање сматраће се и онај случај, кад истражитељ, обделатељ или ма ко с његовим знањем хотимице затрпа и прикрије место какво, да други не могу руду наћи.

Види чл. 76.—78. и 80.—87. Руд. Зак.

Чл. 80. — Ако се прописана непрекидна радња (чл. 79.) у датом рудном простору не може одржати, и обделатељ докаже, да је та немогућност настала због спољашњих препрека, као н. пр. због опште сметње у трговачком обрту нарочито због рђаве проодње производа, због политичке сметње или рата у околини предузећа, или опште глади, или због подземних препрека у самом раду, као: непредвидимог сурвања, навале воде и т. д., добиће он од Министра Народне Привреде допштење, да може радњу обуставити за неко определено време, које се по околностима и продужавати може.

Продужење обуставе преко једне године дана може само по тачном комисионом извиђењу (чл. 78.) Министар Народне Привреде дозволити. Но и кад се обустава радње допусти, обвезан је обделатељ рудник у добром и употребљивом стању (чл. 77.) обдржавати.

Види чл. 76.—79. и 81.—87. Руд. Зак.

Чл. 81. — Догађаји, који радњу копаоника ма и за кратко време немогућном чине, морају се за 15 дана Министру Народне Привреде доставити, и он ће или ислековање (чл. 78.) на лицу места наредити или истражитељу или обделатељу наложити, да од времена на време о успеху за продужење рада известије подноси.

Види чл. 46.—80. и 82.—87. Руд. Зак.

Чл. 82. — Нађе ли Министар Народне Привреде, да су прописана непрекидна радња (чл. 79.), или припреме за продужење рада (чл. 80.), недостаточне или невероватне или непоуздане, али ако се суседи буду жалили, да им се тиме препрека или штета причињава, он ће посредством вештака (чл. 78.) предмет извидити, и по томе управу и величину рада прописати, по којој се истражитељ и обде-

латељ морају управљати. Ко по томе не поступи, казниће се по чл. 136.

Види чл. 76.—81. и 83.—87. Руд. Зак.

Чл. 83. — Сваки обделатељ обавезан је годишњи план своје радње бар месец дана пре истека године Министру Народне Привреде подности на увиђај и одобрење, о томе цртеж сачинити и на истом сва окна и поткопе са крацима назначити тако, да се свака даља подземна радња видети може.

Министар Народне Привреде има право и преко године ове цртеже прегледати, копирати и њима се ползовати.

Правила за поднашање годишњих планова рада од 4. новембра, 1902. год., РБр. 1595. Ради потпуности и једнообразности у поднашању планова рада прописују се на основи чл. 1., а у вези са чл. 83. Руд. Законика ова Правила: Чл. 1. Сваки је рударски повластичар дужан на месец дана пре свршетка календарске године поднети Министарству Народне Привреде на преглед и одобрење план (пројекат) рада за идућу годину у својем руднику (чл. 83. Руд. Зак.). — Чл. 2. Овај план рада има да изнесе детаљан и образложен опис свега онога што се у току идуће године намерава извршити на руднику како у погледу подземних, тако и надземних радова и инсталација. — Чл. 3. Код пројектованих подземних радова изложиће се: а) с обзиром на геолошки састав терена, природу рудишта и досадашње радове или према старим радовима, циљ нових радова; б) начин на који ће се ови радови извршити, каквим средствима и коликом радном снагом; в) вероватна дужина и приближно време трајања појединих радова; и г) предрачун за њих. — Чл. 4. Ради бољег прегледа и веће јасноће пројектованих подземних радова поднеће се и скица на платну за копирање, израђена према детаљном плану подземних радова, у којој ће се представити однос и веза између извршених и пројектованих радова. — Чл. 5. Код пројектованих надземних радова и нових инсталација изложиће се циљ њихов, начин на који ће се извршити и предрачун. — Чл. 6. Ако на руднику постоји пиралиште, топioniца или каква нарочита фабрична инсталација, изложиће се шта ће се у њима радити, коликом

радном снагом и коликим капиталом. — Чл. 7. Исто ће се тако изложити и колика се укупна продукција намерава постићи, а по могућству и какви ће се кораци предузимати у погледу продаје — Чл. 8. На послетку ће се изложити и сви радови који се мисле предузимати за одржавање и унапређење повластичне домене (шума ливада, њива, путова и т. д.). — Чл. 9. У вези с пројектованим радовима изнеће повластичари и колико ће им грађе и горива требати, као и одакле ће то набављати, назначујући при том, ако имају уступљених државних шума, на који ће начин сечу вршити (с обзиром на одобрени привредни план експлоатације шума), као и колики ће број дрвета, какве врсте, за коју потребу и које дебљине требати да посеку. — Чл. 10. Према Закону о таксама мора сваки овакав пројекат рада бити снабдевен таксеном марком од пет динара, а сваки приложени цртеж, као и остали прилози, таксеном марком од 2—дин. Уз то се за преглед и одобрење овога пројекта рада има положити још 30 динара у таксеним маркама, које ће се на дотичном решењу прилепити и поништити (став 270. Закона о таксама). — Чл. 11. Ако који повластичар има више рудника у једној истој повластици, изнеће пројектоване радове у једном оваквом опису али подвојено, а ако има више засебних повластица изнеће пројекат рада са сваку повластицу засебно.

Види чл. 62.—82. и 84.—87. Руд. Зак., — и Правила за израду рударских планова од 17. децембра, 1902. год., РБр. 1846., код чл. 44. Руд. Зак.

Чл. 84. — Сваки искључиви истражитељ и сваки обделатељ дужан је Министру Народне Привреде доставити од целокупне радње своје годишње известије, у коме ће сва послена одношења разложити; к томе назначити број и својства својих раденика, њихових фамилија и остала послена одношења, нужна за статистичке податке.

Годишње известије заједно са цртежом (чл. 83.) мора се најдаље по истеку рачунске године за три месеца Министру Народне Привреде подносити.

Правила за поднашање годишњих извештаја од 31. јануара, 1905. год., РБр. 165. Ради потпуности и једнообраз-

ности у поднашању годишњих извештаја прописују се, на основи чл. 1., а у вези са чл. 84., 112. и 120. Руд. Законика, ова Правила: Члан 1. Рударски повластичари односно закупци и искључиви истраживачи, дужни су, најдаље на три месеца по свршетку сваке календарске године, поднети Министарству Народне Привреде годишњи извештај о својој целокупној рударској радњи (чл. 84. Руд. Зак.). — Члан 2. Овај годишњи извештај има да представи верну слику укупнога рада на дотичном руднику или рудишту, и да у свима потребним детаљима обухвати како техничку, тако и економну, рачунску и административну страну његову, са свима потребним објашњењима. — Члан 3. При састављању својих годишњих извештаја дужни су рударски повластичари, односно закупци и искључиви истраживачи, поднети одговоре на ниже положена питања, у колико се она на њихову радњу односе: а) На којим је местима у току прошле године рађено у рудницима, раскопима (Tagebaue) или каменоломима на повластичном терену? у ком циљу (да ли ради даљег истраживања или отварања рудишта, или за вентилацију, одводњавање, експлоатацију и т. д.)? с каквим резултатима? — У вези с овим поднеће рударски повластичари и закупци, према прописаним правилима за израду рударских планова, копију детаљног плана подземних радова (за руднике, односно и раскопе, ако су с овима у вези какви подземни радови), или копију ситуационог рудничког плана (за каменоломе, односно и раскопе, ако немају никаквих подземних радова), на којима ће поменути радови бити представљени, — б) Да ли су сем ових радова вршена на повластичном терену још и каква нова истраживања? на којим местима? у ком циљу? с каквим резултатима? — в) На којим је местима у току прошле године рађено у поткопима, окнима, раскопима или каменоломима на терену искључивог истраживања? у ком циљу? с каквим резултатима? — г) Да ли су сем ових радова на терену искључивог истраживања вршена још и каква нова истраживања? на којим местима? у ком циљу? с каквим резултатима? — д) Кроз какве су стене или слојеве и кроз какав рудни материјал или коп редом пролазили на дотичним местима израђени поткопи, окна, галерије, раскопи и каменоломи? — ђ) Је ли било при овим радовима каквих тешкоћа, и како су савлађиване? — е) Да ли су при раду употребљаване и машине; какве? које снаге? и за шта? — ж) На који се начин, каквом снагом и на којој дужини износи руда, угаљ или копија из рудника, односно из раскопа или каменолома; Како се одавде

дље транспортује до депоа; Има ли рудник, односно раскоп или каменолом, железницу, и колико подземну а колико надземну? Или има друго које транспортно средство? какво? и у којој дужини? — з) Којим се путем и на којој дужини врши пренос руде? копа или топионичких, односно фабричких продуката до најближе железничке или паробродске станице? Шта стаје пренос једне метарске центе? — и) Јесу ли приновљене какве нове инсталације? у којој вредности? чему служе? — ј) Колика је инвентарска вредност крајем године рудничке покретности, а колика непокретности? — к) Колико је било техничког, а колико административног особља у рудничкој управи? — л) Колики је био укупан број лица у надзорничким и радничким породицама по полу, вери, народности и поданству? — љ) Како су распоређене наднице при раду, и колико трају? — м) Колико је по количини и вредности продато рудничких илу топионичких, односно фабричких, производа? Колико у земљи, а колико у иностранству? Колико је радња за своје потребе утрошила, а колико је остало непродато? Колико укупно износе транспортни трошкови до места продаје, и колика је према томе просечна продајна цена једне метарске центе рудничког или топионичког, односно фабричког, производа на самом руднику? — њ) Је ли радња у тој години имала добити или штете? Ако би било штете, онда навести узроке за то, — о) Да ли је у погледу саобраћаја, тарифе, пијаце и т.д., имала радња каквих незгода, и којих? Какве би олакшице желело предузеће у овом погледу? — Члан 4. У вези с овим годишњим извештајем, т.ј. с одговором на ова питања, и као допуну његову, дужни су рударски повластичари, односно закупци и искључиви истраживачи, у смислу чл. 112. и 120. Руд. Зак. поднети још: а) попуњени формулар за статистичке податке, који им се ради тога из рударског одељења пошље, и то у свима рубрикама које се на њихову радњу односе; б) списак утрошеног и преосталог материјала и алата, с обзиром на претеклу количину из раније године; в) списак лица, предузећа и т. д. којима су у току године продавани руднички или топионички, односно фабрички производи, с назначењем количине, цене и транспортних трошкова до места продаје; г) биланс братинске касе, који ће потписати управни одбор а оверити повластичар, односно закупач, и у којем ће поименце бити наведена сва примања и издавања. — Члан 5. Према Закону о таксама мора сваки годишње извештај бити снабдевен таксеном марком од пет ди-

нара, а сваки приложени цртеж, као и остала прилози, таксеном марком од 2.—дин. — Члан 6. Ако који рударски повластичар или закупца има више засебних повластица, или поред рударске повластице има још и каква искључива истраживања, онда ће годишње извештаје са свима прилазима поднети засебно за сваку повластицу и свако искључиво истраживање. Исто ово вреди за искључиве истраживаче, ако имају више засебних искључивих истраживања.

Види чл. 62.—83. и 85.—87. Руд. Зак., — Правила за израду рударских планова од 17. децембра, 1902. год., РБр. 1846. код чл. 44. Руд. Зак., — и Распис искључивим истраживачима о поднашању извештаја од 31. јануара, 1903. год., РБр. 166., код чл. 30. Руд. Зак.

Чл. 85. — Сваки искључиви истражитељ и обделатељ одговоран је Министру Народне Привреде за неизвршење прописа Рударског Законика.

Обделатељ је и онда одговоран, кад свој рудник другоме под закуп уступи, али му у том случају припада накнада по Грађанском Закону од закупца.

Види чл. 62.—84. и 87. Руд. Зак.

Чл. 86. — Сваки обделатељ, који у окружју, где се рудник налази не станује, дужан је имати у истом окружју свога пуномоћника, који ће обделатеља представљати и за њега одговарати.

Овај исти пропис односи се и на друштва, којих представник не обитава у том окружју.

Види чл. 62.—85. и 87. Руд. Зак.

Чл. 87. — Ако обделатељ умре или под стечиште падне, или под старатељство дође, то ће надлежни томе извести Министра Народне Привреде и јавити му, ко је постављен за старатеља рудника.

Види чл. 62.—86. Руд. Зак.

Глава осма. О међусобном одношају рударских предузимача.

Чл. 88. — Сваки обделатељ, чим дозна за какав несретни случај у суседном предузећу, дужан му је у помоћ притећи са свима својим радним силама, које му на расположењу стоје, у колико тиме не би његов рудник штету трпео, зашто ће сразмерну накнаду добити.

Види чл. 89.—92. Руд. Зак.

Чл. 89. — Исто тако обавезан је сваки обделатељ за пристојну накнаду у колико то не би његовом руднику на штету било, по нужди дозволити:

а., суседном обделатељу, да се послужи његовим поткопима, окнима, машинама за вађење руде, воде и промају ваздуха и гашење пожара, путевима и т. п.; и

б., да се кроз његов рудни простор помоћни поткоп или окно или одушка за промају ваздуха отвори, и преко нужни путеви и водоводи на површју проведу.

Руде или копови, у помоћним поткопима или окнима извађени, припадају ономе чији је простор, и морају му се по накнади трошкова, око вађења учињених, уступити, ако их он устражи

Види чл. 88. и 90.—92.

Чл. 90. — Ако се дотични обделатељи не би споразумели, да ли је у горе поменутим приликама (чл. 88. и 89.) случај нужде Министар ће Народне Привреде посредством стручне комисије (чл. 52.) то решити. Што Министар Народне Привреде реши то је коначно.

Министар ће Народне Привреде у исто време, ако се дотичне стране не би могле за накнаду споразумети, наредити, да се накнада определи преко вештака прописаним начином одређених (чл. 53.).

Незадовољна страна с оценом, коју вештаци определе, може се надлежном суду обратити, и тражити да се питање о количини цене пресуди (чл. 53.).

Види чл. 88., 89., 91. и 92. Руд. Зак.

Чл. 91. — За штету, која се учини прадужењу извршењем ове службености (чл. 88. и 89.), одговара обделатељ коме је службеност дата.

Види чл. 88.—90. и 92. Руд. Зак.

Чл. 92. — Ако се подземним копаоницима суседни копаоници сукобе, дужни су суседи посредством рударског инжињера означити себи границе и ове се држати.

Не сложе ли се обделатељи у томе, Министар Народне Привреде одредиће рударског инжињера да границе определи, и о томе ће и једног и другог обделатеља у знање поставити.

До овог опредељења морају обе стране радњу у сукобним копаоницима зауставити; али ове такође држати отворене, да се кроз њих пролазити може.

Види чл. 88.—91. Руд. Зак.

Глава девета. О одношају рударских предузимача према њиховим званичницима и раденицима

Чл. 93. — О службеним одношајима надзиратеља и раденика при сваком руднику мора се прописати ред, који ће се Министарству Народне Привреде на преглед и одобрење поднети, по одобрењу овом у заведењу обзнанити и у радионици испуњавања ради држати.

Тај ред садржи нарочито:

а., списак надзиратеља и радника по класама, њихове послове, употребљавање на рударски рад жена и деце с призрењем на дечију дораслост и време одређено Законом за обучавање;

б., одношаје између надзиратеља и раденика;
в., време и трајање рада;
г., опхођење у раду и изван рада;
д., опредељење плаћања;
е., накнаде у случајима болести и онесређења;
ж., казни, биле оне новчане или рад без плате; и
з., случаје, кад одношаји службе престају.

Види чл. 94.—102. Руд. Зак.

Чл. 94. — У колико уговором или распоредом рада није условљено могу званичници и надзиратељи само после тромесечног, а раденици после петнаестодневног отказа рад оставити или из рада отпуштени бити.

Види чл. 93. и 95.—102. Руд. Зак.

Чл. 95. — Званичници, надзиратељи и раденици учинивши се повиним преступљења по Закону Кривичном, могу одмах из службе отпуштени бити, ма да у службеном уговору какво друго наређење о томе постоји.

Види чл. 93., 94. и 96.—102. Руд. Зак.

Чл. 96. — Исто тако могу отпустити се без отказа и они, који су се показали неверни, који нису прилежни и који су хрђавог понашања према старијима; даље који са својом дужношћу неслажући се споредни посао воде, или се оним, што су у својој служби дознали и искусили, на штету свог господара служе.

Види чл. 93.—95. и 97.—102. Руд. Зак.

Чл. 97. — Договарање рударских раденика у тој цели, да се противљењем у раду и дужности, или употребљавањем других средства изнуди повишица плате, или други услови рада, казниће се по Казнителном Законику, тачки 1. §. 382.

Види чл. 93.—96. и 98.—102. Руд. Зак., — и §. 382. Казн. Зак.

Чл. 98. — Без отказа могу из службе изаћи раденици и надзиратељи због злостављања; званичници због понижења; даље због неиздавања уговореног предовољства, тачног и на време неисплаћивања наднице и плате; и у опште због неизвршења други тачака уговора могу раденици, надзиратељи и званичници службу оставити, само кад просто то господару јаве.

Види чл. 93.—97. и 99.—102. Руд. Зак.

Чл. 99. — Сваки истражитељ и обделатељ дужан је са својим персоналом и раденицима бар свака три месеца, а при иступању из службе или рада одма прорачунати се и плату му издати. Зато, што се раденик код истражитеља или обделатеља задужио, не може се раднику иступање из рада закратити.

Види чл. 93.—98. и 100.—102. Руд. Зак.

Чл. 100. — На заслугу раденика и настојника, који под платом месечном или годишњом служе, не може се више него на четвртину заслуге запт ставити; на заслугу пак оних раденика, који као надничари раде, не може се никаква забрана ставити.

Види чл. 93.—99., 101. и 102. Руд. Зак.

Чл. 101. — При сваком руднику има се о радницима и надзиратељима водити уписна књига. Ова се мора на захтевање и рударској и полицајној власти подносити.

Види чл. 93.—100. и 102. Руд. Зак.

Чл. 102. — Сваком раднику или надзиратељу мора се при изласку дати отпусна књижица, у којој ће му се означити категорија у коју спада, време, за које је у братинску касу улагао и којој братинској каси принадлежао и дан ступања и изласка из рада.

Рударски радници и надзиратељи без отпусне књиге не смеју се у рад примати ни из рала отпуштати.

Види чл. 93.—101. Руд. Зак.

Глава десета. О рударско-братинској каси

Чл. 103. — За потпомагање рударских надзорника и раденика, њихових удовица и непунолетне деце образују се рударско-братинске касе и то:

I. Рударско-братинска каса свију рударских надзорника и радника у Србији за инвалидску помоћ и пензије; и

II Рударско-братинска каса при сваком руднику или више спојених по одобрењу Министра Народне Привреде за помоћ у случају болести и смрти.

Рударско-братинска каса ослобођава се свију државних и општинских терета.

Види Правила братинске благајне од 1. децембра, 1924. год., ПБр. 11324.

Чл. 104. — Сваки стални рударски надзиратељ и раденик, примљен као члан, и сваки обделатељ као основатељ морају у братинску касу улагати опредељене прилоге:

Рударски надзорници и радници улажу од своје зараде 3% за рударско-братинску касу инвалидску и за пензије; а 2% за рударско-братинску касу за помоћ у случају болести и смрти.

Господари, повластичари или закупци рудника даваће још 50% од целокупног улога својих рударских надзорника и радника од које суме 30% иде у рударско братинску касу за инвалиде и пензије, а 20% у рударско братинску касу у случају болести и смрти.

У рударско-братинску касу за инвалидску помоћ и пензије има се унети $\frac{3}{4}$ садањег капитала свију рударско-братинских каса, а $\frac{1}{4}$ оставити сваком руднику за рударско братинску касу за случај болести и смрти.

У рударско братинску касу за инвалидску помоћ и пензије имају се уносити, поред одређеног улога још и све казне прописане и изречене по овом Закону и Правилима за обделаоце; а све новчане казне изречене од стране обделаоца над њиховим раденицима и надзорницима уносе се у рударско-братинску касу за помоћ у случају болести и смрти.

У току 1900 године имају се по пропису овога Закона и Правила, која буде Министар Народне Привреде прописао, образовати рударско-братинске касе за све руднике у Србији. У поменутих Правилима биће предвиђено, како ће се и где депоновати капитали братинске касе и ко ће њима руководити.

Види Правила братинске благајне од 1. децембра, 1924. г. ПБр. 11324.

Чл. 105. — За сваку братинску касу за помоћ у случају болести и смрти морају обделатељ или управитељ предузећа са садејством одбора, који ће раденици саставити, статуте начинити и Министру Народне Привреде на одобрење поднети.

Види чл. 103., 104., 106. и 107. Руд. Зак.

Чл. 106. Ови статуту мора у садржавати:

а., услове за улог у братинску касу, установљење књига за уписивање уложника и улога, као и начин, како ће се те књиге у добром стању и поретку држати;

б., начин наплаћивања;

в., правила под којима ће се потпомагање из братинске касе чинити;

г., услове под којима се губи и добија право на потпомагање из братинске касе;

д., начин осигурања и управе капитала братинске касе, јемство за исту, испитивање и одобравање рачуна;

е., уплив, који уложник може на то имати;

ж., међусобни одношај више рударско-братинских каса, које су сједињене; и

з., располагање капиталом у случају престанка рудника за која је братинска каса основана.

Види чл. 103.—105. и 107 Руд. Зак.

Чл. 107. — Сваки повластичар или закупац обавезан је да одмах при отпочињању свога рада на руднику по пропису овога Закона образује рударско-братинске касе, а ако стање ових каса, у почетку радње не би било довољно да даје потребну помоћ за лечење и издржавање оболелим радницима, дужан је повластичар — односно закупац, да то сам чини у колико је предвиђено Правилима братинске каси.

Види чл. 103.—106. Руд. Зак.

Глава једанаеста. О плаћању рударских такса.

Чл. 108. — За свако дато рудно поље (чл. 45.) плаћаће обделатељ државној каси као регални данак по 12 динара у напред годишње и то свагда у почетку рачунске године, радило се на њему или не радило, било користи или не.

Правила од 28 маја 1906. год.: Чл. 6. У смислу члана 9. и 108. Рударског Законика повластица важи од дана потписа Министра Народне Привреде; од тога дана плаћа се и регални данак на рудна поља. —

Види чл. 109.—114. Руд. Зак.

Чл. 109. — Осим плаћања у чл. 108. изложеног, плаћаће обделатељ још један по сто од вредности продатих или без продаје ма како употребљених производа, били они у сировом стању, т. ј. у стању у ком се производи зову руда или коп, или били они у израђеном стању, н. пр. престопљеном, кованом или ма како прерађеном.

Цена продаје разуме се свагда цена на месту произвођења, дакле у руднику; но ако би се производи из копаоника, топионице или радионице даље куд носили, па тамо продавали, тад се имају од цене продаје одбити превозни трошкови, а остатак ће се сматрати као горе речена цена продаје.

За прерађивање старих згура и топионичких остатака оставља се Министру Народне Привреде да повластицом уговори, колико ће обделалац згура плаћати било на вредност саме згуре било на вредност продуката, који се добили буду.

Види чл. 108. и 110.—114. Руд. Зак.

Чл. 110. — Обделатељ плаћаће такође законима општим прописане данке и прирезе у оној општини, којој рудник припада.

Види чл. 108., 109. и 111.—114. Руд. Зак.

Чл. 111. — У случају, кад радња у руднику у првом развитуку свом не може због важни узрока никакву асну давати, или ако се у радњи доцније појаве такве сметње, да радња не може никакве асне имати онда се може, пошто се о томе посредством вештачке комисије уверење прибави, по одобрењу Министра Народне Привреде обделатељ предпоменутог плаћања (чл. 109.) за извесно време од части или сасвим ослободити.

Види чл. 108.—110. и 112.—114. Руд. Зак.

Чл. 112. — Да би се ово плаћање (чл. 109.) уредно извршити могло обделатељ ће дужан бити Министру Народне Привреде од целокупне радње своје поднети тачан извод рачуна из књига својих, у коме ће изложити каквоћу и количину извађене руде или копа, од ови израђене производе затим количину и цену продате руде, копа или производа и то, да ли је у земљи или изван границе коме

продато и на коме је месту извезено, као и количину заоставшег; к томе количину употребљеног горива и осталог материјала у радњи својој.

Извод рачуна, заједно с припадајућим исплатама, поднеће се Министру Народне Привреде с годишњим известијем (чл. 84.).

Види чл. 108.—111., 113. и 114. Руд. Зак., — Правила за подношење годишњих извештаја од 31. јануара, 1903. год., РБр. 165, код чл. 84. Руд. Зак., — и Распис искључивим истраживачима о поднашању извештаја од 31. јануара, 1903. год., РБр. 1166., код чл. 30. Руд. Зак.

Чл. 113. — За испитивање и увечење о тачности извода има право Министар Народне Привреде захтевати од дотичног обделатеља објаснења, а по потреби наредити и само прегледање књига.

Види чл. 108.—112. и 114. Руд. Зак.

Чл. 114. — Ако је од горе поменутих исплата више урачунато и наплаћено обделатељ може у течају године од поднетих рачуна с доказима захтевати, да му се вишак врати, као што и Правитељство има право, за случај, ако је мање наплатило, него што му припада, овај ненаплаћени остатак накнадно тражити.

Види чл. 108.—113. Руд. Зак.

Глава дванаеста. О надзорној власти, као и о ислеђењу и суђењу дисциплинарних иступљења.

Чл. 115. — Министар Народне Привреде има настојавати, да се дужности, које су рударским истражитељима и обделатељима овим Законом прописане тачно извршавају, и он ће у сваком случају дејствовати, где се потреба покаже, за одржање и унапређење рударских предузећа, а особито стараће се за јавну сигурност.

Све, што се на то односи, има се званичним начином упражњавати.

Види чл. 116.—127. Руд. Зак.

Чл. 116. — Министар ће Народне Привреде посредством вештака:

а., све копаонике, топионице и остале радионице од времена до времена проматрати и о њиховом се стању уверавати;

б., одређивати комисара, који ће сваку радњу прегледати; таквом комисару дозвољено је у планове радње и цртеже (чл. 84.) и књиге рачунске (чл. 112.) рудника загледати, и о томе Министра Народне Привреде извештавати, али он је обавезан сваку и најнезнатнију тајну радње чувати;

в., чинити сва расположења, која су нужна, да се закони прописи тачно извршују;

г., за случај опасних догађаја, који би се респрострети и тиме у руднику у опште зле последице принети могли, власт ће рударска, била позвана од кога или непозвана, настати, да се за ~~отклоњење~~ све могуће учини но тим не допушта се власти ни комисару, да се мешају у чисто манипулационе и економне послове рудника.

Види чл. 115. и 117.—127. Руд. Зак.

Чл. 117. — Догоди ли се при руднику случај, који прети сигурности личној или сигурности имања, водни извора, шума, зданија или други зграда Министар ће Народне Привреде и средством надлежне полицијске власти предузети нужна расположења за предупређење (чл. 78.).

Види чл. 115., 116. и 118.—127. Руд. Зак.

Чл. 118. — Сваки истражитељ, обделатељ или њихов

заступник, дужан је догађаје овога рода (чл. 117.) одмах јавити најближој рударској или полицијској власти.

Види чл. 115.—117. и 119.—127. Руд. Зак.

Чл. 119. — Министар Народне Привреде има право производе домаћих рудника за правитељствену потребу куповати по цени, која ће се одређивати узајамним споразумљењем с дотичним обделатељем.

У случају неспоразума важиће цене признатих металних — барзанских пијаца у Европи, по одбитку свију трошкова преносних до узете пијаце за продају.

Ако би каква места, која исте руде и копове производе, ближе лежала, онда ће се при одређивању цене у рачун узети и средње цене ових места с изоставом из рачуна оних првопоменутих пијаца по реду њихове веће удаљености.

Види чл. 115.—118. и 120.—127. Руд. Зак.

Чл. 120. — Министар Народне Привреде прописиће правила и формуларе за поднашање:

а., цртежа ситуациони и копаонички, известија годишњи о радњи;

б., изводи рачунски о производима продатим и заоставшим;

в., Министар Народне Привреде прописиће формуларе за вођење књига код свију рударских предузећа. Ове ће књиге Министар и потврђивати.

Види чл. 115.—119. и 121.—127. Руд. Зак., — Правила за поднашање годишњих извештаја од 31. јануара, 1903. год., РБр. 165., код чл. 84. Руд. Зак., — и Распис искључивим истраживачима о поднашању извештаја од 31. јануара, 1903. год., РБр. 1166., код чл. 30. Руд. Зак.

Чл. 121. — Код Министарства Народне Привреде вођиће се особене књиге, у којима ће се заводити:

а., свако одобрење за истраживање, свако овлашћење за обделавање, преиначење, продужење и одузимање ових

б., свако одобрење и овлашћење заводиће се у целом свом садржају и према предмету остављаће се један или више отворених листова за преиначења, продужења и одузимања;

в., ове рударске књиге Министарства стајаће сваком отворене на увиђење и копирање с тим, да се за сваку копију и потврђење плати прописана такса; и

г., водиће се дневник о приходима регалних данака о приходима и расходима свију рудника — приватних и државних, као и о свима казнама, изреченим по прописима овог Закона.

Види чл. 115.—120. и 122.—127. Руд. Зак.

Чл. 122. — Ислеђење дисциплинарних рударских иступа и изрицање казне по истима врши Министар Народне Привреде. Против решења Министра Народне Привреде осуђени може се у законом року жалити Државном Савету и решење Државног Савета извршно је.

Но ако је кажњиво дело такве природе, да потпада под Закон Кривични, онда ће се извијај и суђење дела упутити на даљи поступак полицијској власти, која је по својој дужности дужна да чини потребне кораке по оваквим делима.

Државни је Савет на основу чл. 122. Руд. Зак. надлежни за разматрање дисциплинских рударских иступа из чл. 15. у вези са чл. 125. Руд. Зак. — О. Д. С. 30. априла, 1905., год. Бр. 3044.

Види чл. 115.—121. и 123.—127. Руд. Зак.

Чл. 123. — Министар Народне Привреде, чим му случај рударског иступљења до знања дошао буде изискаће од обвиненог изјасњење о делу за које се окривљује, а по потреби и природи предмета учиниће нужно извиђење посредством једног или два вештака.

Исследовање пак посредством три или више вештака чиниће се само онда, ако је кривица већег рода, и предмет је од веће важности.

Сва исказивања обвиненог као и сведока, који се по потреби имају код суда закљети, као и само вештачко извиђење стављаће се на протокол.

Види чл. 115.—122. и 124.—127. Руд. Зак.

Чл. 124. — На основу извршеног ислеђења од стране рударског одељења Министар Народне Привреде, по саслушању Рударског Одбора, изрећиће казну по прописима овога Закона, у колико то њему спада у надлежност.

Види чл. 115.—123. и 125.—127. Руд. Зак.

Чл. 125. — Противу решења Министра Народне Привреде може се осуђени жалити Државном Савету

Види чл. 115.—124., 126. и 127. Руд. Зак.

Чл. 126. — Министар Народне Привреде решава и о накнади трошкова које обделаоци рудника имају да накнаде за извијај по њиховим кривицама.

А ако је кривицом и штета коме учињена, расправа о томе припада у надлежност грађанских судова, по тужби оштећенога.

Види чл. 115.—125. и 127. Руд. Зак.

Чл. 127. — Трошкови око ислеђивања кривице падају на осуђеног, а трошкови око приватних расправа и послова плаћају стране, које су дале повода тој распри.

Види чл. 115.—126. Руд. Зак.

Глава тринаеста. О казни иступљења Законика Рударског.

Чл. 128. — Сва дисциплинска иступљења против овог

Закона казниће се новчано од 50 до 500 динара, у повтореном случају, т. ј. ако би се ко у течају исте године више пута повиним такови иступљења учинио, могу казни двојином веће бити, но оне у истој години због предходне кривице изречене, не могу пак никако у једанпут више од 1200 динара износити.

Највише дисциплинарне су казни пак одузетак права на даљу радњу, било на време или за свагда, у случају где те казни у овом Законику изложене стоје.

Но сва преступљења и иступљења противу личне сигурности и имања, проузрокована неупотребљеном нужне предосторожности, казниће се по Казнителном Законику.

Види чл. 129.—143. Руд. Зак.

Чл. 129. — Ко без одобрења руде и копове истражује, казниће се новчано од 50—500 динара; ко по други пут то учини или ко учини под особито отештавајућим околностима, казна је двогуба.

Правила од 23. маја, 1906. год.: Чл. 10. У смислу чл. 15., 37., 29. и 130. Рудар. Законика казњава се сваки онај, који без особитог одобрења Министра Народне Привреде какву руду вади и продаје или је за своју употребу употребљава.

Види чл. 128. и 130.—143. Руд. Зак.

Чл. 130. — Истражитељи, који извађену руду или коп без одобрења Министра Народне Привреде продају, или прерађују (чл. 37.) казниће се онолико, колико прерађена руда или коп вреди. У повтореном случају може се одузети право на даље истраживање.

Види чл. 37., 128., 129. и 131.—143. Руд. Зак., — и Правила од 28. маја, 1906. год., код чл. 129. Руд. Зак.

Чл. 131. — Ако обделатељ пренебрегне да стави нужну објаву у званичним новинама за добивену повла-

стицу на обделавање (чл. 44.), за сједињавање или раздвајање рудних поља (чл. 65. и 66.) и ако пренебрегне Министру Народне Привреде да јави уступање рудника под закуп (чл. 85., одељак 2), казниће се новчано од 50—300 динара; у повтореном случају двогубо.

Види чл. 44., 65., 66., 85. и 127.—130. Руд. Зак.

Чл. 132. — Ако обделатељ по чл. 58. шуме не премери уредно и по правилима шумарским на сече не подели, не употребљава и не негује, биће кажњен у сваком поједином случају од 50—500 дин., поред накнаде штете, ако какве буде; у повтореном случају казна ће се удвајати, а може му се и право уживања шуме на време или по околностима и на свагда одузети.

Види чл. 58., 128.—131. и 133.—143. Руд. Зак.

Чл. 133. — Ако друштво рударско уговоре и статуте своје не би Министру Народне Привреде на одобрење и потврђење поднело (чл. 71.), ако се друштво не би годишње састајало, и о томе предходно не би Министра Народне Привреде известило (чл. 74.), подпада под казну од 50—300 динара; у повтореном случају казниће се двогубо.

Види чл. 71., 74., 128.—132. и 134.—143. Руд. Зак.

Чл. 134. — Ако друштво рударско не испуни услове чл. 72., 73. и 86., казниће се са 50—300 динара; у повтореном случају казна је двогуба.

Види чл. 72., 73., 86., 128.—133. и 135.—133. Руд. Зак.

Чл. 135. — Сваки истражилац, а тако и оделатељ који противу чл. 35. и 77. овог Законика поступе и не осигурају довољно опасна места, подпадају под казну од 50—500 динара, и у повтореном случају двогубој казни;

а у случају веће грозеће опасности продужене и увеличане нехатности, према обстојателству, може поставити Министар Народне Привреде о трошку рудника лице, које ће радњом руковати за опредељено време; па ако ни то не буде довољно, одузеће се повластица, било за време или на свагда.

Овим се не укида надлежност полицајне и судске власти, да по свом позиву у овим случајевима сходно закону раде.

Казна по одредби овог члана примењиваће се и на предузимаче каменолома.

Види чл. 35., 77., 128.—134. и 136.—143. Руд. Зак.

Чл. 136. — Ако искључиви истражитељи или обделатељи раде противу прописа чл. 35., 79., 80., 81. и 82., и радњом престану, без да Министру Народне Привреде јаве и одобрење на то од њега добију, подпадају под казну од 50—300 динара; у случају повторења, казниће се они са 300—500 динара; а ако и та казна остане без успеха, одузеће им се одобрење или повластица.

Види чл. 35., 79.—82., 128.—135. и 137.—143. Руд. Зак.

Чл. 137. — Ко пропусти у означено време план радње, цртеже копаоника (чл. 83.), годишње известије и статистична дата (чл. 84.) поднети, потпада под казну од 50—300 динара. Поред казни моћи ће Министар Народне Привреде наредити да се све то о трошку обделатеља изврши.

Види чл. 83., 84., 128.—136. и 138.—143. Руд. Зак.

Чл. 138. — Ко пропусти испунити прописе чл. 92., потпада под казну од 50—500 динара; у повтореном случају казна је двогуба.

Види чл. 92., 128.—137. и 139.—143. Руд. Зак.

Чл. 139. — Ко пропусти испунити прописе чл. 93., и ко слабу и недораслу децу на рад у копаонцима или на површини земље употребљава, потпада под казну од 50—300 динара.

Види чл. 93., 128.—138. и 140.—143. Руд. Зак.

Чл. 140. — Ко поступи противу прописа чл. 94. и ко пропусти са својим персоналом и радницима бар свака три месеца, а при иступању њиховом из службе или рада одмах прорачунати се и наплатити (чл. 99.), или ко пропусти при изласку њиховом одпусну им књижицу издати, или их без такове у рад прими (чл. 102.), и ко пропусти уписну књигу водити, и ову на захтевање подносити (чл. 101.), потпада под казну од 50—300 динара; у повтореном случају двогубо.

Види чл. 94., 99., 101., 102., 128.—139. и 141—143. Руд. Зак.

Чл. 141. — Ако обделатељ или друштво пропусти испунити прописе о рударско-братинској каси (чл. 103., 105., 106. 107.), потпадају под казну од 50—500 динара; у повтореном случају наредиће Министар Народне Привреде, да се то о трошку рудника изврши.

Види чл. 103., 105.—107., 138.—140., 142. и 143. Руд. Зак.

Чл. 142. — Ко у одређено време не плати регални данак (чл. 29. и 108.), и данак од производа (чл. 109.), да се казни од 50—300 динара. А ко навалице у изводима рачуна о производима (чл. 112.) покаже мање производа, или неистиниту продају, како би тиме државну касу оштетио, биће кажњен са четири пута онолико, колико је требало да плати; у повтореном пак случају може Министар Народне Привреде одредити лице, које ће о плати обделатеља контролу водити.

Види чл. 29., 108., 109., 111., 128.—141. и 143. Руд. Зак.

Чл. 143. — Ако истражитељ, обделатељ или њихов заступник пропусти (чл. 118.) означене опасне случаје одмах јавити рударској или најближој полицајној власти, потпадају под казну од 50—500 динара; у повтореном случају казна ће бити двогуба.

Казне по одредби овога члана, примењиваће се и на предузимаче каменолома.

Види чл. 118. и 128—142. Руд. Зак.

Глава четрнаеста. О престајању, губљењу и напуштању повластице рударске и права истраживања руда и копова.

Чл. 144. — Сваки истражилац губи право на даље истраживање:

а, кад у почетку дати или доцније продужени рок за истраживање истече;

б., кад се сам одрече права на истраживање; и

в., кад буде осуђен на губитак права.

Правила од 28. маја, 1906. год.: Чл. 6. Ко жели да му се просто или искључиво право продужи и после истека рока (чл. 23. и 30. Рудар. Зак.) мора се за то пријавити молбом најдаље до 5 часова после подне онога дана, под којим му је одобрење за истраживање издато (чл. 22. трећи став; 30. први став и 114. тач. а) Ако се до тога рока не поднесе прописна молба за продужење, онда се одмах на дан под којим гласи одобрење прецрта дотично право истраживања у књизи истраживања црвеним унакрсним линијама, и такође црвеним мастилом назначи да је право истраживања престало важити, за то што се у законом року није тражило његово продужење. На тај начин, дотични терени одмах постају слободни, на којима се другима може право истраживања издати по одредбама Рударскога Закона. Тако се исто поступа, кад се и којим другим узроком права истраживања изгубе (чл. 144. Рудар. Зак.).

Одредба §. 144. Руд. Зак. опште је правило. Она одређује кад право истраживања престаје, па између осталих узрока утвр-

ђује кад, било да је у почетку дато или доцније продужено, престаје кад рок истиче, али не забрањује да истраживалац, после тога протеклога рока, када му је то право престало, може тражити обновљење, продужење тога права, него на против у специјалној одредбе §. 23. Руд. Зак. ово изрично допушта. — О. Д. С. 17. априла, 1907. год., Бр. 2194.

Види чл. 22., 23., 30. и 145.—163. Руд. Зак.

Чл. 145. — По престанку, напусту или губитку права на истраживање мора истражитељ за време од шест месеци, рачунећи од дана престанка права, сву покварену површину земље, у колико је то могуће, у првобитно стање поставити, и ствари или зграде са земље дићи, иначе после тога рока, припашће ови предмети господару земље, ако их он усхте задржати.

У колико истражитељ не би то учинио, а господар земље захте да се површина у првобитно стање постави, па и зграде дигну, Министар Народне Привреде може овластити господара земље, да он сам то учини, ако не би нашао за сходније, како друкчије у овој ствари поступити.

Види чл. 144. и 146.—163. Руд. Зак.

Чл. 146. — Право обделатеља (или друштва), био он закупитељ (чл. 46.) или господар (сопственик, чл. 47.) рудника престаје:

а, кад радњу у течају прве године, рачунајући од дана повластице не одпочне;

б., кад отпочету радњу обустави, а не би могао доказати да је радњу из узрока у чл. 81. наведених зауставити морао;

в., кад повластици рок истече (чл. 46.);

г., кад се повластице својевољно откаже;

д., кад под стециште падне, и докаже се ма који од

оних узрока наведених у чл. 152. Закона стечишног поступка; и

е., кад по пропису овог Законика изгуби повластицу на даље обделавање.

Престанком повластице губи обделатељ (или друштво) у свима предреченим случајевима без икакве накнаде не само право повластицом добивено на обделавање, но и на цео рудник и на све, што је за опстанак и одржање његово постројено, употребљено или урађено, било то на земљи или под земљом.

Министар Народне Привреде решава о губитку права по саслушању Рударског Одбора (чл. 122.). Против оваквог решења има места жалби Државном Савету. По оваком решењу Министар Народне Привреде, у свима случајевима, где би се с престанком повластице и разна грађанска потраживања решавати имала, доставља ствар дотичном суду, који ће, ако нужно буде, процену и продају ствари наредити, управљајући се по опредељењима чл. 147. и следећи, као и по прописима Законика о поступку судском у грађанским парницама, у колико они нису противни наређењима овога Законика.

Противу решења Минастра Народне Привреде може се поднети жалба Државном Савету и решење Државног Савета по овоме је извршно.

Види чл. 46., 47., 81., 122., 144., 145. и 147.—163. Руд. Зак.

Чл. 147. — Процена и продаја рудника не простире се само на дата рудна поља, на утврђене и осигуране копаонике, топионице и радионице (чл. 152.), него на све за обделавање нужне зграде, земље, воде, шуме и постројења, — ако и у колико је обделатељ господар истих, — а тако исто и на нужна оруђа, справе и остале принадлежности.

Сваки од ових предмета има се проценити, како сам

за себе, тако и скупа с рудником, те да се дозна вредност како предмета сваког за себе, тако и у свези с рудником. У осталом и за ове предмете важе правила о експропријацији.

Види чл. 144.—146. и 148.—163. Руд. Зак.

Чл. 148. — Ако се при одузимању права на обделавање појави сумња који су предмети нужни за обделавање, и који се као нераздвајни од рудника, за опстанак његов нужни, узети имају, Министар ће Народне Привреде, по претходном преко вештака извиђењу, о томе решити.

Господару рудника или обделатељу слободно је оставити од принадлежности рудничких и више, да се заједно с рудником прода.

Види чл. 144.—147. и 149.—163. Руд. Зак.

Чл. 149. — Све што руднику припада, и што ексекутивној експропријацији подлежи, мора се без икакве промене или измене до продаје чувати, а за то чување одговара обделатељ; но Министар Народне Привреде, ако за сходно нађе, може се међу тим за оно, што би обделатељ по овоме Закону држави плаћати имао, обезбеђујућим средствима послужити по глави XIV Законика о поступку судском у грађанским парницама.

Види чл. 144.—148. и 150.—163. Руд. Зак., — и §§. 376.—410. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 150. — По свршеној процени, на захтевање Министра Народне Привреде, наредиће надлежни суд продају, која ће се по прописима главе XVIII општег Судског Поступка извршити, с објавом да ће се рудник по нужди и испод укупне процене продати, али без саизволења господара не испод процене онога, што се на површју земље налази, и што експропријацији подлежи; као што су:

одкупљена земљишта, воде, зграде и т. д., ма да су та добра саставни део рудника и одредиће рок лицитацији за ствари рудничке и фабричне, и за права на одржање ових, најмањи од 30, а највећи од 90 дана.

Види чл. 144.—149. и 151.—163. Руд. Зак., — §§ 461.—500. а. Грађ. Суд. Пост., — и Закон о заузимању приватних непокретних добара (експроприацији) од 15. марта, 1866. год., са изменама и допунама од 17. марта, 1896. год.

Чл. 151. — По свршеној продаји с добивеним новцима учиниће суд распоред по прописима Закона Стецишног, пошто по чл. 162. овог Законика избројана потраживања најпре подмири; заоставши пак рест издаће се онда бившем обделатељу.

Види чл. 144.—150. и 152.—163. Руд. Зак.

Чл. 152. — Ако се при продаји не нађе купац, или ако нико не даје ни ону вредност, коју сама земљишта, надземна постројења и т. д., као и принадлежности рудника (чл. 147.) по себи и без спојења с рудником имају, тада ће Министар Народне Привреде по добивеном оваквом известију прогласити, да је право на обделавање престало и да је повластица изгубљена.

Види чл. 143.—151. и 153.—163. Руд. Зак.

Чл. 153. — Тим престанком права и губитком повластице обделатељ губи право на рудник и на дата му у том руднику рудна поља, са свима за опстанак и осигурање рудника подигнутим подземним и надземним грађевинама, а Министар Народне Привреде наредиће да се све ово у рударске књиге забележи као имање правитељствено, и у исто време подејствоваће, да суд интабуланте извести, да су њихове интабулације на ову имаовину тим избрисане и уништене.

Министар ће Народне Привреде објавити, да је тај рудник слободан и да може други на њега повластицу тражити.

Правила од 28. маја, 1906. год.: Чл. 3. По чл. 153. Руд. Зак. сматра се да је рудник слободан и да може други на њега повластицу тражити, кад је радња на томе руднику престала из узрока наведених у чл. 146. Руд. Зак. На случај, да је радња на руднику обустављена из разлога што су рудна поља исцрпљена (чл. 68. тач. ж. Руд. Зак.) или ако повластичар изјави да жели напустити своју повластицу на руднику (чл. 156. Руд. Зак.) онда се терен дотичног рудника има сматрати као слободан у смислу одредаба чл. 15. Руд. Зак.

Види чл. 15., 68., 144.—152. и 154.—163. Руд. Зак.

Чл. 154. — Но на против сва на површини лежећа зданија и постројења, одкупљене земље, воде, шуме и све остале принадлежности као прибор, остају сопственост обделатеља доондашњег донде, док се рудник другоме не уступи, па по томе остају до овог времена и све на овим добрима постојеће интабулације, као и друга заложна права, ако би каквих било.

Све што би нови предузимач од напред изложених предмета откупити хтео, уступиће му се по прописима експропријације.

Ако се пак не би радња у истом руднику продужила, обделатељ ће морати постројења овог рода у туђој или на туђој земљи подигнута за три године дана оданде дићи, ако се он или кредитори његови, на које би прешло право дужниково, у колико се ово имовине тиче, с господаром земље не би друкчије погодили о њиховом даљем опстанку.

Види чл. 144.—153. и 155.—160. Руд. Зак.

Чл. 155. — Чим је обделатељу повластица ма из ког од оних у чл. 146. овог Законика изложених узрока

престала, престају му и права даље водити оне занате и трговине, које је само услед рудничке повластице смео упражњавати.

Види чл. 144.—154. и 156.—160. Руд. Зак.

Чл. 156. — Ако обделатељ изјави, да жели напустити своју повластицу на рудник, то ће на ту изјаву, којој се мора акт повластице приложити Министар Народне Привреде издати решење да је повластица уништена, ако на руднику не би било никаквих интабулација.

Види чл. 144.—155. и 157.—160. Руд. Зак.

Чл. 157. — Ако је рудник интабулационим дуговима оптерећен, Министар ће Народне Привреде извести о томе судским путем поверитеље, који могу у течају шесет дана захтевати да се продаја нареди, и ако то учине, суд ће поступити по по прописима чл. 147. до 153. овог Законика.

Види чл. 144.—156. и 158.—160. Руд. Зак.

Чл. 158. — Ако за речено време од шесет дана нико од поверитеља не затражи егзекутивну продају рудника, или ако се лицитација без успеха држи (чл. 152.), то ће Министар Народне Привреде пошто о томе од суда буде извештен, сматрати рудник за слободан од сваких терета. Трошкови учињени падају на терет онога, који је лицитацију захтевао.

Кад пак случај наступи, да се рудник другоме преда, који има право и сопственост овога одкупити по процени вештака (чл. 154.), онда ће Министар Народне Привреде и у том случају саопштити ствар суду, који ће процену учинити, па с добивеном сумом сходно прописима закона поступити.

Види чл. 144.—157., 159. и 160. Руд. Зак.

Чл. 159. — Пре престанка какве повластице наредиће Министар Народне Привреде да се о трошку тадашњег обделатеља, и како надлежи изврши све, што је нужно за јавну сигурност.

Види чл. 144.—158. и 160. Руд. Зак.

Чл. 160. — Сви планови радње, белешке и сви цртежи, који се тичу остављеног или ма како изгубљеног рудника, морају се дати Министру Народне Привреде на чување.

Види чл. 145.—156. Руд. Зак.

Глава педнаеста. О залози и осталом праву на руднике и њиховим припадностима у случају стецишта

Чл. 161. — Производи рудника, подигнута зданија, зграде и постројења као и све друго, што се за сопственост обделатеља сматра, служи за закону залогу Правитељству за оно, што би по пропису овога Законика Правитељство имало наплаћивати.

Но прибор копаоника и топионице (чл. 64.) као марва, машине, оруђе, справе, свеколики материјали и друге спреме за радњу, не могу се узаптити, али у случају стецишта долази и тај прибор у општу стецишту масу.

Види чл. 64., 162. и 162. Руд. Зак.

Чл. 162. — У случају стецишта поступиће се што се тиче расправљања масе презадуженог обделатеља или друштва, по правилима општег Стецишног Поступка пошто се на пре наплате;

1., трошкови учињени око одузимања повластице око процене и пописа, и на издржавање и руковање од дана отвереног стецишта;

2., државна потраживања за данак од поља и производа рударских до три године пре дана егзекуције;

3., раденици и званичници рударски за своју заслугу за шест месеци;

4., потраживања рударско-братинске касе, ако су за ову од радника уложи наплаћивани а не предати, или ако је у истој показан дефицит; и

5., потраживања најдаље за годину дана пре стечишта и за цело време трајања стечишта, док се маса не расправи, која долазе од кирије и уговора за уживање земље, воде, шуме и овим подобног, што је за рудник потребно.

После ових друга потраживања ићи ће редом по прописима Стецишног Поступка.

Види чл. 161. и 163. Руд. Зак.

Чл. 163. — Ако би и после отвореног стечишта радња продужена била онда ће се сви они, који су ову доцнију радњу потпомагали, првенствено из овога наплатити, а што претече долази у општу масу.

Види чл. 161. и 162. Руд. Зак.

Глава шеснаеста. О личним правима рударских раденика.

Чл. 164. — У категорију рударских раденика спадају: надзиратаљи и сви раденици, који су при рудничким заведењима за сталне уписани и чланом рударско-братинске касе постали.

Види чл. 165. Руд. Зак.

Чл. 165. — Законом о устројству војске одређује се, могу ли се, а ради одржања рудника, привремено поштеди од војничких дужности стални рударски радници и настојници, увек и само на молбу обделаоца рудника.

Исто тако опредељавање се финансијским законима у

којој ће се мери рударске радње, као и стални рударски радници и настојници моћи ослободити од пореза и приреза државних, окружних и среских, у колико то овим Законом није предвиђено.

Види чл. 164. Руд. Зак.

Глава седамнаеста. О прелазним опредељењима при постојећим рударским уговорима и радњама.

Чл. 166. — Закон овај ступа у живот од 1 јулија, 1866. године.

Препоручујемо нашем Министру...

Глава осамнаеста. Прелазна наређења

Чл. 167. — Све одредбе овим законским изменама и допунама утврђене, одмах важе и за све постојеће руднике и рудишта простог и искључивог истраживања, изузимајући само оно, што је повластицама за сваки рудник друкчије утврђено. Но повластичарима се оставља, да се и за та другојачија наређења у повластицима, у року од три месеца могу изјаснити, да ли се и у том делу прилагођавају новим законским одредбама.

Види чл. 106. и 168.—170. Руд. Зак.

Чл. 168. — Све садање државне рударске управе у почетку 1901. године имају своје радње почети саобразно прописима Закона Рударског и његових измена.

Види чл. 166., 167., 169. и 170. Руд. Зак.

Чл. 169. — Министар Народне Привреде овлашћује се, да у току 1900. године отпочне извођење ових законских измена и све рударске радње до краја исте године

постави на основицу Рударског Закона и ових његових измене.

Види чл. 166.—168. и 170. Руд. Зак.

Чл. 170. — Свуда у закону речи: „Министар Финансије“ заменити са „Министар Народне Привреде“ и све главе означити по новом редном броју, а све параграфе означити као чланове према новоме редном броју.

Закон овај ступа у живот од дана Краљева потписа.

Види чл. 166.—169. Руд. Зак.

ПРАВИЛА БРАТИНСКЕ БЛАГАЈНЕ

ОД 1. ДЕЦЕМБРА, 1924. ГОДИНЕ, РБр. 11324.

Глава I. Опште одредбе.

Оснивање, назив, седиште и језик Братинске Благајне

Чл. 1. — У циљу осигурања радника и особља, за послених [код предузећа, која подпадају под Рударски Закон, као и њихових породица и сродника, установљава се Братинска Благајна за њихово помагање у случају болести, смрти, изнемоглости, старости и несреће на послу, место досадањих установа за осигурање.

Службени је *ошшти* назив ове установе: Братинска Благајна, а *посебни*: Месне и Главне Братинске Благајне.

Седишта Главних Братинских Благајна биће у Београду, Загребу, Љубљани, Сарајеву и Сплиту, а месних — на предузећима.

Службени језик је српско-хрватско-словеначки.

Задатак Братинске Благајне

Чл. 2. — Задатак је Братинске Благајне, да према одредбама ових Правила својим члановима, њиховим породицама и сродницима осигура:

1. потпоре болесничке и погребнине;
2. инвалидске помоћи (ренте) у служби повређеним и онеспособљеним, и
3. пензије (провизије) или отпавнине изнемоглим или остарелим члановима, као и преосталој породици и сродницима после њихове смрти.

Одељци Братинске Благајне

Чл. 3. — Ради спровођења осигурања према чл. 2. ових Правила, Братинска Благајна састоји се из три одељка, чијом се имаовином посебно рукује, а управља под заједничком управом.

Одељци су следећи:

1. Болесничка Благајна;
2. Инвалидска Благајна и
3. Пензиона Благајна.

Глава II. Устројство Управе Братинске Благајне

Органи Братинске Благајне

Чл. 4. — Органи Братинске благајне јесу:

I. На Предузећу:

1. Месни Управни Одбори;
2. Месне Скупштине и
3. Месни Надзорни Одбори.

II. Ван предузећа:

1. Главни Управни Одбор;
2. Главна Скупштина и
3. Главни Надзорни Одбор.

I. На предузећу:

Месни Управни Одбори

Чл. 5. — Месни Управни Одбори постоје на сваком предузећу, које потпада под одребе Рударског Закона или

за више таквих предузећа заједно са седиштем на једном месту.

О образовању спајању, раздвајању и седишту ових одбора решава рударска власт.

Месне Управне Одборе сачињавају:

а) 3 члана од стране радника и 3 члана од стране предузећа — на предузећу од 200 до 300 радника;

б) код предузећа од 300 до 600 радника, на сваких 100 чланова Братинске Благајне, по један члан од стране радника и један члан од стране предузећа и

в) 6 чланова од стране радника и 6 чланова од стране предузећа — на предузећу са преко 600 радника.

Здружене Братинске Благајне за више предузећа, у које морају ући предузећа испод 200 радника, имају један заједнички Управни и Надзорни Одбор. Такви се одбори састављају по предњем начину сразмерно укупном броју радника.

Месне Скупштине

Чл. 6. — Месне Скупштине сачињавају:

а) заступници предузећа, и

б) делегати чланова Братинске Благајне на предузећима.

Број делегата износи према броју чланова и то: на првих 100 чланова 20 делегата; за сваких даљих 100 чланова, до 1000 — пет, и за сваких даљих 500 чланова — десет делегата.

Ако је Братинска Благајна заједничка за више предузећа, бирају се делегати према укупном броју њених чланова, по предходном ставу овога члана.

Сваки изабрани делегат има један глас.

Број гласова који припада предузећима, односно од њих именованим заступницима, једнак је броју гласова делегата присутних на скупштини.

Ако је присутно више предузећа, односно њихових заступника, дели се њима припадајући број гласова сразмерно броју код њих запослених осигураних чланова.

На скупштинама могу учествовати само лица, која имају право гласа, а сем њих намештеници Братинске Благајне и изасланик рударске власти.

Месним Скупштинама руководи председник или подпредседник Месних Управних Одбора.

Месни Надзорни Одбори

Чл. 7. — Месни Надзорни Одбори састоје се :

а) од два члана изабрана на Месној Скупштини, из реда радника и

б) од једног заступника од стране предузећа изабраног на Месној Скупштини.

II. Ван предузећа

Главни Управни Одбор

Чл. 8. — Главни Управни Одбор бирају присутни делегати чланова и заступници предузећа на Главној Скупштини и то :

а) 6 чланова као представнике радника и

б) 6 чланова као представнике предузећа.

Представнике радника бирају делегати чланова, из своје средине; а представнике предузећа, заступници из своје средине.

Главна Скупштина

Чл. 9. — Главну Скупштину сачињавају:

а) по један делегат на предузећима од 200—300 чланова и

б) исти број заступника од стране предузећа.

Ако број чланова Братинске Благајне прелази 300,

најмање са 200 чланова, онда долази још по један делегат на сваких 200 чланова.

Предузећа са мање од 200 радника могу према укупном броју својих чланова а по предњем кључу, бирати своје заједничке делегате.

Главном Скупштином руководи председник или подпредседник Главног Управног Одбора.

Главни Надзорни Одбор.

Чл. 10. — Главни Надзорни Одбор бирају присутни делегати и заступници на Главној Скупштини и то :

а) 2 члана из реда радничких делегата и

б) 1 члана из реда заступника предузећа.

Избор и функције управних органа.

Право гласа.

Чл. 11. — Сваки пунолетан члан оба пола има право гласа, ако је осигуран у сва три одељка Братинске Благајне.

Услови за избор чланова одбора.

Чл. 12. — У одборе може бити изабран сваки члан који ужива сва грађанска права, односно судски непорочан, који уме читати и писати; да није млађи од 24 године и да је пре избора био најмиње годину дана пуноправан члан Братинске Благајне.

Члан Управног Одбора Братинске Благајне не може бити у исто време и члан Надзорног Одбора и обратно.

Исти чланови у оба Одбора.

Чл. 13. — Чланови Месних Управних Одбора могу бити и чланови Главног Управног Одбора.

Заменици одборских чланова.

Чл. 14. — За све чланове мора бити одговарајући број заменика, који се бирају као и чланови одбора, а долазе на упражњена места за време трајања функције одбора до наредних избора.

Право избора у Скупштине.

Чл. 15. — У Скупштину може бити изабран сваки члан, који има право гласа.

Бирање Председника и Подпредседника Одбора.

Чл. 16. — Председника Месних и Главног Управног Одбора бирају чланови тих одбора, из своје средине, из рада представника предузећа. — Подпредседника бирају и утврђују чланови одбора, из своје средине, из реда представника радника.

Председника Месних и Главног Надзорног Одбора бирају и утврђују чланови тих одбора такође из своје средине. Председници свих одбора морају бити наши држављани.

У случају да се одбори не могу конституисати из ма каквих разлога, конституисање њихово ће извршити рударска власт, које је обавезно за све чланове одбора.

Обавеза изабраних чланова одбора.

Чл. 17. — Сваки члан изабран за Управу Братинске Благајне мора се примити дужности и вршити исту у одређеном времену.

Изузимају се само они, који су преко 50 година старости и услед болести спречени примити се одборских дужности, као и они, који су били у претходној години чланови одбора.

Трајање функције одбора.

Чл. 18. — Трајање функције Месног, Управног и Надзорног Одбора је 1 година, а Главног Управног и Надзорног — 3 године.

Начин избора чланова одбора и делегата за скупштине.

Чл. 19. — Избор чланова одбора и делегата за скупштине од стране чланова радника врши се листићима.

Најмање на три дана пре избора дужан је Месни Управни Одбор Братинске Благајне поделити члановима, који имају право гласа, листиће обележене жигом дотичне Братинске Благајне, са назначењем броја одборника или делегата.

Чланови, који имају право гласа, исписаће на примљеним листићима имена лица, за која гласају и то у броју одређеном за чланове одбора и делегате за скупштине по овим Правилима.

Изабраним ће се сматрати они који буду добили већину гласова. Код једнаког броја гласова одлучује коцка.

Сазив и пословни ред скупштине и одбора.

Чл. 20. — Редовну Месну Скупштину сазива Месни Управи Одбор сваке године најкасније до конца месеца фебруара; редовну Главну Скупштину сазива Главни Управни Одбор сваке треће године у месецу марту; ванредне скупштине сазивају се по потреби.

Одборске седнице сазивају председници по потреби.

Сваки сазив Месне Скупштине мора се објавити најмање на осам дана пре одржања, на јавном и свима члановима приступачном месту.

Сазив Главне Скупштине објављује се писменим позивом Главног Управног Одбора преко месних управних одбора на 15 дана пре њеног држања.

Позиви морају садржавати датум и пословни ред.

Скупштине отвара и води председник, односно његов заменик; именује пословођу, но овај не мора бити члан Братинске Благајне.

Кад је председник и цео одбор под оптужбом, онда ће председника скупштине изабрати скупштина, који не сме бити из редова чланова Управног или Надзорног Одбора.

Скупштине пуноправно решавају, ако буде присутна половина одговарајућих делегата чланова. Одбори пуноправно решавају ако је присутно $\frac{2}{3}$ одборника.

У случају да на скупштини није присутно $\frac{1}{2}$ делегата — чланова, то се она има са истим дневним редом сазвати у року од 15 дана и тада може пуноважно решавати без обзира на присутни број делегата.

Седнице одбора могу се код накнадног сазива држати чим је присутност најмање $\frac{1}{2}$ чланова обезбеђена но условно да су присутна два одборника изабрана од стране радника.

За пуноважне одлуке потребна је апсолутна већина гласова присутних; у случају једнаке поделе гласова, одлучује она страна, на којој је глас председника.

Измена дневног реда може се једино гласањем учинити. О свакој скупштини и одборској седници води се записник, који садржи: дневни ред, број присутних чланова, донете одлуке и број гласова, који су гласали за или против тих одлука.

Делокруг Управних Органа:

Месног Управног Одбора Болесничке Благајне

Чл. 21. — Делокруг је Месног Управног Одбора Болесничке Благајне:

1. да управља и руководи у административном и рачунском погледу свима пословима Болесничке Благајне;

2. да води евиденцију осигураних чланова и издаје им чланске књижице;

3. да прибира приходе за сва три одељка Братинске Благајне и шаље их Главној Братинској Благајни у колико преостану по учињеним исплатама;

4. да решава о болесничким помоћима, да их исплаћује као и пензије и инвалидске помоћи;

5. да води рачуна о приходима и расходима;

6. да води статистику Болесничке Благајне;

7. да сазива месну скупштину и одређује дневни ред за исту;

8. да контролише све учињене пријаве и одјаве чланова од стране предузећа;

9. да заступа Болесничку Благајну пред надлежним властима и приватним лицима и

10. да за пензиону и инвалидску благајну прикупља све потребне податке и доставља их ради решавања Управном Одбору.

Месни Управни Одбори су помоћни органи Главног Управног Одбора и дужни су извршивати све налоге, које им он буде наредио.

Месне Скупштине

Чл. 22. — Делокруг је Месне Скупштине:

1. да бира чланове месног, Управног и Надзорног Одбора, као и делегате за главну скупштину;

2. да одобрава закључне рачуне и извештај Месног Управног Одбора;

3. да чини одговорним чланове Месног Управног и Надзорног Одбора, извештавајући Главни Управни Одбор и

4. да чини предлоге о спајању појединих Болесничких

Братинских Благајна и примању ново-основаних рудника, који немају своје властите Братинске Благајне.

Главног Управног Одбора

Чл. 23. — Делокруг је Главног Управног Одбора.

1. да води надзор у пословима сва три одељка Братинске Благајне, да пази да се приноси правилно прописују и тачно уплаћују, да се на осигурање обавезна лица правилно пријављују и одјављују;

2. да поставља и отпушта чиновнике Братинске Благајне и одређује њихове плате и делокруг;

3. да поставља лекаре Братинске Благајне, одређује им плату и даје им сва потребна упутства за вршење њихове службе на предлог Месних Одбора;

4. да подиже болнице, купалишта, поправилишта, друга лечилишта и потребне зграде и управља њима и поставља потребно особље у њима, склапа уговоре са страним болницама и лекарима све уз одобрење рударске власти;

5. да одређује пензије и инвалидске помоћи и одобрава друге редовне и изванредне помоћи, као и позајмице члановима;

6. да води бригу о стварању фондова сваког одељка Братинске Благајне и да благовремено саставља периодично математичке билансе Пензионе Благајне;

7. да заказује седнице Главне Скупштине и одређује дневни ред исте, и да о томе извештава рударску власт;

8. да саставља и предлаже годишње закључне рачуне и годишњи прорачун Братинске Благајне и прописане статистичке прегледе и извештаје и шаље рударској власти до краја марта сваке године;

9. да заступа инвалидску и пензиону благајну као и фондове Болесничких Благајна према приватним лицима и грађанским властима;

10. да у изванредним случајевима, а на предлог Месног Управног Одбора, продужује помоћи означене у чл. 55. ових Правила;

11. да штампа обрасце и књиге за све Братинске Благајне и

12. да новац Фондова Братинске Благајне даје на приплод најпоузданијим новчаним заводима у Краљевини, узимајући од њих специјалне писмене обезбеде, као и да чини предлоге Министру Шума и Рудника за давање зајмова на хипотеку — сагласно чл. 117. — Чланови Главног Управног Одбора солидарно су одговорни морално и материјално за сваку причињену штету фондовима.

Главни Управни Одбор је представник Главне Братинске Благајне и извршни орган рударске власти по одредбама ових Правила.

Главне Скупштине

Чл. 24. — Делокруг је Главне Скупштине:

1. да врши преглед и одобрава закључне рачуне Главног Управног Одбора, а на основу извештаја Главног Надзорног Одбора и да потом даје одбору разрешницу;

2. да одобрава годишњи рачун расхода и прихода Инвалидске и Пензионе Благајне;

3. да одлучује о повишавању и смањивању помоћи у дозвољеним границама;

4. да одлучује о висини улога сва три одељка Братинске Благајне;

5. да одлучује о употреби уштеда Болесничких Благајна; да води бригу о здравственом стању чланова и предузима потребне кораке ради заштите чланова;

6. да ставља предлоге о увршћавању предузећа у разреде опасности;

7. да чини предлоге о изменама ових Правила;

8. да бира чланове за Главни Управни и Надзорни Одбор и

9. да бира чланове за Суд Рударског Осигурања.

Главна Скупштина је највиши управни орган Братинске Благајне и има право одлучивати, а потом и позивати на одговорност Главни Управни и Надзорни Одбор. Исто тако, има право одлучивати по свима питањима Братинске Благајне у колико не спадају у делокруг Рударске Власти.

Председника и подпредседника

Чл. 25. — Председници Месних и Главног Управног Одбора, или подпредседници као и њихови заменици, дужни су извршавати одлуке чланова Одбора.

Они се старају да послови Братинске Благајне иду редовним током, а овлашћени су и имају право да обуставе одлуке чланова Одбора, које су противне закону или правилима, или су на штету Братинске Благајне. У таквом случају дужан је председник односно потпредседник Главног Управног Одбора обавештавати рударску власт и очекивати од ње упутство.

Председници су дужни отправљати све послове Братинске Благајне са потребним бројем намештеника, који су прецизно овим Правилима одређени, а спадају у круг надлежности Одбора. У свим случајевима дужни су, да у првима наредним одборским седницама саопштавају своје извршене послове и да траже ради тога одборска одобрења.

Надзорних Одбора

Чл. 26. — Чланови Месних као и Главног Надзорног Одбора дужни су, периодично, а најдуже на 3 месеца, прегледати књиговодство и сконтирати благајну, надзиравати правилно вођење матице и у опште цело-

купно пословање Братинске Благајне по прописима ових Правила.

Они морају прегледати годишње закључне рачуне Братинске Благајне и поднети извештај одговарајућој скупштини ради одобрења.

Ако Надзорни Одбори утврде какве неправилности у пословању Братинске Благајне дужни су предузети кораке, да се оне одмах отклоне. У случају злоупотребе дужни су тражити посредовање рударске власти.

Чланови Надзорног Одбора имају право прегледати рад и учествовати на седницама Управног Одбора са светодавним гласом.

Установе Суда Рударског Осигурања.

Суд Рударског Осигурања.

Чл. 27. — За решавање спорова, који настају између чланова Братинске Благајне, пензионера и инвалида, као и чланова њихових породица или сродника, с једне стране и Братинске Благајне с друге стране, установљава се у седишту рударске власти Суд Рударског Осигурања.

Из надлежности овога Суда изузимају се спорови о родбинским односима између умрлог члана, пензионера или инвалида и оних, који траже потпору или накнаду; овакви спорови се упућују редовном грађанском суду.

Према потреби овај Суд има право позивати у заседање лица разних струка ради саветовања, која неће имати право гласа. Суд има право извиђаја на лицу места.

Суд доноси пресуде у тајној седници простом већином гласова. Пресуда се одмах објављује, а најдаље у току 15 дана дужан је Суд ову пресуду доставити парничним странама у препису. За извршење пресуда надлежна је судска извршна власт, у колико се оне не би могле административним путем извршити.

Овај Суд решава дефинитивно и против његовог решења нема места жалби. Изузетно право на жалбу Министру Шума и Рудника, у року од 15 дана по пријему пресуде, има места, ако има основаних доказа, да се је Суд огрешлио о прописе ових Правила.

Решење Министра по оваквим жалбама је извршно.

Чланови овога Суда не могу бити у исто време и чланови управних и надзорних одбора. Они се за време вршења службе у Суду сматрају јавним службеницима.

Састав Суда Руд. Осигурања и функција председника.

Чл. 28. — Суд Рударског Осигурања састављају :

а) председник или његов заменик са потпуном правничком факултетском спремом ;

б) 2 члана од стране предузећа из реда предузетника или његових заменика и

в) 2 члана као представника пуноправних чланова Братинске Благајне.

Председника или заменика поставља Министар Правде на захтев Министра Шума и Рудника, првенствено између судија Првостепених или виших Судова у седишту рударске власти. Председник има право разрешити члана овог Суда, ако би настале такве околности, које искључују његову функцију. Разрешени члан може се против одлуке председника жалити Министру Шума и Рудника, но ова жалба не задржава извршење одлуке председника.

Председник има право казнити до 100 динара оног члана Суда, који своју дужност по извршеном избору без оправдања не врши или који од седница суда без оправдања изостаје. Исто тако он има право да осуди на плаћање свих учињених трошкова при каквом осујећеном заседању Суда онога члана, који је то осујећење својим неоправданим изостанком причинио. Против одлуке председника о овим казнама нема места жалби.

Новчане казне ове врсте наплаћиваће се административним путем, а ићи ће у корист Инвалидске Благајне.

Онај члан Суда, који буде најмање један пут кажњен од стране председника, престаје бити члан тога Суда.

Послове овога Суда обавља деловођа, кога именује Суд од чиновника рударске власти.

Функција председника траје три године, а престаје раније његовим удаљењем из седишта рударске власти или разрешењем од стране Министра Правде.

Чланови Суда Руд. Осигурања.

Чл. 29. — Чланове Суда бира Главна Скупштина и то:

два члана и шест заменика из реда пуноправних чланова Братинске Благајне, два члана и шест заменика из реда заступника предузећа. Ови чланови не могу бити млађи од 30 година старости, а при том треба да су и држављани Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и да уживају грађанска права.

Они морају положити заклетву прописану за државне чиновнике одмах после избора.

Функција чланова траје три године.

Бирање чланова Суда врши се истовремено са бирањем чланова Главног Управног Одбора.

Ако који члан из оправданих узрока напусти своје место, председник ће на његово место позвати оног заменика, који је на реду.

Изабрани члан за овај Суд известиће своје предузеће о овом избору, које му је дужно омогућити сваки одлазак у заседање Суда, а трошкове учињене за овај одлазак надокнадиће предузећу Братинска Благајна.

Пуноважне су седнице овог Суда, кад је поред председника присутно најмање по један члан из реда предузетника и један члан из реда радника.

Надзор над радом Суда Рударског Осигурања врши Министар Шума и Рудника.

Право на накнаду трошкова управних органа и суда рударског осигурања.

Чл. 30. — Дужности свих чланова Управе Братинске Благајне почасне су.

Награде председника, чланова и деловође Суда Рудар. Осигурања, за време трајања њихових седница одређује Министар Шума и Рудника.

Текуће послове Братинске Благајне на предузећу, водиће одговарајуће особље предузећа, коме може Главни Управни Одбор према величини посла и материјалним средствима одредити извесну награду. Код предузећа преко 600 чланова може Глав. Управни Одбор придодати и поставити чиновнике Братинске Благајне.

Деоба трошкова Братинске Благајне.
Управни трошкови Братинске Благајне

Чл. 31. — Целокупни трошкови у раду Месних, Управних и Надзорних Одбора као и Месних Скупштина падају сразмерно на терет свију Болесничких Благајна.

Целокупни трошкови у раду Главног Управног и Надзорног Одбора, као и Главне Скупштине, падају са $\frac{1}{2}$ на терет Инвалидске, а са $\frac{2}{3}$ на терет Пензионе Благајне

Трошкове Суда Рударског Осигурања сноси крива. страна, а то је догично одељење Братинске Благајне, чије предмете Суд буде решавао, или тужилачка страна. Редовне трошкове сноси Инвалидска Благајна.

Послове Главног Управног Одбора у седишту рударске Власти оправљаће платежно особље изабрано конкурсом.

Државни Надзор
Делокруг Државног Надзора

Чл. 32. — Надзор над свима пословима Братинске Благајне врши рударска власт.

Надзор рударске власти састоји се у следећем:

- 1). да се тачно извршују одредбе Правила;
- 2). да Братинска Благајна извршује своје обавезе;
- 3). да се брине о главницама Братинске Благајне, ради правилног улога, као и да целокупно рачунско пословање одговора одредбама ових Правила;
- 4). да закључци рачуна и биланси прихода и расхода показују јасну слику пословања.

Неизвршење наредаба рударске власти, поводом вршења надзора, повлачи казне: укор и новчану казну над управним органима Братинске Благајне.

За неизвршење поновних наредаба рударске власти у оном случају, када и после поменутих казни не буде одзива, припада право рударској власти да распусти Управне Главне и Месне Одборе.

За време суспендовања чланова Управних и Месних Одбора, дужности њихове прелазе привремено на Надзорне Одборе, а најдуже за три месеца. У томе року дужност је рударске власти да изврши сазив ванредне скупштине, те да она учини избор новог Одбора.

Право надзора рударске власти

Чл. 33. — У вршењу надзора има право рударска власт да учини увиђај у све књиге, рачуне, евиденције, преписке и списе Братинске Благајне.

Ради тога може учинити увиђај на лицу места или захтевати да јој се све пошаље на увиђај.

Рударска власт има право преко својих изасланика да учествује на свима скупштинама или одборским сед-

ницама Братинске Благајне. Изасланик рударске власти овлашћен је све противузаконске и противне закључке овим Правилима да спречи од извршења.

Записници са скупштина и седница Главног Управног Одбора морају се доставити у овереном препису рударској власти у року од 10 дана по одржању истих.

У случају да рударска власт у року од петнајест дана по пријему протокола и одлука не стави своје примедбе, постају протоколи и одлуке извршни.

Против поништења одлука одборских и скупштинских од стране рударске власти припада право жалбе у року од 15 дана Министру Шума и Рудника.

Право рударске власти да сазива одборе и скупштине

Чл. 34. — Рударска власт има право сазивати Одборе и Скупштине у случају потребе.

У овом случају припада рударској власти, односно изасланику, да руководи одбором и скупштином.

У случају да органи Управе Братинске Благајне из буди каквих разлога или својевољно, не би хтели испуњавати дужности по овим Правилима, може рударска власт те њихове дужности преузети и извршити преко изасланика-пуномоћника а на терет дотичне Братинске Благајне.

Ако одбори не хтедну бирати председника или, ако чланови и предузетник неће да именују своје делегате, односно заступнике, припада право рударској власти да она то изврши.

Предузимање управе од стране рударских власти

Чл. 35. — У случају да из ма којег разлога Управа Братинске Благајне не може правилно функционисати, може рударска власт да преузме управу и именује свога заступника у руковођењу такве управе.

У том случају има се предати рударској власти целокупна имовина, књиге, кореспонденција и остали предмети. Рударска власт има исто право и према предузећу, које не би вршило своје дужности.

Глава III. Основне одредбе за осигурање

Чланство

Чл. 36. — Чланом Братинске Благајне сматра се свако запослено лице, без обзира на пол, доба старости, држављанство и обављање посла, код рударских, топионичких, соланских и др. предузећа која стоје под надзором рударске власти. Чланом се сматра и свако техничко и административно лице пом. предузећа ако нема право на пензију од Државе, и ако није за случај болести, изнемоглости — старости и несреће осигурано по особеним прописима.

Сва наведена лица, не изузимајући шегрте, вежбенике и волонтере, обавезна је управа сваког предузећа пре пријема у посао упутити лекару Братинске Благајне ради утврђења здравствености и радне способности. Ако против њиховог запослења са лекарске стране нема приговора, предузеће их сме запослити.

Од ових прегледа се може одступити:

а) ако је дотично лице раније било запослено у рударском, топионичком или соланском предузећу и

б) ако није прошло више од четири недеље од иступа са посла члана пом. предузећа.

Управа предузећа, која прими у посао лице, без претходног лекарског прегледа или лице, које је од лекара неспособно пронађено, дужна је накнадити Братинској Благајни сву штету, која би одатле произашла.

Запослено административно и техничко особље у

рударским, топионичким и соланским предузећима, са правом на пензију — мировину од Државе, дужно је приступити Болесничкој Благајни свога предузећа, ако није осигурано код других установа ове врсте за случај болести.

Почасни чланови

Чл. 37. — Сем чланова означених у чл. 36. постоје оснивачи, утемељачи и добротвори.

Оснивачи могу бити лица, која су својим радом помагала оснивању и развијању установа за осигурање рударских радника. Њих ће означити Генерална Рударска Дирекција и Обласне Рударске Управе.

Утемељачи су она лица, или правне личности која положи Братинској Благајни један пут за свагда 10.000 динара.

Добротвори су она лица или правне личности, која даду Братинској Благајни у име добровољног улога уједанпут најмање 1000 динара. У ред добротвора улазе и она лица, која овај улог учине у покретној или непокретној имаовини у горњој или већој вредности.

Ови чланови, т. ј. оснивачи, утемељачи и добротвори немају никаква права по овим Правилима сем што могу учествовати у свима расправама за добро Братинске Благајне.

Свима овим члановима издаће се Повеље, које ће Генерална Рударска Дирекција израдити, оверити и предати.

Почетак и трајање чланства. — Обавеза плаћања улога за Братинску Благајну

Чл. 38. — Чланство лица обавезних на осигурање у Братинској Благајни, почиње са даном наступа у службу, а престаје са даном разрешења њиховог службеног односа, т. ј. пријемом за члана и разрешењем тог својства.

Пензионери и инвалиди са $\frac{2}{3}$ радне неспособности нису више чланови Братинске Благајне од дана тога својства. Но они могу остати једино чланови Болесничке Благајне ако живе у подручју свога бившег рударског, топионичког или соланског предузећа, али тада имају право тражити само помоћи означене у чл. 55. тач. 1, 3 а) и 4. и чл. 56. — сем новчане помоћи под тач. 2. истог члана.

За време чланства, плаћају чланови и предузећа све прописане улоге овим Правилима.

Деоба чланства

Чл. 39. — Према обиму осигурања деле се чланови Братинске Благајне на:

1). Пуноправне чланове осигуране за случај болести, изнемогласти, старости и несреће у служби и

2). Малоправне чланове осигуране за случај болести и несреће у служби.

У пуноправне чланове спадају сва у чл. 36. наведена лица запослена на површини и под земљом у сталном својству.

У малоправне чланове спадају сва у чл. 36. пом. лица запослена код извесних пролазних и неко одређено време трајућих радова, који су са рударским, топионичким и соланским радом само у посредној вези, дакле сва нестално и привремено запослена лица обавезна на осигурање.

Пријава и одјава чланова

Чл. 40. — Управа предузећа дужна је сва запослена лица, обавезна на осигурање код Братинске Благајне, по ступању њиховом на посао пријавити Месном Управном Одбору најдаље за 8 дана прописаним пријавама.

У истом року дужна је Управа предузећа свако лице, које иступа из посла, ма због чега, одјавити прописним

одјавама или исплатним листама идентичним са платним списковима предузећа.

На даље, дужна је, пријавити и све промене радника, које утичу на обавезу осигурања и висину приноса у означеном року за пријаву и одјаву.

Чланске књижице

Чл. 41. — Пуноправним члановима Братинске Благајне издаће се најдаље до првог исплатног дана, који дослази после наступа њиховог у посао, чланска књижица, гласећа на име дотичног члана, а која има да садржи: матични број и најважније податке из пријаве, као и у додатку извадак из ових Правила о правима и дужностима чланова.

Вредност књижице подноси члан Братинске Благајне.

Месни Управни Одбор уносиће полугодишње у чланску књижицу утврђену категориску зараду и допринос.

Ако члан умре, имају се пријавити Месном Управном Одбору преостали после њега чланови породице или сродници.

Изгуби ли се чланска књижица, има се то одмах пријавити надлежном Месном Управном Одбору, који ће учинити да се изгубљена књижица огласи неважећом и замени дупликатом.

Члану се мора безусловно предати попуњена књижица даном његовог иступа са посла. За време трајања његовог службеног односа, чланска књижица се мора чувати код пр дузећа или Братинске Благајне.

Упис чланова у матицу.

Чл. 42. — Пуноправни чланови Братинске Благајне морају бити уписани у матицу — главну уписну књигу Братинске Благајне. Малоправни чланови уписиваће се у посебну књигу.

За правилно вођење матице сnose одговорност месни управни одбори, који су дужни да податке из ње шаљу месечно Главној Братинској Благајни.

Сваки члан има право прегледа у матицу Братинске Благајне, али је зато дужан дати све потребне податке за њено тачно вођење и пријавити сваку своју и породичну промену. За дате нетачне податке сваки члан сносиће последице, које би произашле из његовог нетачног исказа.

Основа за одмеравање улога и помоћи. Категорије радника.

Чл. 43. — У циљу одмеривања улога и помоћи, Месни Управни Одбор увршћује према значењу врсте рада сва на осигурање обавезна лица у категорије са одговарајућим просечним зарадама.

Максимална категориска зарада не може прећи 50 динара дневно.

Лица, која за рад не добијају никакве новчане награде сматрају се као радници најниже категорије.

Категорија чланова.

Чл. 44. — Чланови Братинске Благајне према чл. 43. разврстаће се у следеће категорије:

У I категорију:

Технички и административни чиновници, надзорници, старији рудари (предрадници), главни топионичари и главни минери (стрелачи, палиоци мина);

У II категорију:

Рудари (копачи) и топионичари, тесачи, минери стрелачи, палиоци мина), зидари, машинисте, механичари, електричари и друге занатлије;

У III категорију:

Помоћни копачи и топионичари (рудари и топачи) као и млађи квалификовани професионисти;

У IV категорију:

Јамски возачи (копинари) и остали јамски (подземни) и топлиничарски радници, који нису у вишој категорији, радници спољних копова и старији спољни радници;

У V категорију:

Млађи спољни радници, надничари и старије раднице и

У VI категорију:

Ученици, шегрти, остали почетници и млађе раднице.

Зарада по категоријама.

Чл. 45. — Просечне дневне зараде, означених категорија у чл. 44. износиће:

За I категорију 50— динара;

За II категорију 40— динара;

За III категорију 30— динира;

За IV категорију 25— динара;

За V категорију 20— динара;

За VI категорију 15— динара;

По овим категориским зарадама плаћаће своје улоге сви чланови Братинске Благајне, као и предузеће. Тако исто, по њима ће се одређивати инвалидске помоћи и пензије, и све друго, на основи ових Правила и без обзира, да ли су стварне зараде чланова Братинске Благајне веће или мање од напред утврђених категориских зарада.

Израчунавање година чланства.

Чл. 46. — При прелазу у вишу категорију, чланови Братинске Благајне задобијају право на помоћ по утврђеној заради нове категорије тек после једног месеца проведеног у новој категорији.

Време чланства рачуна се од дана кад је осигураних примљен за пуноправног или малоправног члана Братинске

Благајне, т. ј. до дана пензионисања, дана напуштања, посла, дана смрти, и томе слично означеног у чл. 38. ов. Правила.

Недељна категориска зарада равна је шестострукој; месечна — двадесетпетострукој и годишња — тристострукој дневној категориској заради.

Одсуство чланова.

Чл. 47. — Управе предузећа могу давати пуноправним члановима Братинске Благајне одсуства само до 6 недеља, а да се не прекида време њиховог чланства.

О одобрењу одсуства преко 14 дана предузеће је дужно обавестити Месни Управни Одбор Братинске Благајне најдаље у року од 8 дана.

Вршење војне дужности, иступ из службе због редукције рада.

Чл. 48. — Члановима Братинске Благајне са свима правима — пуноправним, који су позвани на војну дужност, остају сачувана права, која су стекли код Братинске Благајне, ако за шест месеци по разрешењу од војне дужности опет ступе у посао код ма ког предузећа у Краљевини, које подпада под Рударски Закон.

Члановима са свима правима, који морају без своје кривице иступити из службе (као што је редукција рада код предузећа и т. п.) остају сачувана стечена права у Братинској Благајни и урачунаће им се пређашње време службе, ако у року за 6 месеци ступе у посао код ма ког напред поменутог предузећа у Краљевини.

Члану, који за то време од 6 месеци буде постао трајно неспособан за привреду, или по смрти преосталој из њега породици и сродницима, може се признати пензија или отплатина по овим Правилима, а према одлуци Главног Управног Одбора.

Време проведено на војној дужности, као и на одсуству услед редукције рада предузећа и т. п., урачунава се у чланство, ако члан уплати целокупни износ предвиђених чланских улога за све то време, но с тим, ако је непосредно до ступања на војну дужност и редукције рада од стране предузећа био најмање једну годину у чланству.

Ослобођавају се од улога у Пензиону Благајну сви они пуноправни чланови, који после навршених 30 година чланства остану и даље у послу, али у том случају немају права захтевати већу пензију, но што је у чл. 92. ових Правила предвиђена.

Прекид чланства.

Чл. 49. — Чланови Братинске Благајне, који својевољно иступе; због кривичне казне отпуштени буду; судом осуђени због злочинства на дужи затвор од године дана, или и краћи, ако повлачи губитак грађанске части, немају права захтевати пензију нити ма какву другу помоћ и оштету из Братинске Благајне.

Члановима Братинске Благајне, који својевољно иступе из посла, а после буду опет примљени, може се пређашње време чланства, ако износи најмање 3 године, *признати* у том случају, ако прекиди рада нису били дужи од 6 месеци.

Прелаз чланова са једног предузећа на друго.

Чл. 50. — Код непосредног прелаза члана Братинске Благајне из једног предузећа на које дуго предузеће, које потпада под Руд. Закон у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, остају стечена права по овим Правилима у Братинској Благајни сачувана, ако прекид рада не буде дужи од 6 недеља. Ако би услед неподвижених препрека тај

прекид трајао дуже, има се доказима оправдати, иначе се у том случају има поступити по чл. 49. ових Правила.

Члановима других осигуравајућих завода, који буду примљени за чланове Братинске Благајне признаће се стечена права код других завода, ако ти заводи то исто признају и члановима Братинске Благајне, кад код њих ступе у чланство.

Пренос улога чланова у случају пензионисања и др. помоћи од друге Братинске Благајне

Чл. 51. — Члан се има пензионисати на оном предузећу, где изнемогне. Ако члан има стечених права код Братинских Благајна у подручју других рударских власти, или других осигуравајућих завода, имају се Братинској Благајни, која ће га пензионисати, и на њен захтев, послати сви за њега наплаћени улози, са 6% камате.

Ово важи и за одређивање инвалидске помоћи и отплатине.

Начин наплаћивања и предаја улога

Чл. 52. — Све текуће улоге чланова Братинске Благајне има да скупља предузеће одбитком при исплатама зарада. Наплаћене улоге са својим улогом за сва три одељка Братинске Благајне предузеће је дужно предавати Месном Управном Одбору, који је дужан по извршеним издацима предвиђеним овим Правилима из Болесничке, Инвалидске и Пензионе Благајне, остатак новца слати Главној Братинској Благајни на приплод

Обавеза и одговорност предузећа у наплати и предаји улога

Чл. 53. — За улоге чланова одговоран је предузетник, па их је дужан у одређеној висини при исплатама зарада члановима одбијати. Ако то не учини, дужан их је сам накнадити.

Ако предузетници не предаду благовремено одбијене улоге чланова као и своје улоге и друге приходе Месном Одбору, односно Главној Братинској Благајни, морају да плате 12⁰/₀ камате на неположени новац за пропуштено време. У случају таквих одуговлачења плаћања од стране предузећа, дужан је Месни Одбор, односно Главна Братинска Благајна извештавати рударску власт, која ће против тога предузимати кораке по одредбама Рударског Закона.

Ако предузеће приликом прве исплате зараде, није одбило улог који пада на терет осигураника, то ће учинити касније само ако од дотичне исплате није прошло месец дана, јер иначе њих плаћа оно само.

Позајмице члановима. Наплата тражбина

Чл. 54. — Главни Управни Одбор може по предлогу Месних Управних Одбора из фонда Болесничке Благајне одобравати једногодишње зајмове пуноправним члановима Братинске Благајне, са најмање 10 година чланства, са 6⁰/₀ камате до износа полугодишње категориске зараде а на јемство три пуноправна члана Братинске Благајне. Ове ће позајмице дужници поступно враћати из зарада месечних, пензија или инвалидских помоћи.

Све тражбине Братинске Благајне у случају да нису на време уплаћене, наплаћиваће се путем законских прописа као остале државне тражбине егzekутивним путем преко надлежне власти.

Глава IV. Болесничка Благајна.

Задатак Болесничке Благајне и користи чланова од ње

Чл. 55. — Болесничке Благајне дају својим члановима код се разболе, било то и услед несреће у послу, следеће потпоре, док болест траје, но не преко шест месеци, и то:

1. Од почетка болести бесплатну лекарску помоћ, потребне лекове, бањско лечење, потребне завоје, помоћне справе за лечење; наочаре, штаке, потпасе, вештачке ноге као и остала терапеутичка помагала сваке врсте, што ће их одредити лекар Братинске Благајне;

2. Хранарину, ако је болест скопчана са неспособношћу за привреду и траје дуже од три дана, за време привредне неспособности, рачунајући од дана оболења и неспособности за рад у износу од $\frac{2}{3}$ од категориске зараде;

3. у случају порођаја чланицама:

а) потребну нудиљску помоћ и лечење;

б) потпору за породиље за време од два месеца пре и два месеца после порођаја са $\frac{3}{4}$ категориске зараде;

в) потпору за опрему детета у четрнаестоструком износу дневне категориске зараде, али само у случају ако је рођено живо дете; и

г) потпору за дојење од три динара дневно оним осигураним женама, које своје дете доје за двадесет недеља по престанку потпоре за породиље. Оне осигуране жене, које према лекарској потврди нису кадре дојити своје дете, добијају за то време исту потпору од три динара.

Ако жена за време док има право на потпору зарађује, нема за дане кад је зарађивала, право на потпору за породиље одређену у тач. б).

4. Погребнину у случају смрти осигураног члана и то у тридесетоструком износу категориске зараде.

У изванредним случајевима може Главна Братинска Благајна на предлог Месних Одбора, а према количини материјалних средстава, којима располаже, продужити потпоре означене у тач. 1. и 2. овога члана за време од 12 месеци.

Лица ван Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца не-

мају право на ове помоћи сам ако се налазе на службеном послу.

Користи породице и сродници

Чл. 56. — Чланови породице, који немају никаква дохотка а живе са осигураником у заједничком кућанству, па их искључиво само он издржава, што се има доказати уверењем власти, добијају следеће помоћи:

1. У случају болести на бесплатно лечење, лекове, помоћне справе за лечење за шест месеца, али само док има и осигурани члан право на помоћ;

2. У случају порођаја на потребну нудиљску помоћ и лечење; на потпору за породиље за време од 4 недеље пред и 4 недеље после порођаја у износу 1.50 динара дневно, као и на потпору за отпрему детета према чл. 55. тач. 3. под в);

3. У случају смрти члана породице погребнину, коју ће одмерити Месни Одбор по месним околностима.

Погребнина не сме да изнесе више: за брачног друга од 500 дин., а за новорођено дете 100 динара, за дете од 4 године 150 дин., за дете до 16 година 250 дин., а за родитеља 300 динара.

За чланове породице осигураника сматрају се: венчани брачни друг, брачна, ванбрачна или судским путем усвојена деца, родитељи, дед и баба, унуци, браћа и сестре који зависе од искључивог издржавања његовог.

Право чланова на бол. помоћ за време пријема плате, војне дужности и осуствовања

Чл. 57. — Чиновници, надзорници и други чланови са месечном платом, који у случају болести повлаче и на даље своју плату, немају права на хранарину ни на изванредну помоћ из чл. 55. став 2. и 56. ових Правила.

Чланови на војној дужности не плаћају улоге, а за

то немају права захтевати помоћ из Болесничке Благајне. Чланови на одсуству имају право на помоћ само онда, ако плаћају целокупни износ улога за време одсуствовања.

Губитак потпоре за породиље

Чл. 58. — Чланица која не буде доказала да је за време у једној години за девет месеци била осигураник, неће имати право на породиљску потпору из чл. 55. тач. б). — Жене чланови из чл. 56. тач. 2. немају право на потпору за породиље, ако члан није био девет месеци осигураник у задњој години. На отпрему детета немају права чланови породице, ако осигураник није био четири недеље непосредно пред породом члан Болесн. Благајне.

Плаћање хранарине.

Чл. 59. — Ако је потпора за породиље употребљена, а чланица остаје и на даље за привреду неспособна и без плате — зараде од предузећа, плаћа јој се за даље трајање привредне неспособности хранарина из чл. 55. ових Правила, тач. 2., но највише за време означено у чл. 55. ст. 1.

За време уживања потпоре за породиље из чл. 55. тач. 3. под б) не може се чланица истовремено плаћати и хранарина из тач. 2. истог члана.

Трајање и начин давања бол. помоћи.

Чл. 60. — Право на помоћи из Болесничке Благајне, означене у чл. 55. и 56. ових Правила, почиње одмах наступом у посао, а престаје разрешењем службеног односа дотичног члана изизимајући ограничења у чл. 58.

Лечење оболелих чланова, њихових породица и сродника врши лекар Братинске Благајне у амбуланти рудника или стану болесника, ако оболели није пренесен у болницу.

Трошкове настале, што се болесник послужио којим другим лекаром, накнадиће Болесничка Благајна само онда, ако је такво лечење дошло по упуту лекара Братинске Благајне, а по одлуци Месног Управног Одбора или са његовим одобрењем, као и у случају доказане потребе за хитно лечење.

Лекарије и терапеутичка помагала издају се овлашћеним лицима по упутству лекара Братинске Благајне на местима, која одреди Месни Управни Одбор Братинске Благајне. Терапеутичка помагала морају се вратити Братинској Благајни, чим постану непотребна члану.

Хранарина и потпоре за породиље исплаћују се недељно у назад, а пошто се донесе болеснички лист потврђен од лекара Братинске Благајне. На болесничком листу лекар ће означити врсту болести, трајање болести и колико је дана болесник био неспособан за привреду у опште. За исплату потпоре породиљи може служити и лист дипломираних бабица.

При урачунавању дана болести убрајају се недеље и празници; само ако оболење почиње или се свршава недељом и празником, не плаћа се за те дана хранарина.

За време болесничке неге припада члану део хранарине, који преостаје иза намирења болничке таксе. Ако такав члан који се лечи у болници има породицу коју издржава, има се истој, а не члану, док траје болесничка нега члана, исплаћивати половина хранарине, која припада члану у случају кућне неге.

Хранарина се има исплаћивати и у случају, ако члан буде влашћу изолован услед опште опасне кухне или прилепчиве болести, нарочито куге, богиња, колере и тифуса, те услед тога изгуби могућност зараде, све док траје осамљење. Но у том случају Болесничка Благајна има права тражити од Државе накнаду исплаћене хранарине, а из средстава која су јој за тај циљ предвиђена.

Плаћање погребнине.

Чл. 61. — Погребнина се исплаћује брачном другу, а ако њега нема, преосталим члановима породице, који су се побрунули за погреб, но пошто донесу смртни лист или уверење власти, да су погреб извршили и трошкове поднели.

Ако умрли члан нема сродника или ако ови не буду извршили погреб, то ће се Болесничка Благајна побринути за његов погреб до износа погребнине означене у чл. 55. тач. 4. ових Правила.

Право на помоћ по поновном оболењу.

Чл. 62. — Чланови, који за време трајања једног оболења исцрпу сву помоћ, која им по овим Правилима припада, могу због поновног оболења од исте болести добити нову помоћ, тек ако су по престанку уживања прве помоћи најмање за 8 недеља били у послу, т. ј. способни за привређивање и били као чланови Братинске Благајне. У противном, ако поновно оболење наступи пре 8 недеља дотичном се члану има одредити пензија; или инвалидска помоћ ако оболење потиче од несретног случаја.

Ако члан не исцрпи потпуну помоћ, која му по овим Правилима припада, па у току од 4 недеље по престанку исте опет оболи од поновне болести, рачуна се почетак нове помоћи од дана првог оболења.

Лечење и издржавање у болници.

Чл. 63. — Место помоћи означених у чл. 55. тач. 1. 2. и 3. а), б) и чл. 56. тач. 1. и 2. даје Болесничка Благајна на предлог свог лекара, а по одлуци Месног Управног Одбора, бесплатно лечење и негу у болници, или у којем другом лечилишту, по најнижој болничкој тарифи, као и

бесплатну отпрему болесника у болницу и путни трошак из болнице до предузећа, са кога је у њу члан био упућен.

Болесници који живе у браку или у заједничком кућанству са којим чланом своје породице, могу се упутити на болничко лечење, ако на то пристану. Ако је болест прилепчива, или такве природе, да изискује болничко лечење, или ако се члан не придржава лекарских савета и постоји потврда са лекарске стране да симулира, тада ће се неизоставно упутити у болницу.

Ако у таквом случају болесник неће у болницу, може му се по одлуци Месног Управног Одбора ускратити болесничка нега и хранарина.

Ако се члан не би послужио јавном болницом већ оде у приватну болницу или лечилиште, са којим Месни или Гл. Управни Одбор Братинске Благајне није склопио претходну погодбу за лечење својих чланова, трошкови изазвани тим лечењем, изузев доказане хитне случајеве, не падају на терет Болесничке Благајне. У том случају члан добија само хранарину, ако је неспособност за привреду доказана лекарском потврдом.

Трошкови болесничког лечења осигураних чланова као и чланова њихових породица од венеричних болести, трахоме, умобола, уједа од бесних паса и туберкулозе и т. п. накнадиће Болесничкој Благајни Држава односно општине, у колико је та обавеза прописана.

Смањивање помоћи члановима у случају њиховог проузроковања болести и симулација.

Чл. 64. — Чланови Братинске Благајне, који су хотимично или тиме, што су својом кривицом учествовали у тучи и свађи, или су пијанством проузроковали своју болест или својих укућана, имаће право само на бесплатно лечење, потребне лекове и друга терапеутичка помагала.

У свима случајевима, где лекар нађе разлога, да постоји таква болест, треба то забележити на болесничком листу.

Хранарина, као и потпора за породиље, може се ускратити и онда, ако се болесни члан хотимично не држи лекарских савета и тиме одуговлачи своје оздрављење.

Чланови, који су симулацијом или којим другим начином нанели штету Болесничкој Благајни, дужни су платити двоструко приносе тој благајни, док не измире проузроковану штету, о чему одлучују Месни Управни Одбори.

Жалба против таквих решења Месних Управних Одбора подноси се Главној Братинској Благајни у року од 14 дана по саопштењу, чије су одлуке извршне.

Изванредне болесничке помоћи.

Чл. 65. — Месни Управни Одбори могу одређивати изванредне помоћи, једном за свагда из Болесничке Благајне члановима, ако услед болести у кући живе у бедном стању, а ако то дозвољава имаовина Болесничке Благајне. У тим случајевима Месни Управни Одбор тражиће одобрење од Глав. Управ. Одбора.

Приходи Болесничке Благајне.

Чл. 66. — Приходе Болесничке Благајне сачињавају:

1. редовни улози чланова;
2. редовни улози предузећа;
3. казне изречене над радницима од стране предузећа или Месних Управних Одбора;
4. камате корисно уложене готовине Болесничке Благајне;
5. дарови и завештања и
6. непредвиђени приходи.

Чл. 67. — Висину улога за Болесничку Благајну одмерава Главна Скупштина по месним околностима и по материјалном стању Болесничке Благајне, а у границама минималних и максималних улога од 4—6% од утврђених категоријских зарада, то јест: од 2—3% од стране чланова и толико исто од стране предузећа. При томе се има водити рачуна, да новчана средства, које стоје на расположењу, морају стизати не само за покриће текућих издатака, него и за прибирање Фондова (чл. 113).

За лица која не добијају никакву новчану награду за рад, плаћа предузеће оба дела улога по најнижој категоријској заради.

За време док је осигурани члан услед болести неспособан за привреду и не прима зараду, није дужан ни он ни његов предузетник плаћати улоге.

Чиновници, надзорници и друга лица са месечном платом, који имају ограничена права на болесничке помоћи, плаћају половину од утврђеног улога за остале чланове, а толико исто плаћају и предузећа. Поменута лица у ставу 2. чл. 38. плаћају целокупне улоге утврђене за чланове.

Контрола болесника

Чл. 68. — Органи Месних Управних Одбора дужни су сами или помоћу надзорника да контролишу чланове који уживају болесничке помоћи, и да се брину, да се болесни чланови држе одредаба ових Правила, а нарочито да пазе, да се Болесничкој Благајни не наноси штета симулацијом.

Своја опажања у томе погледу имају надзорници одмах пријавити Месном Управном Одбору, који треба у случају нађене кривице да поступи по чл. 64. и 124. ових Правила.

Глава V. Инвалидска Благајна

Задатак Инвалидске Благајне

Чл. 69. — Задатак је Инвалидске Благајне, да свима члановима Братинске Благајне (пуноправним и малоправним) накнади ону штету, која би настала због телесне повреде, а породици и сродницима помоћ, после смрти проузроковане услед несреће, кад је несрећни случај задесио осигурано лице на раду или на каквом послу, који обавља по налогу предузетника или његовог представника, или у интересу посла.

Исто тако има да се призна накнада и за несрећни случај, који задеси осигурано лице на путу од стана до места рада и натраг, у колико је проузрокован на редовном и уобичајеном, а не на неком заобилазном путу учињеном ради сопствених послова или било којим другим поводом.

Као несрећни случај рачуна се и тровање оловом, живом и фосфором, отровним гасовима и др., у колико је то тровање проузроковано осигуранику на послу.

Користи чланова

Чл. 70. — За несрећан случај, који је скопчан са телесном повредом, осигураноме члану припада следећа накнада;

1. бесплатна лекарска помоћ, лекови и помоћне справе за лечење на начин прописан у тач. 1. чл. 55.;

2. хранарина према чл. 55. тач. 2. највише до свшетка 10 недеља иза повреде;

3. инвалидска помоћ док траје неспособност за рад или умањене способности за рад, почевши од 11-те недеље, или раније у колико пре престане исплата хранарине поменуте у тач. 2.

Одређивање инвалидске помоћи

Чл. 71. — Инвалидска помоћ у случају потпуне неспособности за рад износи за време тог трајања потпуну накнаду у износу категориске зараде осигураника.

У случају делимичног умањења способности за рад припада осигуранику за време трајања тог умањења његове способности онај део потпуне инвалиде, који сразмерно одговара изгубљеној способности за рад. Али на такву делимичну накнаду има повређени само онда права, ако умањење његове способности за рад надмаша 10%.

Ако осигураника, који ужива делимичну инвалиду задеси нов несрећни случај, треба на исти начин на основу свих последица несрећних случајева одредити и поновну накнаду према заради, која је узета за основицу одређивања прве делимичне инвалиде, осим ако је категориска зарада повређеног била већа у време последњег несрећног случаја.

Ако је повређени члан услед несрећног случаја постао не само за рад неспособан, већ и тако изнемогао, да изискује сталну негу и послугу, може му се инвалидска помоћ за време трајања изнемоглости повисити највише за $\frac{1}{2}$ његове категориске зараде.

Опште користи породице

Чл. 72. — Ако осигураник умре услед несрећног случаја, то ће се његовој породици и сродницима, сем неизузете накнаде осигураника по чл. 70., признати још:

- 1). погребнина у износу одређеном у чл. 55. тач. 4. и
- 2). инвалидска помоћ припадајућа породици и сродницима почевши од дана његове смрти.

Ако осигураник, који ужива делимичну инвалидску помоћ умре услед поновне повреде, инвалидска помоћ његовој породици и сродницима одредиће се на основу

зараде, која је узета за основицу одређивања инвалидске помоћи приликом прве повреде, осим ако је категориска зарада осигураника, у времену поновног несрећног случаја, била већа.

Трајање и начин давања помоћи породици и сродницима онеспособљених чланова

Чл. 73. — Инвалидска помоћ удовице износи до њене смрти или поновне удаје $\frac{1}{2}$ категориске годишње зараде брачног друга, умрлог услед несрећног случаја или као инвалида.

Инвалидска помоћ удовца, ако му је жена била осигурана и њега је издржавала услед потпуне или делимичне неспособности за рад, износи за време трајања те његове неспособности $\frac{1}{2}$ категориске годишње зараде жене умрле услед несрећног случаја, или као инвалидкиње, ако је брак био склопљен пре њене повреде.

Инвалидска помоћ преостале, брачне или ванбрачне као и законито усвојене деце пре повреде дотичног члана, износи до навршене 16. године за свако дете $\frac{1}{4}$ категориске годишње зараде умрлог члана.

За сирочад, без родитеља, као и за децу, која су накнадно остала сирочад, инвалидска помоћ износи $\frac{1}{4}$ категориске зараде. У циљу настављања школовања може се деци и до пунолетства продужити давање инвалидске помоћи.

Отправнина жене, која се поново уда

Чл. 74. — Жена која ужива инвалидску помоћ, добиће као отправнину у случају поновне удаје једном за свагда једногодишњу категориску зараду умрлог јој брачног друга.

Ако има више жена, које имају право на инвалидску помоћ, дели се помоћ на једнаке делове.

Ако деца остану без оца и матере, а оба родитеља су им била осигурана, за основицу њихове инвалидске помоћи узео се категориска зарада оног родитеља, чија је она била већа.

Деца умрлог осигураника, чија удова нема права на инвалидску помоћ, сматраће се, у погледу одређивања инвалидске помоћи, као сирочад без родитеља.

Ако се деца, која уживају инвалидску помоћ, сместе о јавном трошку у који завод, то ће се њихова инвалидска помоћ припадајућа за време њиховог боравка у заводу дати на штедњу у њихову корист.

Губитак на инвалидску помоћ жене

Чл. 75. — Жена удова нема право на инвалидску помоћ:

а). ако је мужевљева смрт наступила иза брака склопљеног после несрећног случаја, сем ако из тога брака буде имала закониту или позаконјену децу;

б). ако је од свога мужа законито разведена или ако је непосредно пре смрти свога мужа годину дана живела одвојено од њега, сем ако има право на издржавање, које јој је суд досудио, но у том случају се инвалидска помоћ плаћа највише до износа издржавања;

в). незаконита жена ако није живела пре несрећног случаја годину дана у заједничком кућанству са умрлим, изузимајући случај ако му је за то време родила живо дете.

Помоћ сродника умрлог члана услед несрећног случаја

Чл. 76. — Родитељи, дед и баба, браћа и сестре, деца и унучад до 16 год. старости ако се за њихово издржавање у свему бринуо умрли члан услед несрећног случаја, добијају укупно као годишњу инвалидску помоћ до њихове смрти, односно све дотле, док су на потпору пућени $\frac{1}{2}$ категориске зараде умрлога.

Износ и подела инвалидске помоћи

Чл. 77. — Годишње инвалидске помоћи преосталих не могу надмашити укупно целу категориску годишњу зараду умрлога. Ако би износ инвалидске помоћи био већи од тога, треба годишње инвалидске помоћи брачних другова и деце сразмерно снизити.

Родитељи, дед и баба, браћа и сестре имају право само, ако и у колико инвалидске помоћи преживелог брачног друга и преостале деце не достигну највиши износ. Њихове инвалидске помоћи не могу надмашити $\frac{1}{3}$ категориске зараде и ако има више равноправних. У таквом случају родитељи имају на инвалидску помоћ пречег права од деде и бабе, ови — пречег од унучади, а ови пречег од браће и сестара.

Инвалидске помоћи деце, браће, сестара и унучади могу се продужити после 16. године живота за случај да су услед телесне или душевне мане неспособна за сваки привредни рад, но само за време неспособности.

Губитак на инвалидску помоћ

Чл. 78. — Ако је повређени осигураник намерно проузроковао повреду, губи свако право на накнаду своје повреде. Али у случају смрти повређеног, добија његова породица ипак законите потпоре и инвалидску помоћ. Но ако је ту повреду намерно проузроковао сродник, који има по закону право на инвалидску помоћ, такав сродник губи свако право на накнаду, ако осигураник умре услед повреде.

Израчунавање годишње категориске зараде и мењање зараде и помоћи

Чл. 79. — Категориска годишња зарада у смислу ових Правила равна је тристоструком износу просечне категориске зараде повређеног у последњој години пре несрећ-

ног случаја ако пре тога није био ни 30 недеља осигуран, рачуна се просечни износ категориске зараде на основу 30 недеља, тако да се за време, које недостаје до 30 недеља, узима у рачун категориска зарада оних намештеника, који су у истом или сличном послу исте врсте и у исто време обављали тај посао.

Код шегрта, вежбеника и лица, која услед своје недовршене спреме у опште не добијају плату ни надницу, или је добијају само мање од обичне, има се у случају, ако је неспособност за рад умањена преко једне трећине и у случају смрти у години, у којој навршује 18-ту годину живота, односно у којој би после те године имали навршити своју спрем, — по службеној дужности повисити одређена инвалидска помоћ, тако да се узме за основицу израчунавања инвалидске помоћи просечна категориска зарада пуноплаћених намештеника у томе добу живота, који раде исти посао, за који се повређени и умрли изучавао.

Ако услед смањења или повећања скупоће наиђе случај да зараде радничке буду мање или веће од преко 10% категориских зарада, онда ће се и ове сразмерно смањити односно повећати. У вези са тим има се сразмерно смањити и текућа инвалидска помоћ одређена на основу ранијих категориских зарада.

Лечење повређеног члана

Чл 80. — За лечење повређеног осигураника брине се надлежна Болесничка Братинска Благајна.

Ако повређени намерно спречава или одуговлачи лечење, има Месни Управни Одбор Братинске Благајне право упутити га на рачун његове инвалидске помоћи у болницу или лечилиште; који немају зараде а живе с њим у заједничком кућанству, даће им се половина хранарине.

Ако је по лекарском мишљењу, за установљење права повређеног на накнаду, потребно посматрање у болници или у лечилишту, може се то одредити, а на трошак Инвалидске Благајне.

Ако се повређени, без оправданих или других важних разлога, не покорава одредбама и наредбама Братинске Благајне, односно њених месних органа, може му Гл. Управни Одбор инвалид. помоћ делимично или потпуно ускратити. Исто право има Главни Управни Одбор и када се повређени без важних разлога не да подвргнути лекарском прегледу у сврху утврђења његове неспособности за рад.

После свршеног лечења може Братинска Благајна повређеноме само са његовим пристанком, у место инвалидске помоћи одредити бесплатно реконвалесцентну негу у каквом лечилишту.

Трошкови онеспособљеног осигураника

Чл. 81. — Сви трошкови, проузроковани лечењем и исплатом хранарине, почевши од 5-те недеље, падају на терет Инвалидске Благајне а до 5-те недеље на терет Болесничке Благајне.

На терет Инвалидске Благајне пада и погребнина осигураника, који је умро услед несрећног случаја.

Одговорност предузећа за онеспособљење осигураника

Чл. 82. — Ако је предузетник или његов заступник несрећни случај проузроковао осигуранику, дужан је све трошкове за то накнадити Главној Братинској Благајни.

Ако се несрећни случај догодио услед тога, што предузетник или његов заступник — за чији је поступак, колико се оснива на његовом налогу, одговоран — није предузео мере опрезности прописане законом или влашћу,

дужан је све трошкове несрећног случаја накнадити Главној Братинској Благајни.

Братинска Благајна може при таквим случајевима захтевати стварну вредност дозначене оштете.

Тражбине Братинске Благајне по овом члану реализоваће се редовним судским путем.

Пријављивање и ислеђење несрећних случајева

Чл. 83. — Управа предузећа има сваки несрећни случај у послу, који је проузроковао тешку озледу или смрт члана Братинске Благајне, да пријави истог дана Месном Управном Одбору.

Ислеђење несретног случаја врши по постојећим одредбама рударска власт — сама преко надлежне полициске власти или органа Братинске Благајне, о чему се мора известити Главна Братинска Благајна ради даље надлежности.

Приходи Инвалидске Благајне.

Чл. 84. — Приходе Инвалидске Благајне сачињавају:

- 1) улози рударских, топионичких, соланских и других предузећа, која потпадају под Руд. Закон,
- 2, дарови, завештања, легати и т. д.,
3. камате корисно уложених главница и вредносних папира и
- 4) неподигнуте радничке зараде као и сви остали неподвижни приходи Братинске Благајне.

Плаћање и одређивање улога.

Чл. 85. — Улози за Инвалидску Благајну имају се плаћати према категоријској заради осигураних лица и према разреду опасности, по којем је посао увршћен.

Улози морају бити израчунати на основу математичких биланса и толики бити, да могу покривати све из-

датке из главе V ових Правила и све управне трошкове као и да се од њих заснује и одржи потребан фонд Инвалидске Благајне.

Ове ће улоге одређивати Главна Скупштина Братинске Благајне редовно на крају сваке треће године, а на основу математичких биланса и таблица опасности, као и у границама минималних и максималних улога од $1-1\frac{1}{2}\%$ од утврђених категоријских зарада чланова.

Плаћање улога од стране предузећа.

Чл. 86. — Прописане улоге за Инвалидску Благајну дужан је да плати у целости сопственик рударског, топионичарског, соланског и другог предузећа, које потпада по Руд. Закон. У том циљу не сме се ништа одбити од зараде чланова Братске Благајне.

Увршћење предузећа у разреде опасности.

Чл. 87. — Ради увршћења послова у разреде опасности Главни Управни Одбор Братинске Благајне дужан је саставити таблицу опасности од несрећних случајева за поједине осигуране гране рударских, топионичарских и соланских послова и сразмерне бројеве опасности појединих разреда. У тој табlici треба осигуране гране послова тако распоредити, да размер опасности послова буде изражен у процентима.

Таблица опасности може се променити, чим број несрећних случајева, који су се догодили у разним пословима, учине ту измену потребном, иначе се ревизија таблице опасности има вршити у вези са одредбом приноса најмање у року од 3 године (чл. 85).

Право на инвалидску помоћ без обзира на трајање чланства.

Чл. 88. — Како пуноправни, тако и малоправни чланови, онеспособљени несрећним случајем на послу,

имају право на инвалидску помоћ од дана означеног у чл. 70. тач. 3. без обзира на време, које су провели у чланству.

Припреме за одређивање инвалидске помоћи.

Чл. 89. — Да члан добије инвалидску помоћ дужан је Месни Управни Одбор прибавити све потребне податке поводом онеспособљења његовог и одмах их доставити Главном Управном Одбору на решење.

Глава VI. Пензиона Благајна.

Задатак Пензионе Благајне.

Чл. 90. — Задатак је Пензионе Благајне, да пуноправним члановима у чл. 39. тач. 1. омогући издржавање, кад изнемогну или остаре, — давањем пензије или отправнине удовици, деци и означеним сродницима по овим Правилима.

Утврђивање изнемоглости осигураника.

Чл. 91. — Изнемогло у смислу ових правила сматра се оно лице, које није у стању, због старости, болести или којих других мана, да заради ни трећину онога, што зарађују здрава лица исте врсте, у истом крају.

Чланови, који су себи намерно проузроковали изнемоглост немају права на пензију. Ако члан услед таквог дела умре, његовој породици припада пензија по овим Правилима.

Израчунавање пензије.

Чл. 92. — Пуноправни чланови, ако трајно изнемогну добијају пензију, и то:

а) кад изнемогну због старости — по навршетку десет година урачунљивог пуноправног чланства, у износу 32% од своје категориске зараде за последњих пет година;

б) кад изнемогну због болести или којих других мана — по навршетку пет година урачунљивог пуноправног чланства, у износу 20% од своје категориске зараде за последњих пет година.

Пензија ова расте са сваком навршеном годином пуноправног чланства за 2.40%, тако да по навршетку 30 година службе износи пензија 80% просечне категориске зараде члана за последњих 5 година.

Ово је највећа пензија, која се може постићи, а она се рачуна од дана, када се лекарски утврди трајна неспособност члана.

Навршетком 30 година пуноправног чланства, а код најдаље 55 година старости, припада пуноправном члану пензија и без доказа изнемоглости.

Пензија удовице и деце

Чл. 93. — Удовице посмрти пуноправних чланова добијају доживотно или до њихове поновне удаје половину пензије, која би припадала или коју је већ примао умрли муж према чл. 92. ових Правила.

Пензија преостале деце износи до 16. године за свако дете $\frac{1}{4}$ пензије умрлог родитеља. За сирочад као и за ону, која су накнадно постала сирочад, износи пензија $\frac{1}{3}$ пензије умрлог родитеља.

Деца удовице која се поново удала, или која је услед злочина судском пресудом лишена пензије, сматрају се као таква, која немају ни оца ни матере. У циљу настављања школовања може се деци и до пунолетства продужити давање пензије.

Пензије сродника

Чл. 94. — Ако иза умрлог пуноправног члана остану родитељи, дед и баба и други сродници без сопствене

имаовине, који су изнемогли а живели у заједничком кућанству, и за чије се издржавање он у свему бринуо, добијају они, и други сродници означени у овим Правилима, све дотле док су на потпору упућени $\frac{1}{4}$ пензије, која би припадала или коју би већ повлачио умрли према чл. 92. ових Правила.

Укупан износ пензије удовице, деце и родитеља, деде и бабе и осталих сродника, не сме да премаши пензију која би припадала преминулом. Ако би износ пензије био већи, треба ову сразмерно снизити.

Родитељи, дед и баба, као и други сродници, могу тражити пензију само онда, ако пензија умрлог осигураника није исцрпена пензијом удовице и деце. У таквом случају родитељи имају право на пензију пре деде и бабе, ови пре од унучади, а ови пре од браће и сестара.

Почетак права породице и сродника на пензију

Чл. 95. — Са даном, кад умре пуноправни члан, који по чл. 92. има право на пензију, или пензионер, почиње одмах право удовице, деце, родитеља, деде и бабе и осталих сродника на пензију, која им по овим Правилима припада.

Губљење пензије удове

Чл. 96. — Жена удова нема право на пензију:

1. ако је ступила у брак са осигураником у току изнемоглости или времену његовог оболења, изузев ако има из тога брака закониту децу; и у случају да је њен брак склопљен са осигураником преко 50 година старости;

2. ако непосредно пре смрти мужа 3 месеца није живела у брачној заједници са њим, или је од њега законито разведена, осим ако има право на издржавање,

које јој је суд досудио. У овом последњем случају плаћа се пензија жени у износу припадајуће јој пензије по овим Правилима и

3. ако је сама чланица, Братинске Благајне или је као таква пензионисана. Али, чим престане бати чланица, добија пензију, која јој следује по овим Правилима, а ако је пензија по мужу већа од њене пензије, примаће већу.

Удовичко удомљење у случају другог брака

Чл. 97. — Ако се удовица, која повлачи пензију поново уда, обуставиће јој се пензија од тога дана, али у том случају издаће јој се отправнина у износу њене годишње пензије, по подношењу венчанице.

Промене зарада и помоћи

Чл. 98. — Ако се зараде чланова Братинске Благајне смање односно повећају за више од 10 % од категориских зарада, поступиће се и овде са пензијама као што се има поступити са инвалидским помоћима у чл. 79. став други.

Отправнине чланова

Чл. 99. — Ако пуноправни чланови трајно изнемогну — изузевши несрећни случај, пре него ли наврше 5 односно 10 година чланства, сагласно чл. 92. тач. а) и б) исплатиће им се једном за свагда 70 % за њих уплаћених улога без камате као отправнина.

Отправнине породице и сродника

Чл. 100. — Ако умре пуноправни члан пре него што буде навршио 5, односно 10 година урачунљивог чланства, исплатиће се једном за свагда преосталој породици иза њега отправнина и то: брачном другу половица, деци до навршене 16 година $\frac{1}{4}$, деци без оца и мајке $\frac{1}{3}$ улога, који би припадао умрлом по чл. 99. ових Правила.

Сума свих тих отправаина не сме да премаши отправаину, која би припадала умрлом.

Ако отправаина цела није исцрпена отправаином удовице и деце, добијају родитељи, дед и баба и остали сродници поменути у овим Правилима, ако имају на то право $\frac{1}{4}$ или мањи део који је преостао у име отправаине како је то одређено за пензије у чл. 94. ових Правила.

Приходи Пензионе Благајне.

Чл. 101. — Приходе Пензионе Благајне сачињавају;

1. редовни улози осигураника — чланова;
2. редовни улози предузећа;
3. казне изречене од рударских власти над предузећима;
4. дарови, завештања и
5. камате корисно уложеног новца.

Улози чланства.

Чл. 102. — За осигурање у случају изнемоглости, старости и смрти дужни су пуноправни чланови, да плаћају у Пензиону Благајну улоге, које ће према приликама одређивати Главна Скупштина а уз одобрење Рударске Власти. Одређивање улога вршиће се по принципима техничког осигурања и биће изражени у процентима од категоријских зарада, а у границама од $3-5\%$ од радничких категоријских зарада односно $1\frac{1}{2}-2\frac{1}{2}\%$ од стране чланова и толико исто од стране предузећа.

Улог чланова и предузећа са време болести чланова.

Чл. 103. — За време боловања, кад чланови не зарађују, има се пуноправним члановима одбити од хранарине улог за Пензиону Благајну. У том случају дужно је и предузеће уплатити одговарајући свој улог.

Повраћај улога.

Чл. 104. — Уплаћени улози у Пензиону Благајну од стране чланова и предузећа неће се ни у једном случају вратити ни на друге циљеве употребљавати сем предвиђених по овим Правилима.

Припреме за одређивање пензије.

Чл. 105. — Да буде који члан пензионисан или отправљен, најпре ће га Месни Управни Одбор на предузећу, где је дотични радио, подвргнути темељном прегледу од стране лекара Братинске Благајне, који има да утврди његову неспособност за привреду. После тога ће поступити по чл. 89. ових Правила.

Глава VII. Заједничке одредбе за Инвалидску и Пензиону Благајну.

Смањене пензије у случају уживања инвалидске помоћи.

Чл. 106. — Члану, коме се одређује инвалидска помоћ услед несрећног случаја на послу, а који је у исто време стекао право и на пензију, т. ј. према годинама чланства и умањеној радној способности, смањиће се пензија за $\frac{2}{3}$ износа инвалидске помоћи. Ако су ове $\frac{2}{3}$ једнаке са пензијом или веће од ње, онда му се неће исплаћивати пензија.

Губљење инвалидске помоћи и пензије.

Чл. 107. — Члановима, који су себи издејствовали инвалидску помоћ или пензију симулацијом, обуставиће Месни Одбор по извршеном потребном ислеђењу привремено исплату, извештавајући о томе Главни Управни Одбор ради доношења дефинитивне одлуке. Овакви чланови имају без обзира на казнени поступак да надокнаде штету проузроковану Пензионој или Инвалидској Благајни.

Исплате инвалидске помоћи или пензије обуставиће се и онда, кад инвалид или пензионер опет постане способан за привреду.

Ако се такав инвалид или пензионер поново реактивира на руднику, урачунаће му се при накнадном пензионисању пређашње ефективно време чланства.

Обустава инвалидске помоћи и пензије.

Чл. 108. — Право на инвалидску помоћ или пензију обуставља се:

1. ако је уживалац инвалидске помоћи или пензије кривично осуђен на затвор, који повлачи губитак грађанске части. Његови пак сродници, који у случају његове смрти имају право на пензију или инвалидску помоћ, добијају за време, док је уживалац лишен слободе, инвалидску помоћ или пензију, коју он ужива, али не више од инвалидске помоћи или пензије, која им припада за случај његове смрти;

2. ако уживалац пензије или инвалидске помоћи оде у иностранство на извесно време. Ако се он врати у нашу Краљевину на стално борављење, обустављене инвалидске помоћи или пензије исплатиће му се накнадно, т. ј. ако рок његовог борављења у иностранству није био дужи од три месеца;

3. ако уживалац инвалидске помоћи или пензије као страни држављанин оде на стални боравак у своју домовину. Изузетно му се има инвалидска помоћ и пензија и даље исплаћивати, ако дотична држава са нашим држављанима исто тако поступа.

Ако уживалац инвалидске помоћи или пензије оде у иностранство на стално борављење, може му Главна Братинска Благајна на његову молбу у оправданим случајевима одредити отправнину у висини једногодишње

инвалидске помоћи или пензије. Ако се после тога у року од једне године врати, инвалидска помоћ односно пензија има му се обновити, али ће му се исплаћена отправнина одбити у ратама, које неће бити веће од половине његове инвалидске помоћи или пензије.

Плаћање инвалидске помоћи и пензије

Чл. 109. — Одобрене инвалидске помоћи и пензије исплаћују се инвалидима, пензионерима, удовицама, деци и сродницима, месечно у напред од стране Месног Управног Одбора Братинске Благајне на предузећу. Онима који не живе на руднику издаваће се на признанице оверене од стране општинских или полицијских власти, путем поштанске упутнице, или преко поштанске штедионице.

На благајни месних одбора уносиће се у књижице за инвалидску помоћ или пензију припадљивости пензионера и инвалида, те с тога имају пензионери лично да подижу припадајуће им износе. Ко не може лично да дође, може пријем извршити његов пуномоћник са уверењем надлежне власти о потврди да је у животу. Удовица има подносити приликом примања пензије или инвалидске помоћи уверење од надлежних власти, да се није преудала.

Повраћај инвалидске помоћи и пензије. Обуставе и застаревања истих.

Чл. 110. — Повраћај правилно исплаћене инвалидске помоћи или пензије не може се захтевати, осим ако је уживалац лажним потврђењем меродавних чињеница или судском пресудом, утврђеним кажњивим делом, издејствовао признање инвалидске помоћи или пензије.

Одређену инвалидску помоћ или пензију Главна Братинска Благајна има да обустави, ако се накнадно утврди, да је инвалидска помоћ или пензија призната односно одређена на основу заблуде о стварним околностима.

Неизузете пензије или инвалидске помоћи застаревају у року од једне године.

Контрола у издавању инвалидске помоћи и пензије. Ревизија инвалида и пензионера

Чл. 111. — Месни Одбор Братинске Благајне има да се брине да се код пријема инвалидске помоћи или пензије не десе злоупотребе. Потребну контролу над лицима, која уживају инвалидске помоћи или пензије, а станују у седишту Месног Одбора или у ближој околини, мора Одбор да врши сам или преко својих поузданика. Ради исплате пензије и инвалидске помоћи ван седишта месног одбора вршиће се контрола над пензионерима и инвалидима административним путем са надлежном влашћу, којој таква лица припадају.

Ревизија радне неспособности инвалида и пензионера вршиће се један пут у години. Ревизију вршиће Главни Управни Одбор преко комисије састављене од: два лекара, изасланика рударске власти и једног члана Главног Управног Одбора. Од лекара биће један од Братинске Благајне, а други од оближњих државних или самоуправних власти.

Комисија има дужност поднети детаљне податке о свом раду Главном Управном Одбору.

Право на примања по овим Правилима

Чл. 112. — Примања по овим Правилима не могу се на другог пренети, заложити, запленили ни компензирати, изузевши ако то траже сродници, који имају право на издржавање од дотичног члана, а буду им од Суда призната.

Глава VIII. Имовина Братинске Благајне

Чл. 113. — Имовину Братинске Благајне код Главних

Братинских Благајна означених у чл. 1. ових Правила сачињавају:

- 1). Фондови Болесничких Благајна;
- 2). Фонд Инвалидске Благајне и
- 3). Фонд Пензионе Благајне.

Ови фондови постају од сувишка прихода над расходима појединих одељака Братинских Благајна, а њима управљају Главни Управни Одбори под надзором рударске власти.

Фондови Болесничких Благајна

Чл. 114. — Фондови Болесничких Благајна служе за трајно осигурање давања помоћи према Глави IV ових Правила, а затим за покриће управних трошкова Братинске Благајне.

Сваки такав фонд треба да буде најмање раван двоструком износу просечних годишњих издатака Болесничке Благајне, те се има у случају смањења допуњавати до тога износа.

Годишњи прираштај овог фонда има да износи 20% годишњих приноса чланова и предузећа као и годишњег прихода од казни.

Покаже ли годишњи рачунски закључак, да је прираштај фонда неке Болесничке Благајне недовољан, Месни Управни Одбор има да предложи привремено повећање улога, Главном Управном Одбору, а овај Рударској Власти, ако нема изгледа, да би се променом у управи или строжијом контролом болесника дали снизити издаци.

Нађе ли се годишњим обрачуном износ, који надмашује одређену висину фонда, и ако је фонд већи од двоструког износа годишњих издатака, могу се улози по закључку Месног и Главног Управног Одбора, а уз одобрење рударске власти, снизити.

Ако средства Болесничке Благајне не достижу за покриће текућих издатака, дужно је предузеће, или ако оно не може, Пензиона Благајна, да чини привремене бескаматне позајмице највише за потребе од једног месеца. За потребе на дуже време, Месни Управни Одбор дужан је обавестити Главни Управни Одбор, који ће у томе правцу издати потребна упуства.

Фонд Инвалидска Благајне

Чл. 115. — Из улога и других прихода Инвалидске Благајне подмирују се све обавезе, према Глави V ових Правила као и издаци управних трошкова Братинске Благајне.

Код одређивања улога има се предвидети један вишак за образовање фонда, а који ће износити најмање 10% износа потребног за покриће обавеза Инвалидске Благајне.

Ако се утврди, да овај фонд надмаши висину од потребног износа за покриће тро-годишњих издатака, онда се улози могу снизити на основу одлуке Главне Скупштине, а уз одобрење рударске власти. (Чл. 24., тачка 4.).

Фонд Пензионе Благајне

Чл. 116. — Фонд Пензионе Благајне сачињавају вишци њених прихода над расходима. Овај фонд мора постепено достићи висину од најмање петоструких годишњих потреба. Овај фонд служи за осигурање пензија и отплатина по Глави IV ових Правила, као и за покриће управних трошкова.

Главни Управни Одбор Братинске Благајне дужан је да се брине, да по принципима технике осигурања буде довољно покрића за извршавање обавеза Пензионе Благајне. Он има ради тога, да саставља сваких 5 година математички биланс имовине Пензионе Благајне.

Ако из састава математичког биланса излази, да терети надмашују приходе, имају се снизити пензије из Пензионе Благајне или ради тога улози повисити, у колико је то прописима дозвољено.

Улагање и чување покретне и непокретне имовине

Чл. 117. — Имовина у готовини свију одељака Братинске Благајне мора се улагати на приплод по највишој каматној стопи са потпуним обезбеђењем уложене готовине. По одобрењу Министра Шума и Рудника може се готовина употребити за куповину државних папира, или за давање зајмова на хипотеку са интабулацијом на прво место (чл. 23. тач. 12).

Сву покретку умовину у стварима, материјалу и др., треба предавати на чување и одговорност лицима овлашћеним од стране Месних односно Главних Управних Одбора.

У благајнама свију одељака може се задржати готовина само у износу једномесечних издатака.

Глава IX. Књиговодство и статистица

Начин вођења књиговодства

Чл. 118. — Књиговодство Братинске Благајне водиће се по начелима простог књиговодства, али подвојено за Болесничку, Инвалидску и Пензиону Благајну по прописаним формуларима. Књиге потврђује Главни Управни Одбор.

Рачунска година почиње и завршује се календарском годином. Са 31. децембром сваке године морају се књиге и рачуни закључити и до 1. фебруара идуће године састављени и прегледани рачунски закључци за сва три одељка Братинске Благајне доставити Главном Управном Одбору.

Рачунски закључци треба да садрже у главном:

1. — пословни рачун и 2. — исказ имовине фондова за сва три одељка Братинске Благајне.

Пословни рачун Болесничке Благајне

Чл. 119. — Пословни рачун Болесничке Благајне треба да садржи:

У приходама:

- 1). редовне улоге чланова;
- 2). редовне улоге предузећа;
- 3). казне изречене од стране рударских, топионичких и соланских предузећа или управних одбора над радницима.
- 4). камате корисно уложеног новца;
- 5). поклоне и завештања;
- 6). неподвижене приходе;
- 7). приходе од вредносних папира и
- 8). износ фонда из прошле године.

У расходима:

1. исплаћене болесничке потпоре;
2. лекарске помоћи, лекове и трошкове за контролу болесника;
3. трошкове за издржавање болесника — осигура-ника у болници;
4. породичне помоћи;
5. потпоре за дојиље, породиље и опрему деце;
6. погребнине;
7. део управних трошкова;
8. друге издатке као на отпис инвентарских ствари и тако даље;
9. евентуалне губитке вредносних папира и
10. износ фода.

Пословни рачун Инвалидске Благајне

Чл. 120. — Пословни рачун Инвалидске Благајне треба да садржи

У приходама:

1. улоге предузећа;
2. поклоне и завештања;
3. камате корисно уложеног новца;
4. приходе вредносних папира;
5. друге евентуалне приходе и
6. износ фонда из прошле године.

У расходима:

1. лекарске помоћи, лекове и друга средства за лечење;
2. хранарину;
3. инвалидске помоћи;
 - а) онеспособљеним;
 - б) удовицама;
 - в) деци и
 - г) сродницима (родитељима, деди и баби и њиховој деци);
4. погребнине;
5. део управних трошкова;
6. друге издатке;
7. губитак у вредносним папирима и
8. износ фонда.

Пословни рачун Пензионе Благајне

л. 121. — Пословни рачун Пензионе Благајне треба да садржи:

У приходама:

1. редовне улоге чланова;
2. редовне улоге предузећа;
3. казне изречене од рударских власти над предузећима;

4. поклоне и завештања;
5. друге приходе;
6. камате од корисно уложеног новца;
7. приходе вредносних папира и
8. износ фонда из прошле године.

У расходима:

1. исплаћене пензије;
 - а) члановима;
 - б) удовицама;
 - в) деци живих родитеља као и сирочадима без оца и матере и
 - г) сродницима (родитељима, оцу, матери, деди и баби и њиховој деци);
2. отпавине;
3. део управних трошкова;
4. губитке вредносних папира и
5. износ фонда.

Извод о имовном стању Братинске Благајне

Чл. 122. — Осим наведених пословних рачуна о приходима и расходима сва три одељка Братинске Благајне у чл. 119.—121., мора се одвојено и у колико је могуће тачно и детаљно исказати и стање фондова сва три одељка Братинске Благајне.

Преглед и подношење рачунских закључака

Чл. 123. — Рачунски закључци морају се од стране Надзорних Одбора прегледати најкасније до 15. јануара, а до 1. фебруара доставити Главном Управном Одбору Братинске Благајне (чл. 118.)

По завршеном прегледу, извршеном најкасније до 15. фебруара, морају се рачунски закључци од стране Главног Управног Одбора доставити рударској власти до краја

фебруара сваке године. До тога рока морају се доставити рударској власти и извештаји о раду Месних Управних Одбора као и најважнији подаци о променама Братинске Благајне.

Статистички подаци Братинске Благајне

Чл. 124. — Управни органи Братинске Благајне дужни су, приликом подношења рачунских закључака, исказа имаовине и годишњег извештаја, подносити рударској власти и статистичке податке о изнемоглим члановима и о члановима њихових породица. У исто време: извод из Матице Братинске Благајне, случајеве примећених болести, изнемоглости, смртних случајева и др. код Братинске Благајне.

Глава X. Казнене одредбе.

Случајеви који подлеже казнама

Чл. 125. — Рударска Власт у вршењу државног надзора над Братинском Благајном, по овим Правилима, може председнике, подпредседнике и чланове Месних и Главног Управног Одбора за неизвршење њених наредаба казнити новчаном казном до 1000 динара.

Предузећа, која својим члановима одбијају намерно веће или мање износе но што су предвиђени, склапају са члановима споразуме противне овим Правилима, или који штете на ма који начин Братинску Благајну, имају накнадити учињену штету. Поред тога Рударска Власт има права казнити таква предузећа до 2000 динара, у колико није њихов преступ кажњив по особеним казним прописима.

Месни Управни Одбори могу казнити члана, који је намерно на ма који начин оштетио Братинску Благајну у износу до 100 динара, поред накнадне евентуалне штете.

Додељивање новца од казни

Чл. 126. — Казне из ст. I. чл. 125. иду у корист Пензионе Благајне; казна из другог става у корист Инвалидске Благајне и казне из трећег става у корист Болесничке Благајне.

Глава XI. Прелазна наређења.

Организација и рад Братинске Благајне

Чл. 127. — Организација и рад Братинске Благајне, по овим Правилима, има се неизоставно извршити у времену од три месеца иза ступања на снагу ових Правила.

Ликвидација досадањих установа за осигурања рударских радника и особља

Чл. 128. — Са даном ступања на снагу ових Правила прелази у подручју: Љубљанске, Загребачке и Сплитске рударске власти имовина, права и обавезе Инвалидских и Пензионих одељака Братинске Благајне на нове Главне Братинске Благајне

Тим даном ступају досадањи инвалидски и пензионери одељци тих благајна у ликвидацију, коју проводе садањи њени одбори. До окончања ликвидације врше инвалидско и пензионо осигурање по одредбама ових Правила садањи ликвидирајући одељци Братинске Благајне на рачун нових Главних Братинских Благајна под надзором рударске власти.

У случају, да Одбори Братинске Благајне, не буду хтели провести ликвидацију, одредиће рударска власт ликвидаторе на терет дотичне Болесничке Благајне.

У Србији и Црној Гори, Босни и Херцеговини, где је већ осигурање централирано, има се проводити осигурање по овим Правилима до извршене нове организације, од стране досадањих органа Братинске Благајне.

Извођење првих избора.

Чл. 129. — Прве изборе делегата за Месне и Главну Скупштину одредиће рударска власт а провешће их досадашњи Одбори по одредбама ових Правила или одређени изасланик рударске власти.

До тога времена рударске власти вршиће послове Главних Управних Одбора.

Проузроковане трошкове око ових послова, поднеће Болесничка Благајна.

Важност ових Правила за чланове.

Чл. 130. — Одредбе ових Правила важе и за све чланове досадањих установа за осигурање радника и особља на предузећима, која потпадају под Рударски Закон, који се затеку у чланству, или су очували право на продужење чланства, на дан ступања на снагу ових Правила.

Регулисање инвалидских помоћи и пензије од стране Рударске Власти.

Чл. 131. — У случају неодољне потребе за повишењем пензија и инвалидских помоћи до предлога Главне Скупштине могу се на предлог данашњих Братинских Благајна садањим инвалидима, пензионерима као и члановима њихових породица издати изванредне помоћи или повисити пензије и инвалидске помоћи према располагајућим средствима Братинске Благајне за ту сврху, по одобрењу рударске власти.

Подела имовине досадањих установа за осигурање рударских радника.

Чл. 132. — Имовина досадањих установа за осигурање рударских радника, у колико је била подвојена по одељцима назначеним у чл. 3. ових Правила, остаје и даље као имовина тих одељака. У колико је пак имовина Болесничке, Пензионе и Инвалидске Благајне била

заједничка, има се према садањим одељцима Братинске Благајне поделити са по $\frac{1}{4}$ за Болесничку и Инвалидску а са по $\frac{1}{2}$ за Пензиону Благајну. Најзад у колико је имовина Инвалидске и Пензионе Благајне била заједничка, има се поделити са $\frac{1}{4}$ за Инвалидску а са $\frac{3}{4}$ за Пензиону Благајну.

Привремено утврђивање улога за чланове и предузећа.

Чл. 133. — Док се улози сва три одељка Братинске Благајне не буду утврдили по чл. 67., 85., 87. и 102. важиће улози према категорским зарадама ових Правила, и то:

а) за Болесничку Благајну 6% т. ј. 3% од осигураника, а 3% од предузећа;

б) за Инвалидску Благајну 1% од укупних исплаћених радничких зарада — од предузећа и

в) за Пензиону Благајну 5% т. ј. $2\frac{1}{2}$ % од осигураника, а $2\frac{1}{2}$ % од предузећа.

У подручју рударске власти у Љубљани, остају на снази досадањи прописи односно улога, а само док се не буду утврдили на темељу ових Правила.

Глава XII. Закључне одредбе.

Ослобођење Братинске Благајне од такса.

Чл. 134. — Административне и рударске радње Братинске Благајне ослобођавају се државни и општинских дажбина у колико су специјалним законима обухваћене, што је решењем Министарства Финансија од 17. новембра 1924. год., Бр. 60.709., а на основу овлашћења, које му је дато у тач. 15. чл. 6. Закона о Таксама, утврђено следећим текстом:

„Да и даље остану у важности законски прописи у

колико се односе на ослобођење од такса рударско-братинских каса (Братинске Благајне) и то:

За Србију и Црну Гору последњи став чл. 103. српског рударског закона, који гласи:

„Рударско-братинска каса ослобођава се свију државних и општинских терета“.

За Хрватску, Славонију и Војводину тар. чланак 5/89 пристојбених прописа од 1883. год., који гласи: „Прости су од биљеговине гледом на њихово пословање, ако ово не смера на толики добитак, који би главни циљ надмашио“.

За Босну и Херцеговину тар. ст. 11/43 II б) који гласи: „У колико та подузећа не смерају на добитак подузетника, у погледу друштвене погодбе затим у погледу њихових поднесака и списка, што их предају код јавних области, изузевши судски поступак; и

Т. ст. 75/44 ф. 4. који гласи: „братствени сандуци и т. д. у колико се не баве другим осигурним нословима и у колико не смерају на добитак подузећа, ослобођени су од оних под Е 2. наведених пристојби“.

За Словеначку и Далмацију § 45 Закона од 28. јула, 1889. (л. д. з. Бр. 127) који гласи:

„Просте су од пристојбина и биљеговине све расправе, уговори и исправе, потребите да се оснују и развију правни одношаји између рударских каса, њихових савеза и удружења, те централне управе причувних фондова међу собом, те између њих и осигураника, особито намирнице за плаћене припомоћне приносе, затим пријаве, што их имају учинити по овоме Закону даваоци радње или касе, искази, што се имају приказати, и други поднесци са њиховим прилозима“.

Расправљање неподвижених питања у овим Правилима

Чл. 135. — Све што није овим Правилима предвиђено, расправљаће Министар Шума и Рудника, по сваком учињеном питању. Питање положаја и припадности чиновника Братинске Благајне расправљаће Министар Шума и Рудника.

Дан ступања на снагу ових Правила

Чл. 136. — Правила ова ступају у живот и добијају обавезну снагу од 1. јануара, 1925. године, од којег дана престају важити сва раније Правила, упуства и наређења односећа се на осигурање радника и особља, као и чланова њихових породица и сродника код рударских, топичних, соланских, и др. предузећа, која потпадају под Рударски Закон у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

(Службене Новине Бр. 21.-IV од 31. јануара, 1925. год.).

Лас. б.
38610